

Köztársasági
elnökválasztás
2014. március 15-én

**BÁRDOS
GYULA** —
a magyar
államfőjelölt

20 ÉVES A KOMÁROMI NAGYGYŰLÉS

Megyei választások 2013	3	Ötszázezer magyar állampolgár	49
A szlovák-magyar kiegyezés napja	19	Három nemzedék emlékezete –	
Véget ér Kassa pünkösdi királysága	36	elhunyt Vigh Károly	50
A szlovákiai magyar közösség erősítése a civil		A múlt helyett kisiskoláinkat temethetjük	52
szervezetek eszközeivel	39	Herczegh Gézára emlékeztünk	55
Bővülő magyar érdekképviselés vagy megosztás		Álom és valóság, avagy 1989 és ami utána jött...	57
Krisztus nevében?	43	A magyar diaszpóra és a kárpát-medencei	
Saját államfőjelöltje van a magyar közösségnek	45	szórvány kérdése nemzeti ügy	60
Pósa Lajos emlékévé 2014-ben	48	Naptár 2014 (Thaler Tamás fotóival)	65

Alighanem sokszor és sok helyen fog még találkozni a tisztelt olvasó – a Felvidék Ma hírportálon és annak folyóirata, a Felvidéki Magyarok c. kiadványon kívül is – azzal a kissé közhelyszerű „jóslattal”, hogy a 2014-es év a változások éve lesz. Persze, hiszen az idei esztendő is pont ilyen volt az előzőhöz képest. Pontosabb lenne talán 2014-et a „választások évének” nevezni s így máris jobban érezhetjük e változások valódi mibenlétét. Szlovákiának jövőre – immáron a választói bölcsességtől függetlenül is – egészen biztosan új köztársasági elnöke lesz. Ivan Gašparovič két ciklust kitöltve kénytelen lesz búcsút inteni a Grassalkovich-palotának, amely tény önmagában is egy halvány fellélegzést jelent az ország valamennyi jóérzésű polgára számára, legyenek bár az államalkotó nemzet vagy valamely kisebbség tagjai. Hogy ki lesz az elnöki rezidencia új lakója, az már valóban a választói bölcsesség – vagy éppen a pusztá politikai reflexek – függvénye. Jelen sorok írásakor még nem tudni, hogy Szlovákia legerősebb pártjának legerősebb embere ringbe száll-e az államfői posztért vívott küzdelemben vagy egy egészen új ötlettel – mondjuk úgy: meglepetésemberrel rukkol elő a Smer. Ellenzéki és független oldalon azonban máris óriási a tülekedés, párt- és önjelöltek tucatjai versengenek a választók kegyeiért. Ahogy tették ezt az idei megyei önkormányzati választások során is – melynek elemzése jelen lapszámunk kiemelt témája s amely számos fontos tanulssággal szolgálhat a jövőre előttünk álló választások szempontjából is.

2014-ben megújul az Európai Parlament is. A tisztelt felvidéki magyar választó nem panaszkodhat: a legutóbbi, 2009-es fordulóhoz képest kettővel több, azaz három magyarul is beszélő felvidéki párt közül választhatja ki a neki leginkább tetszőt. A Most-Híd után a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség néven újabb párt jelent meg a felvidéki magyar közélet

színpadán – lapunkban erről is beszámolunk.

És jövő év tavaszán – talán az EP-választásokkal egy időben, jelen pillanatban ezt még nem tudni – Magyarország polgárai megválasztják új országgyűlési képviselőiket is. A 2010-es fordulat után hatalomra jutó nemzeti kormányának köszönhetően az egyszerűsített honosítással magyar állampolgárságot nyerő külföldi magyarok is választójogosultságot szereztek, így immáron közvetlenül is érintettjei vagyunk – lehetünk – az anyaországi történéseknek. S végül, de egyáltalán nem utolsó sorban: ősszel helyhatósági választások is lesznek, ami viszont egy külön történet. Csáky Pál írásából megtudhatjuk, miért.

A változásokon – és választásokon – túl 2014 a várakozások éve is lesz, mindjárt ezzel is indul az új év: januárban ül össze a szlovák Alkotmánybíróság, hogy megtárgyalja az állampolgársági ellentörvényként elhíresült jogszabálmódosítást, mellyel Robert Fico előző kormánya – mintegy utolsó intézkedésként – elvonta azok szlovák állampolgárságát, akik egy másikat szereztek. A taláros testület általunk nagy reménykedéssel várt döntése a szlovák alkotmányosság, demokrácia és jogállamiság egyik legnagyobb próbája lesz. Egy méltó, igazságos döntés méltó 21. születésnap ajándék lehetne a felnőttkorába lépő Szlovákia valamennyi – nem csak magyar nemzetiségű – polgára számára.

Mindezekon kívül természetesen – hitvallásunkhoz és eredeti önmeghatározásunkhoz híven – ezúttal is igyekeztünk változatos témákkal, összefoglalókkal jelentkezni az elmúlt negyedév bennünket, felvidéki magyarokat érintő legfontosabb történéseiből. Ezzel kívánunk minden Kedves Olvasónknak boldog, sikerekben, szeretetben és egészségben gazdag új esztendőt. Közösségünknek pedig hitet, reményt, megújulást.

Tisztelettel: a szerkesztők.

Megyei választások 2013

Az elmúlt negyedév kétségkívül legjelentősebbnek tekinthető közéleti-politikai eseménye a megyei önkormányzati választások voltak Szlovákiában. Az eredmények ismeretében nem túlzás azt mondani: e választások messze túlmutattak alapvető rendeltetésükön – vagyis a megyei önkormányzati testületek „feltöltésén”. Különösen a besztercebányai eredmények tekintetében jelenthető ez ki, hiszen Marián Kotleba hatalmas meglepetést okozó győzelme (a kormányzó Smer-es jelölt ellenében) napvilágra hozott számos olyan problémát és kérdést, melyek ezidáig a felszín (de leginkább a szőnyeg) alatt bújtak meg.

Alábbi, kimerítőnek szánt összefoglalónkban a megyei választásokat járjuk alaposabban is körül nem csak az eredmények, de az előzmények tükrében is. Célszerű egy olyan átfogó, tényadatokkal és a hozzájuk fűzött kommentárokkal kiegészített „gyűjtemény” átnyújtása a tisztelt olvasónak, melyben egy helyen megtalálható minden lényeges információ 2013-as szlovákiai megyei önkormányzati választásokról.

Előzmények: vihar a választási értesítők körül

Noha a megyei önkormányzati választásokat novemberben tartották Szlovákiában, a történet természetesen nem a kellemesen enyhe ősszel kezdődött. És itt most nem az időjáráshoz hasonlóan langyosnak, néhol álmosnak, unalmasnak és „arctalannak” mondható kampányra gondolunk – melybe a végére azért Robert Fico vitt némi színt a magyar kártya kijátszásával. Hanem a választási

tási értesítők körüli – az előzőnél nem kevésbé kicsinyes és boszszantó – hercehurcára.

2013. júliusában még azért kellett aláírásgyűjtésbe kezdenie a felvidéki magyar pártnak, hogy az Európai Unió egyik tagállamában a választásokra készülődve az erről szóló értesítőket az ország területén élő kisebbségek nyelvén is kikézbessék az arra kötelezett önkormányzatok. A hatályos törvények szerint a kétnyelvű (szlovák-magyar) értesítők kézbesítése a magyarlakta településeken kötelező, éppen úgy, ahogy az a tavalyi parlamenti választások során is történt. A szlovák belügy azonban változtatni kívánt ezen a pozitív gyakorlaton s akkori terveztével a kétnyelvűséget egy pár soros rövid tájékoztatásra korlátozta volna.

kétnyelvűsítés hozzájárulhat az eddigi törvényi hiányosságok és félreértések orvoslásához is. A Magyar Közösség Pártjának petíciós kezdeményezését az OKS is támogatta, Ondrej Dostál, a párt elnöke részt vett a petíciós bizottságban. Az MKP hasonlóképpen az OKS választási kampányokról szóló törvénnyel kapcsolatos kezdeményezését támogatta.

Augusztus 6-án az MKP politikusai a párt választójogi törvényhez benyújtott javaslatairól

egyeztettek a Belügyminisztériumban. A megbeszélésen Szigeti László, Öry Péter és Horony Ákos, valamint a javaslatokat támogató OKS képviselőjében Ondrej Dostál vett részt.

Szigetiék két és fél órással, estebe nyúló egyeztetése eredményes volt, a minisztérium elfogadta a mintegy ezer polgár aláírásával megtámogatott javaslatok jelentős részét. Az MKP tehát sikerrel használta ki a tárcaközi egyeztetés nyújtotta lehetőségeket. A választási értesítőkkel kapcsolatosan a minisztérium a hatályos jogállapot fenntartását ígérte.

Október elején aztán annak rendje s módja szerint postázták is az értesítők mintáit az önkormányzatoknak. E minták magyar nyelvű szöveget is tartalmaznak, de nem a jogszabályoknak megfelelő módon és terjedelemben. A vonatkozó szabályozás szerint a magyarlakta települések önkormányzatainak a megyei választások előtt szlovák és magyar nyelvű értesítőket kell kikézbessíteniük a választóknak. A szlovák szövegnek tehát teljes terjedelemben meg kell jelennie magyarul is. A Magyar Közösség Pártja felhívta a figyelmet arra, hogy a minisztérium mintái csak a szlovák szöveg egy részét tartalmazzák magyarul, azt is durva helyesírási és fogal-

mazási hibákkal. „Az sem elfogadható, hogy a magyar szöveg a szlovák nyelvű szövegtől kisebb betűmérettel készült, miközben kormányrendelet rögzíti, hogy azonosnak kell lenniük. Legvégül, a mintán nem csak szlovák és magyar nyelvű szöveg található, hanem további négy kisebbség nyelvén írt szöveg is. Bár a törvény azt írja elő, hogy a magyarok településeknél szlovák és magyar nyelven kell kiküldeniük az értesítőket, a további kisebbségi nyelvű szövegek megjelenítése ellen elvi szinten nincs kifogásunk. Az ellen viszont igen, hogy a szlovák nyelvű szöveg kiemelésével, a magyar nyelvű szöveg csak részleges megjelenésével, és a további nyelvek megjelenésével a magyar nyelvű tájékoztatás „elveszik” a mintákon, külön kell „kutatni” utána. Ez így összességében a törvény szerinti cél kijátszása. A Magyar Közösség Pártja már többször figyelmeztetett arra, hogy a Fico-kormány számtalan esetben teszi lehetetlenné nyelvi jogaink érvényesíthetőségét. Ha kivételesen mégis aktivizálják magukat a kötelességeik terén – pl. a szóban forgó választási értesítők esetében –, abban sincs sok köszönet. Ezek a hiányosságok sajnos egyáltalán nem egyedi jellegűek, rendszer-szerű problémahalmazról van szó, amit Ficóék tudatosan idéznek elő. Nyelvi és egyéb jogainkat csak akkor lehet majd megfelelő színvonalon biztosítani, ha a szlovákiai magyarokat saját kisebbségi önkormányzati szervein keresztül vonják be a közigazgatás miniket érintő feladatainak végrehajtásába. A megoldás a kisebbségi önkormányzatiság. A Magyar Közösség Pártja kezdeményezi a belügyminiszternél a választási értesítők megfelelő és gyors kijavítását” - fogalmazott Berényi József, az MKP elnöke.

Óry Péter, az MKP önkormány-

AZ ÖSSZEFOGÁS
KÖZÖS ÜGY

1.
Berényi József
az MKP elnöke

az MKP nagyszombati megyei elnökjelöltje

Megyei választások
2013. november 23.

f /mkp.smk
www.mkp.sk

OBČANSKÁ KONZERVATÍVNA STRANA OKS
MK MAGYAR KÖZÖSSÉG PARTIA
MADARSKÉ KOMUNITY

Berényi József Nagyszombat megyei elnökjelöltjének (MKP) plakátja

zati és közigazgatási alelnöke pontokba szedve sorolta fel és elemezte kis, hogy hány helyen is sikerült megsértenie a belügynek a vonatkozó, hatályos jogszabályokat:

- A választási értesítőn nemcsak azok a nyelvek szerepelnek, amelyeknek az adott településen a jogszabály alapján szerepelnie kell.

- A kisebbségi nyelvű értesítő hiányos, egyes szövegrészek nem szerepelnek rajta kisebbségi nyelven.

- A választási értesítő szöveg-

szerkesztési megoldásai nem felelnek meg a jogszabályi előírásoknak és a nyelvhasználati szabályozásban lefektetett gyakorlatnak, valamint az olvashatóság és áttekinthetőség követelményeinek.

- A magyar nyelvű fordítás nem minden részletében felel meg a hivatalos szövegekkel szemben támasztható terminológiai és szakmai feltételeknek.

Mindezek sommás értékelése – Óry Péter szavaival – a következő: „A belügyminisztérium által készített választási értesítőt röviden

úgy lehetne minősíteni, hogy tartalmaz olyat, amit nem kell, viszont nem tartalmaz mindent, amit kellene, és amit tartalmaz, azt sem úgy, ahogy kellene”.

Nyolc megye nyolcszor annyi ispán-jelölttel

A jelenlegi hatályos közigazgatási rendszer szerint – mely sokak szerint igencsak megérett már egy (újabb) alapos reformra – Szlovákiának nyolc megyéje van. Ezt a rendszert 2001-ben alakították ki, de fogalmazhatunk úgy is: nyomták le az MKP torkán. A minden történelmi és természetes alapot nélkülöző megyehatárokat ugyanis úgy húzták meg, hogy – amint azt Berényi József MKP-elnök is megfogalmazta – csak valami rendkívüli esetben lehessen az adott megyének magyar elnöke. Ilyen körülmények között kellett mégis helyt állnia a magyar jelölteknek s ez – az eredmények tükrében becsületre méltóan sikerült is.

A megyefőnöki pozícióért mindazonáltal igen élénk volt az érdeklődés: a nyolc felsőbb szintű közigazgatási egység élére mindösszesen hatvanöt jelölt pályázott. A nyolc közül mindössze egyben

gyar nemzetiségű jelölt, itt viszont mindjárt kettő is: Berényi József az MKP, Nagy József pedig a Most-Híd színeiben. Itt egyébként a 40 képviselői helyre 190-en pályáztak. Az alábbiakban a megyefőnök-jelöltek névsorát tekintjük át.

Nagyszombat megye elnökjelöltjei: Berényi József (46 éves, politológus, az MKP országos elnöke, az MKP és OKS közös jelöltje), Tibor Mikuš (60, független, de őt támogatja a Smer is), Nagy József (45, parlamenti képviselő, MOST - HÍD), Jozef Ravasz (63, egyetemi tanár, SRÚS), Andrej Richnák (28, közgazdász, NP), Ivan Uhliarik (45, KDH, SDKÚ-DS)

Pozsony megye: Zdenka Beňová (29 éves, Ľudová strana Naše Slovensko), Rastislav Blaško (42, független), Anton Čulen (48, Magnificat Slovakia), Oskar Dobrovodský (42, Národ a Spravodlivosť - naša strana), Monika Flašíková - Beňová (45, Smer-SD), Pavol Frešo (44, SDKÚ-DS, KDH, Most-Híd, SaS, MKP, OKS és Zöldek Pártja), Gabriel Karácsony (67, PRIAMA DEMOKRACIA), Daniel Krajcer (44, Nova), Peter Marček (59, Strana občanov Slovenska „SOSKA“),

Paška (59, SNS), Roman Ruhig (42, NOVÝ PARLAMENT)

Trencsén megye: Jaroslav Baška (38, Smer-SD), Marián Herdel (38, független), Jozef Lohyňa (50, KDH, SDKÚ-DS, Most-Híd, Nova, SaS, OKS), Peter Palko (61, KSS), Juraj Smatana (47, Zmena zdola, Demokratická únia Slovenska), Ľubomír Žabár (55, független), Ondrej Binder (43, független), Ladislav Fízík (59, Barca ASV), Pavel Chovanec (61, ÚSVIT)

Nyitra megye: Milan Belica (független, a Smer is támogatja), Regan Belovič (7 Statočných - Regionálna strana Slovenska), Róbert Dick (Magnificat Slovakia), Tomáš Galbavý (SDKÚ-DS, MKP, Most-Híd, Nova, OKS, SaS), Stanislav Kováč (Zmena zdola), Viliam Mokráň (KLS), Peter Oremus (független),

Besztercebánya megye: Andrea Jenčíková (26, NP), Ľudovít Kaník (48, SDKÚ-DS, SaS, MOST - HÍD), Karol Konárik (32, SNS), Marian Kotleba (36, ĽS Naše Slovensko), Vladimír Maňka (54, Smer-SD, KDH, MKP, SModS, ĽS-HZDS, HZD, SZ), Emil Samko (46, KLS), Jozef Sásik (55, SLS), Jaroslav Sekerka (60, KSS)

Zsolna megye: Juraj Blanár (Smer-SD, SNS, Zöldek), Miroslav Mikolášik (KDH, Most-Híd, SaS, SDKÚ-DS), Ivan Pavlisko (Ľudová strana Naše Slovensko), Juraj Pavlovič (KSS), Igor Ryban (független)

Kassa megye: Rudolf Bauer (KDS), Marek Ďuran (ĽS Naše Slovensko), Jaroslav Džunko (független), Vladimír Gürtler (7 STATOČNÝCH), Jozef Holečko (független), Ivan Kuhn (OKS), Rastislav Masnyk (SaS), Dominika Palaščáková (Nova), Lukáš Sisák (KSS), Zdenko Trebuľa (SMER - SD, MKP, Most - Híd)

Eperjes megye: Ján Bajus (42, Zmena zdola, Demokratická únia Slovenska), Dorota Bujňáková

– a nagyszombatiban – indult ma – Karol Ondriáš (61, KSS), Jaroslav

Nagy József Nagyszombat megye elnökjelöltjének (Most-Híd) egyik plakátja

(25, NOVÝ PARLAMENT), Ján Hudacký (54, KDH, SDKÚ-DS a Most-Híd), Peter Chudík (52, Smer-SD, NÁŠ KRAJ, Strana moderného Slovenska), Vladimír Klein (61, Ludová strana Naše Slovensko), Anton Korba (58, független), Jozef Mihalčín (54, SLS), Štefan Straka (53, KSS), Ľubomír Vasiľišin (49, 7 STATOČNÝCH)

Az első forduló – 2013. november 9.

A megyei önkormányzatokra vonatkozó jogi szabályozás szerint a megyei képviselők megválasztása egyfordulós, míg a megyefőnökök megválasztása – amennyiben valamely jelölt nem szerez abszolút többséget – kétfordulós rendszerben történik. A választásra jogosultak november 9-én, szombaton reggel héttől este tízig 90 választókörzet csaknem hatezer szavazóköreében adhatták le voksukat a nyolc szlovákiai megye 65 megyefőnökjelöltjének és közel 2600 megyei képviselőjelöltjének valamelyikére. A választás előkészületei menetrend szerint zajlottak, s a két napos kampánycsend megsértésére vonatkozó bejelentést sem kapott a központi választási bizott-

ság (ÚVK) a választások előestéjéig.

A részvételi hajlandóság a megyei választásokon hagyományosan alacsonynak mondható, idén már annak is örülni lehetett, hogy országos viszonylatban meghaladta a 20 százalékot. Pozsony megyében 21,65%, Nagyszombat megyében 17,46%, Trencsén megyében (a legalacsonyabb mind közül) 17,37%, Nyitra megyében 17,90%, Zsolna megyében 21,57%, a Besztercebányai megyében (amely pedig a legmagasabb) 24,59%, Eperjes megyében 22,13%, Kassa megyében pedig 17,77 százalékos volt a részvételi arány.

A megyeelnökök küzdelmében országos viszonylatban tarolt a Smer-SD, és három megyében már az első körben eldölt, ki irányítja az elkövetkező négy évben a megyét: rencsén megyében Jaroslav Baška (Smer-SD) 53,45%-kal, Zsolna megyében Juraj Blanár (Smer-SD, SNS, Zöldek Pártja) 54,01%-kal és Eperjes-megyében Peter Chudík (Smer-SD) 53,78%-kal verte a mezőnyt. A fennmaradó 5 megyében a jelöltek közül senkinek sem sikerült 50 százalék feletti többséget szereznie, így ott az első két legtöbb szavazatot

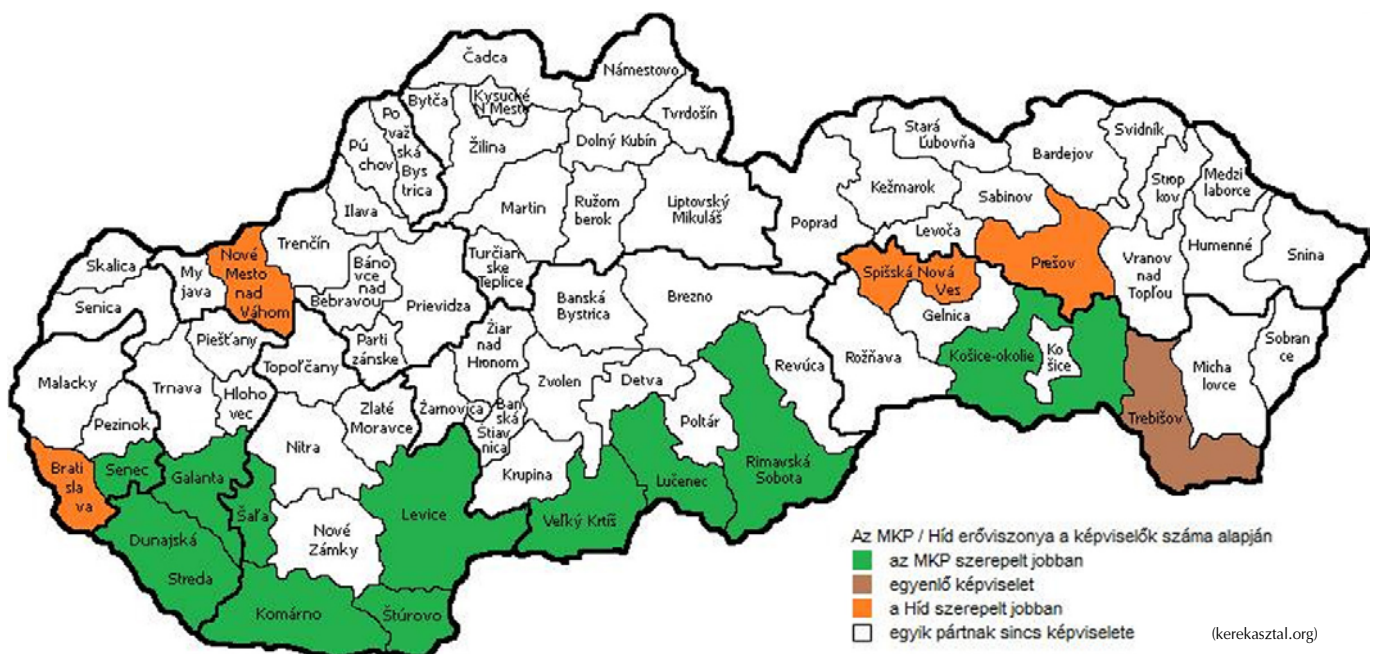
szerzett jelölt a második fordulóban mérte össze az erejét.

Öt megye magyar képviselői

A november 9-i választásokon Pozsony, Nagyszombat, Nyitra, Besztercebánya és Kassa megyében is lesznek magyar képviselők a megyei önkormányzatok testületeiben. Az alábbiakban sorra vesszük valamennyit.

POZSONY MEGYE

Pozsony megyében a megyei választások első körében a részvételi arány meghaladta a 20 százalékot. Az elnökjelöltek közül a legtöbb szavazatot Pavol Frešo, a jobbközép koalíció megyeelnök-jelöltje kapta, mivel azonban a rá leadott szavazatok aránya nem haladta meg az 50%-ot, a megyei választások 2. körében kellett ismét megmérettetnie magát, az ellenfele a második legtöbb szavazatot kapott jelölt, Monika Flašíková-Beňová (Smer-SD) volt. A 2013–2017-es választási időszakra Pozsony megye 18 választási körzetében a 44 képviselői helyre 292 képviselőjelölt pályázott. Az MKP és a Most-Híd magyar képviselőjelöltjei a Pozsony megyében létrejött jobboldali

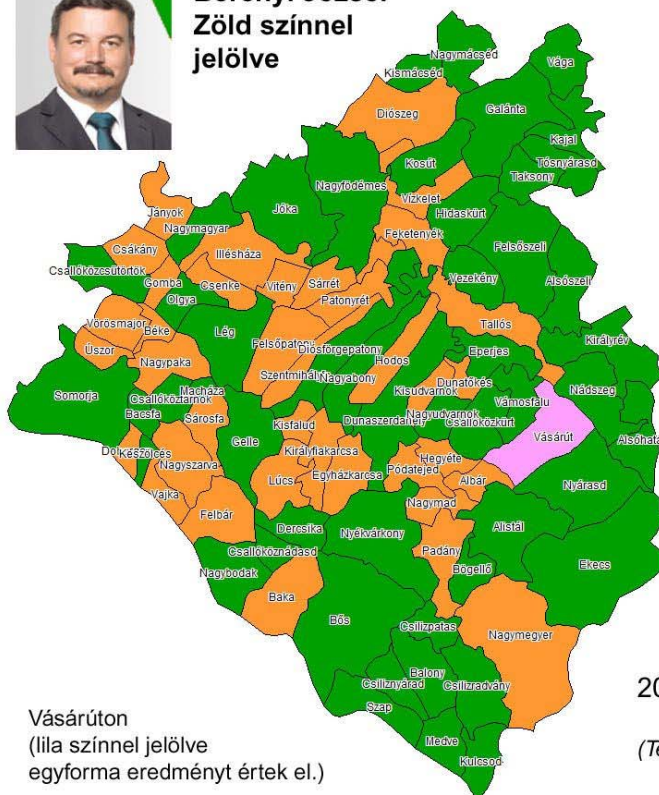

Berényi József (MKP) és Nagy József (Most-Híd) szavazatai a megyei elnökválasztáson a Dunaszerdahelyi járásban és a Galánta járás magyarok által lakott településein

Abszolút viszonylat
(ki kapott több szavazatot a településen)

Berényi József
Zöld színnel
jelölve

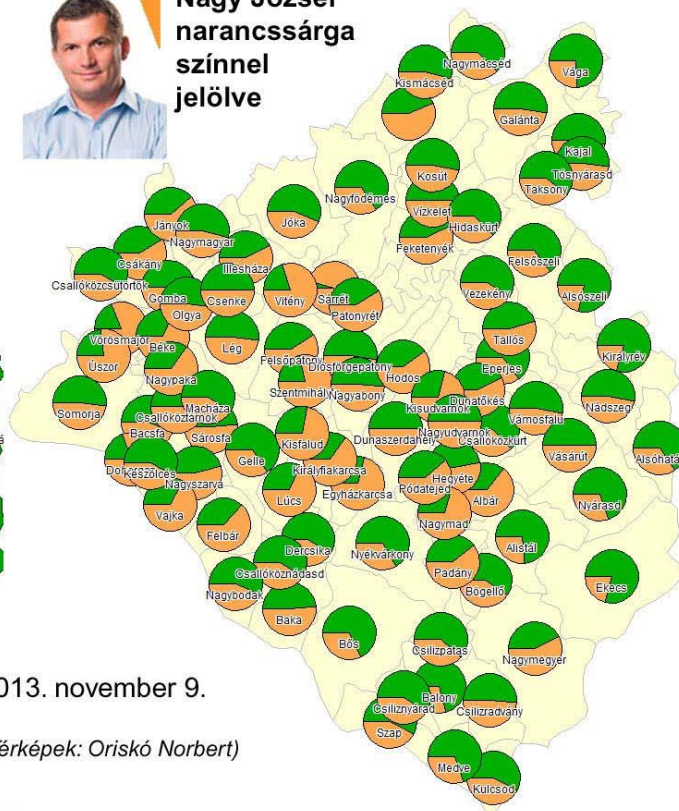

Vásáruőton
(lila színnel jelölve
egyforma eredményt ért el.)

Relatív összehasonlítás
(a két jelölt szavazataránya)

Nagy József
narancssárga
színnel
jelölve

2013. november 9.

(Térképek: Oriskó Norbert)

nagykoalíció – SDKÚ-DS, KDH, Most-Híd, SaS, MKP, OKS és Zöldek Pártja – színeiben indultak a 2013-as megyei választásokon. A megye 18 választókerületéből a következő körzetekben indultak magyar jelöltek az MKP és a Most-Híd képviselőjében:

A 2-es számú, Ružinov, Vereckye választási körzetből az összesen 43 képviselőjelöltből 6 jelölt juthat be a megyei közgyűlésbe, ebben a körzetben magyar jelöltként indult Horváth Attila, 46 éves (Most-Híd) és Schwartz Zsuzsanna, 46 éves (MKP);

A 3-as számú, Pozsonypüspöki választási kerületből az induló 7 képviselőjelöltből 2 jelölt delegálható, ebben a körzetben indult Ožvald Erzsébet, 52 éves (Most-Híd) és Virág Ildikó, 46

éves (Most-Híd) jelölt; A 15-ös számú Szenc város körzetben 7 képviselőjelölt indult, innen egyetlen képviselőjelölt juthat be a megyei törvényhozásba, ebben a választókerületben indult Németh Gabriella, 56 éves (MKP) képviselőjelölt.

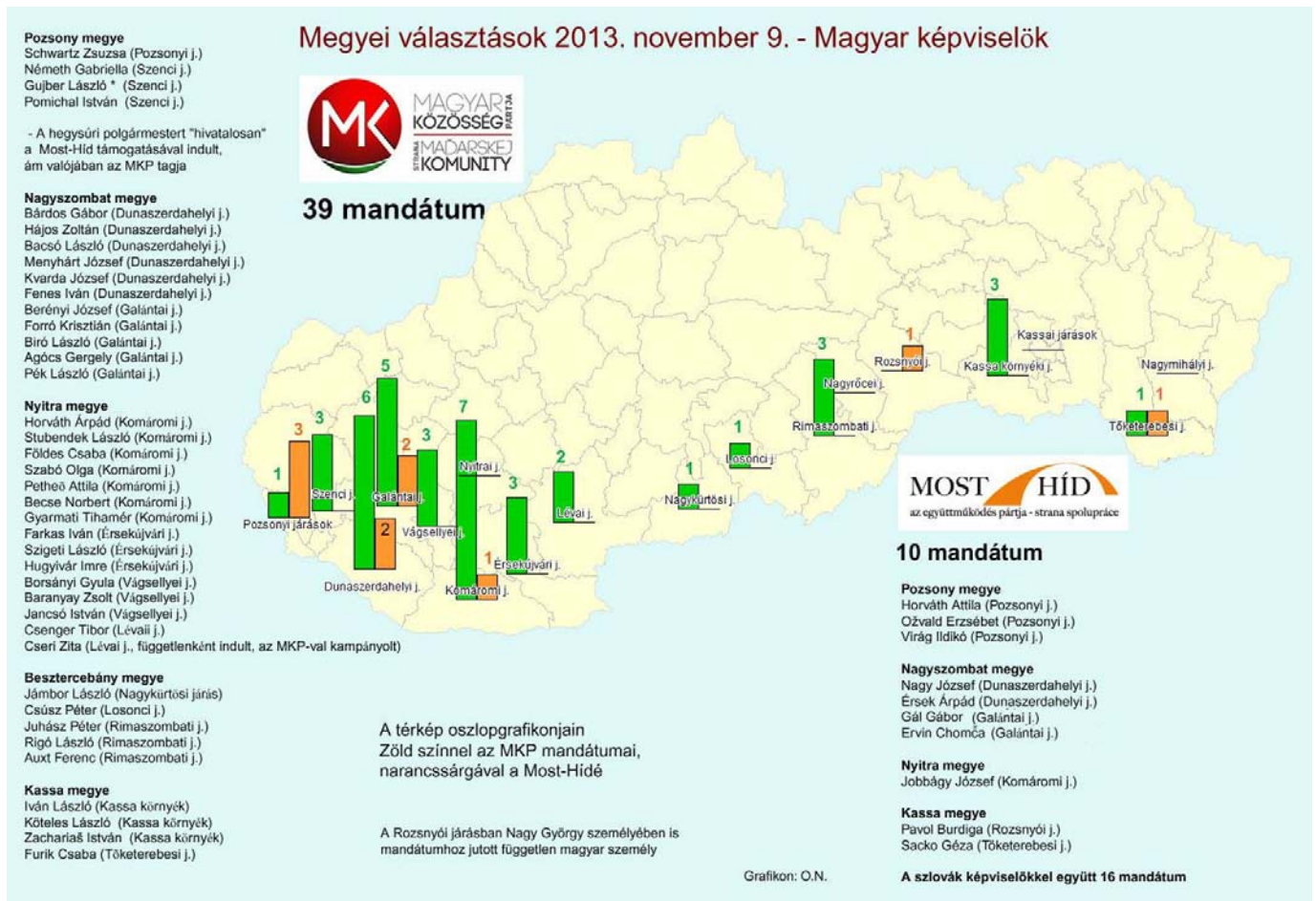
Szintén egyetlen képviselőt delegálhat a 16-os számú Szenci járás választási körzet, a képviselőjelöltek száma itt négy, itt indult a hegysúri Gujber László, 55 éves (Most-Híd).

A Szenci járás másik választókerületéből, a 18-as számú körzetből is csupán egyetlen képviselőjelölt jutott be a megyei parlamentbe az összesen indult 6 képviselőjelöltből, a féli Pomichal István, 48 éves (MKP).

NAGYSZOMBAT MEGYE

A megyei elnöki posztért folyó verseny második fordulójába Tibor Mikuš (40,04%) jelenlegi elnök jutott Berényi Józseffel, aki 14 339 szavazatot kapott (18,33%). A további sorrend: Ivan Uhliarik 18,26%-ot, Nagy József 18,12%-ot ért el, Andrej Richnák 4,81 százalékkal áll az utolsó helyen. A Dunaszerdahelyi járásban 6:2-re vezet az MKP a Most-Híd ellen. A bejutó helyeken: Nagy József (Most-Híd), Bárdos Gábor, Hájos Zoltán, Bacsó László, Menyhárt József, Kvarda József (mind MKP), Érsek Árpád (Most-Híd), Fenes Iván (MKP).

A Galántai járásban az MKP-ból első helyen Berényi József jutott tovább, párttársai Forró Krisztián, Biró László, Agócs Gergely és Pék

László is befutó lehet. A Most-Hídból Gál Gábor bejutása valószínűsíthető.

NYITRA MEGYE.

Tizennégy megyei képviselője lesz az MKP-nak, továbbá egy, a párt listáján induló független képviselő. A megyei elnökjelöltek csatáját, amelyben heten vettek részt, ismét Milan Belica nyerte, akit immár tizenkét éve nem lehet legyőzni a megyében. Az SNS és a Smer támogatását élvező jelenlegi elnök azonban nem szerzett abszolút többséget, így legfőbb kihívójával, a jobbközép pártok, köztük az MKP támogatását is élvező Tomáš Galbavýval a következő fordulóban újra összecsapott. Belica a szavazatok csaknem 47 százalékát, Galbavý pedig 37 százalékát szerezte meg. Komáromi járásban az MKP 7:1-re verte a Most-Hídat - remekül szerepeltek a komáromi járásban az MKP megyei képviselőjelöltjei.

A nyolcas listáról hét képviselőt juttatott be a magyar párt. Ott van tehát a megyei közgyűlésben: Horváth Árpád (5532 szavazat), Stubendek László (5368), Földes Csaba (5163), Szabó Olga (5131), Petheő Attila (4954), Becse Norbert (4330) és Gyarmati Tihamér (4195). Az MKP listájáról egyedül Szalay Rozália nem jutott be, Kolozsnéma polgármestere a kilencedik helyen végzett. Az MKP-s jelöltek mellett a Most-Híd képviselőjelöltje, Jobbágy József (4377 szavazattal a hatodik helyen) szerzett még mandátumot.

A vegyes párt járási elnöke, Csóka Lajos csupán a 12. helyet szerezte meg, ennél is rosszabb szereplést ért el azonban a függetlenként induló komáromi polgármester, Marek Anton, aki a harminchat jelölt versenyében a 14. helyen végzett.

Érsekújvári járás: a párkányi körzetben tarolt az MKP. A járás

két körzetében indultak magyar képviselők a választásokon. Az érsekújváriban a bejutást jelentő nyolc hely egyikére sem került magyar képviselő, a legjobban szereplő jelölt Nagy Péter érsekújvári alpolgármester lett, aki a kilencedik helyen – éppen a vonal alatt – végzett.

A komáromihoz hasonló remek teljesítményt értek el azonban az MKP-nak a párkányi körzetben induló képviselőjelöltjei. A hét induló közül a magyar párt mindhárom jelöltje nagy fölényrel jutott be a megyei közgyűlésbe. Farkas Iván 4653, Szigeti László 4418, Hugyivár Imre 3655 szavazattal végzett az élen. Vágsellyei járás: Négyből három

A lehetséges négy mandátumból három MKP-s jelöltnek jutott, s így ők szereztek jogot arra, hogy a következő ciklusban megyei képviselőként tevékenykedjenek régiójukért. Borsányi Gyula peredi polgármester

2263, Baranyay Zsolt zsigárdi jogász 2004, Jancsó István negyedi polgármester 1922 szavazatot gyűjtött és jutott be a megyei önkormányzatba. Botka Ferenc, aki korábban kétszer is sikerrel vette a megyei választásokat, csupán 62 szavazattal maradt le a bejutó helyről. A járásban Martin Alföldi végzett az élen.

Lévai járás - *A járásnak nyolc év után ismét lesz magyar képviselője Nyitra-megyében* Cseri Zita és Csenger Tibor személyében ismét lesz képviselője járásnak. A november 9-i választások szavazói úgy döntöttek bizalmat szavaznak a MKP-nak.

Bár a lévai járásban született egy megállapodás az MKP és a Most-Híd politikai pártok közt, hogy közösen indulnak a megyei választásokon. Ha ez valóban megvalósult volna, és a Most-Híd párt felső utasítása nem szólt volna közbe, akár több magyar képviselője is lehetett volna a régiónak. Úgy több figyelmet fordíthattak volna az utak, a kórházak és a gazdaság minőségének növelésé-

re, valamint a magyar iskolák támogatására.

Nyitrai járás - Bár nem volt sok esélye Balkó Róbertnek és Somorčík Rozáliának a megyei önkormányzatba való bejutásra, a két MKP-s képviselő mégis elindult, hogy legyen, aki a zoboraljai magyarságot is képviselje a megyei választásokon. Az előzetes várakozások beigazolódtak: sem Balkó koloni polgármester, sem Somorčík nem fért fel a tizenhármas – képviselői mandátumot jelentő – listára. Kiállításukért tiszteletet érdemelnek!

A Nyitra megyei MKP – Most-Híd versengést 14:1 arányban az előbbi nagy fölényrel nyerte.

BESZTERCEBÁNYA MEGYE

A Gömör–Nógrádi térségből a Nagykürtösi, a Losonci, a Rimaszombati és a Nagyrőcei járásokból kerülhettek magyar képviselők a Besztercebányai Megyei Önkormányzatba, amely összesen 49 tagú lesz.

A Magyar Közösség Pártja színeiben bejutott Jámbor László

(Nagykürtösi járás), Csúsz Péter (Losonc), Juhász Péter, Rigó László, Auxt Ferenc (Rimaszombati járás).

A Nagyrőcei járásban sajnos nem sikerült képviselőt szerezni.

A Most-Híd vegyes pártnak nem került be egyetlen képviselője sem a megyei közgyűlésbe. A megyei választások talán legérdekesebb eredménye itt született a megyei elnöki választás tekintetében. Az MKP által is támogatott Vladimír Maňka (SMER-SD) és Marian Kotleba jutott a második fordulóba. A megyei elnöki posztért 11 jelölt szállt harcba. Vladimír Maňka 60 960 szavazatot, 49,47 %-ot, Marian Kotleba 26 251 szavazatot, 21,30%-ot, Ludovít Kaník 18 571 szavazatot, 15,07%-ot ért el.

A Nagykürtösi járásban összesen 17 jelöltre lehetett szavazni, ebből 3 képviselő jutott a megyei közgyűlésbe. A Magyar Közösség Pártjából Apátújfalu polgármestere, Jámbor László (61 éves); a Most-Híd képviselőjében a

Nagyszombat megye elnökjelöltjeinek vitája a TA3 hírtelevízióban

terbegeci Baki Attila (34 éves) indult. Független jelöltként lehetett szavazni Lőrincz Mária (45 éves) projekt-menedzserre Ipolykérrel. Az ipolynyéki Hamerlik Richárd (46 éves) a Modern Szlovákia Pártja színeiben indult. Az első három helyen Mirko Trojčák 20,14%, Ondrej Kollár 12,70%, Jámbor László 1 973 11,85% végzett.

A Losonci járásban 40 képviselőjelölt volt, s összesen 5 képviselő juthatott be a megyei közgyűlésbe.

Az MKP-t a losonci Csúsz Péter (47 éves), a ragyolci György Péter (51 éves), a füleki Szvorák Zsuzsanna (50 éves) képviselte. A Most-Híd színeiben a füleki Eibner Róbert (49 éves), a panyidaróci Kertész István (51 éves) és a losonci Radovan Konečný (34 éves) mérettette meg magát. Független képviselőként indult a füleki Agócs Attila (35 éves) is.

Az eredmények 100 %-os feldolgozottságánál az első öt helyet Branislav Hámorník 9,15%, Csúsz Péter 7,04%, Pavol Baculík 6,17%, Juraj Pelč 5,59%, Milan Spodniak 5,45% szerezte meg. A Rimaszombati járásból 47 képviselőjelölt volt a választási listán, közülük 6 képviselő kapott helyet a megyei közgyűlésben.

Az MKP-ból a rimaszombati Auxt Ferenc (61 éves); a rimaszombati Bán Zoltán (60 éves); a rimaszombati Juhász Péter (41 éves), aki a Via Nova ICS jelöltje is volt; valamint Rimaszombat alpolgármestere, Rigó László (56 éves) indult a választásokon. Független képviselőként lehetett karikázni Rimaszombat polgármesterét, Šimko Józsefet (62 éves) is. A Most-Híd színeiben az almagyi Agócs Tamás (39 éves); a simonyi Lang László (36 éves); a rimaszombati Varga Szilvia (43 éves) indult. Az első hat helyen az alábbiak végeztek: Juhász Péter 4 792

Auxt Ferenc és Csúsz Péter (MKP) ismét megyei képviselők lettek

szavazat, 7,84%, Peter Mináč 5,65%, Rigó László 3 352 szavazat 5,48%, Auxt Ferenc 3 182 szavazat, 5,21%, Michal Bagačka 5,18%, Šimko József 4,79%. A Nagyrőcei járásban 22 képviselőjelölt volt, ebből hárman képviselik a járást megyei szinten. A Magyar Közösség Pártját Tornalja város polgármestere, Szögedi Anna (63 éves) képviselte. A Most-Híd pártból a szintén tornaljai Nagy László (49 éves) indult. Az első három helyezett: Ján Šeševička 13,95%, Eva Cireňová 13,63%, Július Laššan 13,30%.

KASSA MEGYE

Kassa megyében 850 szavazóhelyiségben adhatták le szavazataikat a választók. 26 politikai párt és 73 független jelölt adta le képviselői jelölését. Az 57 képviselői tisztségre összesen 398 képviselőjelölt pályázott. A választókörzetekből a Rozsnyói, a Kassa környéki, a Kassai, a Nagymihályi, és a Tőketerebesi járásokból indítottak magyar színekben képviselőjelölteket a Kassa Megyei Önkormányzatba.

A Kassa környéki járásból Iván László, Köteles László, Zachariaš

István, a Tőketerebesi járásból Furik Csaba került be a Magyar Közösség Pártja színeiben, valamint Sačko Géza a Most-Hídból. A Rozsnyói járásból a Most-Hídból Rozsnyó város polgármestere, Pavol Burdiga jutott be, s független magyar képviselőként ott lesz Nagy György is.

Kassa megye tizenegy választókörzetében a 2013-2017-es időszakra a megyei elnöki posztra 10 jelölt pályázott. Az eredmények szerint Zdenko Trebula 47,43%, Rudolf Bauer 25,19%-ot ért el. A Tőketerebesi járásból, mely 82 települést foglal magában, a 67 jelöltre 8 képviselő jutott a megyei közgyűlésbe. A Magyar Közösség Pártja színeiben Farkas László, Furik Csaba (43), Illés László (50), Kopasz József (56), Laczko Sándor (61) és Szuperák Mária (49), míg a Most-Híd, KDH és SDKÚ koalícióban Zurbola Michal (48), Szunyog Ladislav (47), Seman Vladimír (51), Sačko Gejza (53), Pataky Karol (36), Kříž Tomáš (32), Korpesio Cyril (49) és Hornyák Ján (52) indultak. Az első nyolc helyen Juraj Sobek, Róbert Puci, Marek Čížmár, Jana Mondiková, Csaba Furik, Štefan

Duč, Jozef Horváth, Gejza Sačko szerepelnek.

A Nagymihályi járásból, mely 78 települést foglal magában, az 55 jelöltből szintén 8 képviselőt lehetett választani. A Magyar Közösség Pártjából Barkó Attila (51), Mihók Gábor (37) és Varga Tibor (27), míg a Most-Híd, KDH és SDKÚ koalícióban Varga Mária (46), Šarocký Matej (29), Paľovčík Ján (41), Pado Martin (54), Jakubec Bohuš (45), Čuchran Ján (57), Csurí Árpád (54) és Bobík Jozef (61) indultak.

Az első nyolc helyen Emil Ďurovčík, Viliam Zahorčák, František Farkaš, Ján Mihalečko, Jana Cibereová, Ľubica Rošková, Jozef Makohus, Ján Paľovčík szerepelnek.

A Kassai négy körzetben, 22 városrészben a 134 jelöltből 17 képviselő van a megyei közgyűlésben. A Magyar Közösség Pártjából Filipko Jozef (47), Kolár Peter (66), Kozel Jozef (63) és Račeková Enikő (52), míg a Most-Híd, KDH és SDKÚ koalícióban Figel Jozef (51), Macej Marán (46), Trnka Rastislav (29), Vágási Vladimír (51), Vargovčák Marek (38), Bereš Milan (42), Bojčík Jozef (49), Jutka Igor (40), Kijevská Iveta (50), Rusnák Daniel (53), Turák Peter (46), Sekáč Ján (41), Tkáč Michal (50), Demský Lubomír (47), Saxa Vladimír (35), Tkáčová Jarmila (52) voltak jelölve. Bejutottak: Marek Vargovčák, Rastislav Trnka, Ľubica Blaškovičová, Jozef Figel, Jozef Burian, Rudolf Bauer, Alfonz Halenár, Igor Jutka, Daniel Rusnák, Iveta Kijevská, Mária Grüllingová, Jozef Andrejčák, Eva Antónyová, Jaroslav Hlinka, Renáta Lenártová, Anna Jenčová, Vladimír Saxa szerepelnek. A Kassa környéki járásból, mely 114 települést foglal magában, 61 jelölt indult, közülük 8 képviselő vehet részt a megyei közgyűlés munkájában. A Magyar Közösség Pártjából Holečko Jozef (50), Iván

László (60), Király Anton (61), Köteles László (56) és Zachariaš István (60), míg a Most-Híd, KDH és SDKÚ koalícióban Beluščák Július (48), Fialková Elena (57), Krušínský Norbert (30), Markovič Štefan (58), Pástor Jaroslav (53), Petrík Štefan (49), Sasák Viktor (29) és Suchý Tomáš (56) voltak jelölve.

Az első nyolc helyen Jozef Konkoly, István Zachariaš, Michal Rečka, László Köteles, Ján Kokarda, Štefan Petrík, László Iván, Július Belusčák szerepelnek. A Rozsnyói járásból, mely 62 települést foglal magában, a 35 jelöltből 5 képviselő juthat be a megyei közgyűlésbe. A Magyar Közösség Pártjából Beke Beáta (32), Porubán Ferenc (46) és Szöllös János (58), míg a Most-Híd, KDH és SDKÚ koalícióban Lach Ján (54), Gallo-Barnák Miloš (64), Czmórová Božena (61), Burdiga Pavol (47) és Bollo Peter (40) indultak.

Az első öt helyen Ján Babič, Pavol Burdiga, Juraj Nagy, Štefan Bašták, Karol Horník szerepelnek.

Az MKP történelmi sikere – az első forduló utáni lelkesedés szavai

Zachariaš István (MKP) Kassa megye alelnöke lett

Habár általában jellemző a pártokra, hogy kommunikációjukban még az egyértelműen elvesztett csatát is olykor fényes diadalként tüntessék fel, a Magyar Közösség Pártjának ezúttal nem volt szüksége ilyen fordulatokra. Politikusok, politikai szakértők, újságírók és közéleti szereplők is egyetértettek abban, hogy a megyei választások első fordulóját az MKP egyértelműen sikerként könyvelheti el – különösen pedig a vetélytárssal, a Most-Híd vegyespárttal szemben. Az alábbiakban az első forduló követően megjelent első megszólalások közül válogatunk:

Berényi József, az MKP elnöke: Ez egy nagyon kemény nap volt, de huszáros hajrával hoztuk az eredményt. Magyarosan. Köszönöm mindenkinek, aki eljött és támogatott, de annak is, aki csak szurkolt. Alázat és tisztelet! Találkozunk a második körben. Számítok rátok! Egységben az erő!

Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, a Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP) elnökének közleménye: A KDNP a felvidéki politika kiemelkedő sikerének tekintti, hogy a Berényi József vezette Magyar Közösség Pártja (MKP)

kulcsfontosságú győzelmet aratott a szlovákiai megyei választásokon. „A KDNP gratulál az elért eredményekhez, melyek nyomán olyan helyen is mandátumot kaptak az MKP képviselői, ahol már hosszú ideje nem lehetett magyar jelöltet bejuttatni”

Gubík László, a Via Nova ICS elnöke: A megyei választások tán legkeserűbb tanulsága a fiatalok közügyek iránti óriási érdektelensége. Példának okáért Léván szemmel láthatóan sokkal több járókerettel érkező választópolgár érkezett az urnákhoz, mint termékeny korú középgenerációs vagy virgonc ifjú. A politika a nyugdíjasok úri játékvá vált, ők a korarisztokráciája. Komoly feladat elé állítja ez a szlovákiai jobboldalt, hiszen ilyen trend mellett jó ideig Ficoék regnálhatnak majd minden szinten. A probléma a magyar közösséget is érinti. Átfogó ifjúságpolitikai megoldásokra van szükség, és külön szakterületként kell bánni az ágazattal. Egy munkahelyteremtés, otthonteremtés és családalapítás pillérekből álló átfogó programra van szükség, hogy fogékonnyá tegyük a fiatalokat a közügyek iránt, emellett meg kell találni az őket meg-

szólító kommunikációs formákat. Külön örülök az MKP és Berényi József sikerének, boldogsággal tölt el, hogy Léváról újra lesznek magyarok a megyeházán, és köszönöm azoknak a jelölteknek, akik vállaltan Via Novásként is kampányoltak. Beke Bea és Varga Tibi is tisztességesen helytállt. Végezetül: emelem kalapom rimaszombati jelöltünk, Juhász Péter előtt, aki egy nagy körzetben az első helyen jutott be Besztercebányára. Személyében az egyetlen, a szervezet történelmében pedig a második Via Novás megyei képviselőt köszönhetjük! Éljen!

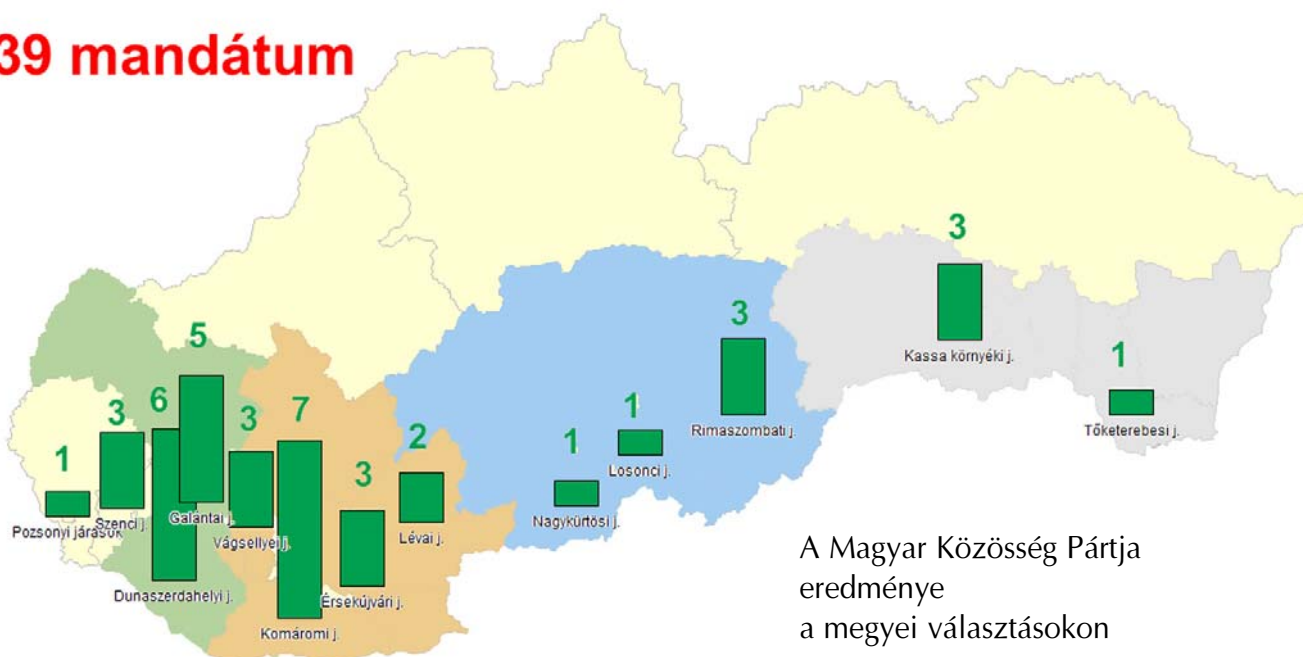
Hrubík Béla, ipolynyéki polgármester: Kedves barátaim! A tegnapi választások ismét bebizonyították, hogy aki a saját közösségének megosztásán és egyéni érdekeinek előtérbe helyezésén munkálkodik, az elbukik. Nem először, hanem sokadszor is. Meg kellene végre tanulnunk, hogy csak együtt jutunk előre, egyről a kettőre, különösen a peremvidéken. Persze minden rosszban van valami jó. Látjuk a gyengeségeinket és látjuk, hol lehet javítani a munkánkon. A járásunknak ismét van megyei képviselője Jámbor László személyében, aki immár negyed-

szer foglalhatja el a helyét a közgyűlésben. Gratulálunk neki és Baki Attilának is, aki nem sokkal maradt csak el ettől az eredménytől, de mindentől függetlenül bebizonyítottuk, hogy lehet - másféle nézetek és elképzelések ellenére is - együttműködnünk, sőt együtt gondolkodnunk. Erre kell építkeznünk, mert még sok feladat áll előttünk az egységes felvidéki magyar politizálás megteremtéséhez. Akinek nem úgy sikerültek a dolgai, ahogyan várta, gondolja át, hogyan tovább. Aki pofára esett, nem először és még mindig megpróbálja magát ráerőltetni a közösségre, az pedig vonja le a tanulságot, hogy a szolgálat nem a magamutogatásból áll néhány nap vagy hét erejéig, hanem folyamatos, szívós munkából, minden nap, minden órájában, láthatatlanul is.

Neszméri Tünde, a Via Nova ICS alelnöke: Szenci járás, én így szeretlek! Így kell ezt csinálni, együtt sikerülhet! Egyedüli megye vagyunk, ahol nem vörös az égbolt, hanem kék, ahogy annak lennie kell.

Csonka Ákos, a Via Nova Nemzetpolitikai Kabinetjének vezetője: Kemény csaták, de fontos győ-

39 mandátum

A Magyar Közösség Pártja
eredménye
a megyei választásokon

zelmek!! A lévai járásnak 8 év után ismét vannak magyar képviselői Nyitrán. Zselíz adja az egyiket!! Az eredményeket helyén kell kezelünk, és ezt az utat folytatnunk tovább, hittel, alázattal, becsülettel! Köszönjük mindenkinek, aki hitt a sikerben! Hajrá Felvidék!

Két forduló között: magyar kártya

A második fordulóra csupán egy jelölt – Berényi József MKP-elnök – maradt állva, mindazonáltal a többi megyében is érdekeltek voltunk. Lássuk tehát, miként álltak rajthoz a jelöltek a második fordulóban:

Nagyszombat megye

1. Berényi József (MKP, OKS - 14 339 szavazat, 18,33% - az 1. körben)
2. Tibor Mikuš (Smer, SNS, KSS, 31 310 szavazat, 40,04% - az 1. körben)

Nyitra megye

1. Milan Belica (Smer, SNS, Agrárpárt, 47 127 szavazat, 46,87% - az 1. körben)
2. Tomáš Galbavý (SDKÚ-DS, MKP, Most-Híd, OKS, Nova, SaS, 37 548 szavazat, 37,34% - az 1. körben)

Pozsony megye

1. Monika Flašíková - Beňová (Smer-SD, 28 781 szavazat, 24,10% - az 1. körben)
2. Pavol Frešo (SDKÚ-DS, KDH, Most-Híd, SaS, MKP, OKS, SZ - 57 777 szavazat, 48,38% - az 1. körben)

Besztercebánya megye

1. Marián Kotleba (Mi Szlovákiánk Néppárt, 26 251 szavazat, 21,30% - az 1. körben)
2. Vladimír Maňka (Smer-SD, KDH, MKP, SMS, LS, HZD, Zöldek, 60 960 szavazat, 49,47% - az 1. körben)

Németh Gabriella (MKP) Pavol Frešo Pozsony megye elnökével

Kassa megye

1. Rudolf Bauer (KDS, 24 487 szavazat, 24,53% - az 1. körben)
2. denko Trebuľa (Smer-SD, MKP, Most-Híd, 48 487 szavazat, 48,57% - az 1. körben)

Ami pedig a magyar kártyát illeti, azt – mint a szlovákiai választások egyfajta sajátos állandó kellékét – ezúttal nem más, mint maga Robert Fico kormányfő húzta elő. A Nagyszombat megyei jelölt, Tibor Mikuš mellett kampányolva egy rendezvényen a választottjára való voksolásra szólította fel híveit. „Ha nem jönnek el Önök, eljönnek ők” – jelentette ki Fico. Arra hívta fel a szlovákokat, hogy fogjanak össze és juttassák a megyefőnöki székbe Mikust:

„Ha a Most-Híd és az MKP azt üzenik nekünk, ebben a választásban összefognak, hogy Nagyszombatban, egy szlovák városban magyar megyefőnököt válasszanak, akkor erre én azt felelem: fogjunk össze, mi, szlovákok a szlovák politikai pártokban, és válasszuk Tibor Mikust Nagyszombat megye élére” – jelentette ki a kormányfő.

Második forduló: eredmények és vélemények

A második forduló legnagyobb „szenzációját” kétségkívül a beszercebányai eredmény szolgáltatja, amely teljesen elhomályosította a többi szereplő teljesítményét. Mi azonban nem esünk ebbe a hibába, következzenek tehát a második forduló eredményei:

Pozsony megye: Pavol Frešo -

74 132 szavazat, Monika Flašíková - Beňová - 25 714 szavazat. A részvétel 17,89%-os volt.

Nagyszombat : Tibor Mikuš - 48 358 szavazat, Berényi József - 31 884 szavazat - részvétel: 17,28%.

Nyitra: Milan Belica - 50 071 szavazat, Tomáš Galbavý 39 958 szavazat - részvétel: 15,52%

Besztercebánya megye: Marian Kotleba 71 397 szavazat, Vladimír Maňka - 57 164 szavazat - részvétel: 24,61%

Kassa megye: Zdenko Trebuľa - 39 970 szavazat, Rudolf Bauer - 35 339 szavazat - részvétel: 12,21%

Magyar szempontból a legnagyobb érdeklődéssel övezett me-

gye természetesen Nagyszombat volt, éspedig Berényi József MKP-elnök részvétele miatt. Itt az elnökválasztás Berényi József, a Magyar Közösség Pártja és az OKS közös elnökjelöltje, valamint Tibor Mikuš korábbi megyeelnök között dőlt el 40%-60% arányban. A mozgósítás nagy szerepet játszott: kiderült, ha Mikuš csak az első forduló eredményét hozza, akkor veszít. Berényi József a második fordulóban 31 884 szavazatot kapott, Tibor Mikuš 48 358-at. Berényi második forduló eredménye jobb, mint Mikuš első forduló számadata. Berényi az első fordulóban 14 339 szavazatot kapott, míg Mikuš 31 310-et. Ez azt jelenti, hogy Berényi szavazatai 17 545-el, míg Mikušé 17 048-al növekedett, tehát Berényi szavazatnövekedése 497 szavazattal több volt. Berényi az első fordulóban a szlovák járásokban 395 szavazatot kapott, míg a második fordulóban 2440-et. Fordulat állt be ott is, hogy Mikuš a Galántai járásban megnyerte az első fordulót, a második fordulóban ugyanitt viszont Berényi győzött. Szlovákiában 17,29%-os volt a második fordulóban a választási részvétel, Nagyszombat megyében szinte ugyanekkora: 17,28%. A megye két, magyarok által lakott járásában jóval az átlag felett járultak a szavazóurnákhoz a választók: a Galántai járásban a részvétel 19,26 százalékos volt, a Dunaszerdahelyi járásban 23,47%-os. A részvétel mindkét magyarok által lakott járásban magasabb volt, noha az első fordulóban is a megye legaktívabb járásai közé tartoztak (1. forduló, Galántai járás: 17,93%, Dunaszerdahelyi járás: 21,97%, a megyei részvétel pedig 17,46% volt).

Magyarok által lakott járások
A Dunaszerdahelyi járásban Berényi József a második fordu-

MKP-s képviselők Nagyszombat megyében: Agócs Gergely, Forró Krisztián, Biró László és Berényi József

lóban 21 364-en szavaztak (91,88%), míg az első fordulóban 9 888-an (46,61%). Mikuš most 1 888 szavazatot (8,11%) kapott, az első fordulóban 1 615-öt (7,61%). A Dunaszerdahelyi járásban most 1 360-nal többen szavaztak, mint az első fordulóban. Berényi József a második fordulóban 11 476 szavazattal kapott többet, mint két héttel korábban. Ez 2 539-cel több, mint a Nagy Józsefre (a Most-Híd jelöltje) az első fordulóban leadott szavazatok száma az első fordulóban (8 937). A Galántai járásban Berényi József a második fordulóban 8 080 szavazatot (52,56%) kapott, szemben az első fordulóban elért 4 056-os (29,19%) eredményével. Mikuš most 7 291 szavazatot (47,43%) kapott, két héttel ezelőtt 4 693-at (33,78%). Berényi József a második fordulóban 4 024 szavazattal kapott többet, mint az első fordulóban, ez 930 szavazattal több, mint Nagy József (Most-Híd, 3 094) szavazatainak a száma az első fordulóban.

A két, magyarok által lakott járásban a Berényire leadott szavazatok száma 15 500 szavazattal növekedett. Nagy József az első fordulóban a két járásban 12 031 szavazatot kapott, Berényi ehhez

képest is 3 469 szavazatnövekedést könyvelhetett el – az első forduló további jelöltjeinek (Uhliarik, Richnák) szimpatizánsaival, vagy új választók mozgósításával.

Berényi József a második forduló után így nyilatkozott: „Megmutattuk, hogy ott vagyunk az ország politika életében. Erősödött az MKP ezen a választáson. Megyünk tovább, új kihívások előtt állunk. Jövőre jön a köztársasági elnökválasztás, az európai parlamenti választások, majd az önkormányzati megmérettetés. A most elért eredményünk alapján meg kell fontolnunk azt is, hogy az államfőválasztáson saját, azaz magyar jelöltet állítsunk. Célunk természetesen az, hogy a 2016-os parlamenti választásokon visszatérjünk a parlamentbe”.

Folt esett a papírformán – az anyaországi sajtó a választásokról

A szlovákiai megyei választások második fordulója a magyarországi média figyelmét is élvezte, egy jól meghatározható részének ráadásul kitűnő alkalmat kínált a vélt belpolitikai párhuzamok felvillantására is. Valamennyi sajtótermék

a szélsőséges Marián Kotleba besztercebányai győzelmét emeli ki az egyébként papírformát mutató második forduló legnagyobb szenzációjaként - több esetben nem feledkezve meg a Jobbikkal mutatott "párhuzamról"

A balliberális Index hírportál már a címadással sem hagyott semmi kétséget a célok és szándékok felől: "Besztercebányán tarolt a szlovák Jobbik". "Kotleba évek óta a roma kisebbség elleni uszító kampányt folytat, és az EU-t sem kedveli" - helyettesítette Kotleba nevét Vona Gábor helyébe a hírportál cikkírója. De hogy teljesen világos és egyértelmű legyen az üzenet: a cikk nem máshoz, mint a szlovákiai magyar újságírás etalonjának számító újsághoz fordul, midőn utal az egyetlen szlovákiai magyar napilap honlapján található képgalériára, melyből az Index szerint "a magyar olvasó az itthoni Jobbik látvány-eszköztárára ismerhet rá". A hírportál arról már nem tájékoztatja a magyar olvasót, hogy mégis milyen okok játszhattak szerepet Kotleba sikerében.

A Magyar Nemzet "Nem sok hiányzott a magyar csodához Szlovákiában" címmel közöl híradást a választások eredményeiről. A polgári napilap Berényi József szereplését emeli ki mindenk előtt, aki - bár nem sikerült győznie - megduplázta szavazóinak számát az első fordulóhoz képest. Ráadásul Nagyszombat megye több járásban is az MKP elnöke végzett első helyen - emeli ki a lap hozzátéve, hogy mindez az eredmény sokkal impozánsabb annak fényében, hogy Robert Fico ismét bevetette a magyar kártyát a kampány finisében. Marián Kotleba szerepléséről szólva a cikk kiemeli a Mi Szlovákiánk Néppárt jelöltjének múltját az ultranacionalista Szlovák Testvériségben: azt, hogy Kotleba a krasznahorkaváraljai romatelep

házainak ledózerolására irányuló szándékával szerzett igazán országos ismertséget s ennek komoly szerepe lehetett a mostani választási szereplésében.

A Hvg.hu hírportál Bugár Béla Most-Híd elnök nyilatkozatára hivatkozva tájékoztatja olvasóit a választások eredményeiről. Bugár szerint Kotleba győzelmében a megoldatlan társadalmi problémák és Robert Fico kormányfő "megosztó nyilatkozatai" egyaránt szerepet játszottak. Ez utóbbiak ráadásul "elijesztették" a Most-Híd szavazóit attól, hogy a Smer jelöltjére szavazzanak Besztercebánya megyében - kesergett Bugár Bélával együtt a balliberális hírportál. A cikkből az is kiderül a tudatlan magyarországi olvasó számára, hogy - amint azt Bugár Béla a TASR-nek nyilatkozta - Berényi József többek között a Most támogatásának köszönheti jobb szereplését a második fordulóban...

A baloldali Népszabadság pozsonyi tudósítója is a papírformát jelentő Smer-győzelmek melletti besztercebányai eredményt emeli ki, mint "egyetlen vaskos meglepetést".

Ami nagyot szólt: Besztercebánya ostroma

Amint arra már utaltunk, Marián Kotleba besztercebányai győzelme lényegében minden mást elhomályosított a szlovákiai megyei választások egyéb eredményeivel, fejleményeivel kapcsolatban. Sőt, olyanok is felkapták fejüket az ultrasoviniszta gárdista sikere hallatán, akik esetleg elvileg és fizikailag is távol tartották magukat a megyei önkormányzati választásoktól – vagy általában is a politikától. Azóta Kotleba győzelméről – ennek vélt vagy valós okairól, következményeiről, jelentőségéről – majdhogynem könyvtárnyi, erősen

hullámzó színvonalú irodalom látott már napvilágot. Közöttük néhány olyan is, melyben sikerült fején találni a szöveget. Aich Péter rövid írása a Felvidék Ma hírportálon például ilyen. Nagyon egyszerűen, tömören, világosan tapintott rá a Kotleba-jelenség valódi mibenlétére: „Kotleba nem probléma. Higgyék el, Kotleba, akinek szinte egyetlen gondja a cigánykérdés, nem probléma, mert Kotleba következmény. A jobb- és baloldal kölcsönös egyetértésben egymást okolja a szélsőjobb előretöréséért, pedig mindkét félnek volt már lehetősége, hogy foglalkozzon a cigányproblémával, és társadalmilag, tehát mindenki számára elfogadható mederbe terelje. De nyilvánvalóan nem ez történt, mert ha ez történt volna, Kotleba sem volna. A gond ott kezdődik, hogy ha bárki a cigányokkal kapcsolatos problémára rámutat, azt azonnal rasszizmussal és diszkriminációval vádolják, már az is rasszizmusnak minősül, ha valaki cigányokról beszél és nem romákról. A statisztikában pedig, tudjuk, tilos kimutatni, milyen közegből jött a vétkes, mert az is rasszizmusnak, negatív megkülönböztetésnek minősül. Holott mindenki tudja, hogy a cigányok bűnözési aránya magasabb az átlagnál. De vajon született-e valami intézkedés, amely ezt megváltoztatni volna hivatott? Ha mindent rasszizmusnak neveznek ki, hogyan lehet megállapítani a probléma diagnózisát? S ha nincs pontos diagnózis, hogyan lehet hatékonyan gyógyítani? Ehelyett a problémákat elhallgatják, szőnyeg alá söprik, s aztán csodálkozunk egy nagyot, és álszenten rémüldözünk, hogy derült égből jön egy Kotleba, aki számára minden cigány eleve bűnöző. Ami persze hülyeség, hiszen a bűnözés nem a bőrszín vagy vallás stb. következménye, annál az jóval bonyo-

lultabb – populista néphülyítésnek azonban jól beválik az ilyen állítás”.

A közérthetőség és a jobb áttekinthetőség kedvéért hírportálunk munkatársa – e kiadvány technikai szerkesztője – Oriskó Norbert egyenesen pontokba szedte e „jelenség” (nevezzük ezentúl így) háttérében mélyebben rejlő okokat, körülményeket tömörségében is sokat mondó írásában: „Szlovákiát sokkolja Marián Kotleba választási győzelme. Ez jogos és érthető is, azonban azt is tudatosítani kell, hogy már nagyon érett egy pofon a magát a demokrácia mintapéldányaként világszerte hirdető „közép-európai kistigris” számára. Merthogy bajok vannak, folyamatosan tapasztaljuk, mondjuk, ragozzuk... az már más kérdés, hogy Brüsszel befogja fülét, nem szereti a problémákat, így csak azt lát, amit akar. Pedig példák sokaságával szolgálhatunk:

- Az az arrogancia, ahogy meg hiúsították pár éve - 2009-ben - Sólyom László köztársasági elnök komáromi látogatását.

- Az a hatalmi dölyf, ahogyan reagáltak a magyar könnyített honosítási törvényre a jogfosztó szlovák állampolgársági törvény-nyel.

- A Gašparovič által hangoztatt standard feletti jogaink...

- Az az abszolutizmusra emlékeztető kormányzás, amit Ficóék folytatnak, például a peredi népszavazás semmibevétele vagy a kisebbségi bizottság kényük-kedvük való alakítása

- A megyehatárok magyarellen-es megrajzolása

- Nyelvi jogaink sorozatos meg tiprása

- Az önrendelkezési törekvések, és az autonómia elutasítása

- A szlovák politikusok állandóan az állítólagos magyarországi idegengyűlöletre figyelmeztetnek,

az ún. „magyar szélsőségesekre”, a Gárdára, a Jobbikra, olykor még a magyar miniszterelnököt is ezen a síkon ragozzák. Most bezzeg már örülnének, ha „csak ilyenekkel” volna gondjuk.

- Hirdetik szélteben-hosszában, itt nincs intolerancia, nincsenek kisebbségi gondok. Minden rendben van a Beneš-dekrétumokkal, az itt élő magyarokkal (leszámítva néhány „izgágát”)...

- Malina Hedvig, Dunaszerdahely, Gorilla-akta...

... és még sorolhatnánk. Még talán időben jött a figyelmeztetés, hogy le kellene szállni végre a magas lóról, észrevenni, hogy nem csak ők élnek itt. Egy megye most elbukott, de sokkal fájóbb lehet ez a pofon, ha például parlamenti választásokon érkezik. Tessék hát végre felébredni!

Marian Kotleba

Voltak olyan vélemények is, melyek „megelégedtek” egy kiadós nácizással, Kotleba múltjának fel-emlegetésével – benne erős vonzalmával az első önálló (és történetesen fasiszta) szlovák állam iránt. Ez azonban finoman szólva is a dolgok leegyszerűsítése.

„Mert lehet itt kérem barnázni Kotlebát, Slotát, Jobbikot - mindenkit, ahogy most teszik is a „sokkolt” politikusok és újságírók. Ez azonban éppen olyan figyelemelterelő pótcselekvés, félrevezető leegyszerűsítés és a problémák szőnyeg alá söprése, mint az, amit az „élvonalhoz” tar-

tozó vezetőink éveken, évtizedeken keresztül csináltak. Kotleba csak egy beosztás a nagy szlovák hőmérőn és amit mutat, az még nagyon messze van a láztól. A java ugyanis még hátravan. Akik most beérik a nagyon olcsó és primitív Kotleba-Hitler hasonlattal, a fasizálódás rémképének felvetésével, azok éppen ennek a radikalizálódásnak tesznek óriási szíves-séget. Mert mindaz, ami most ott Besztercebányán történt, csupán egy a mélyben már nagyon régóta meglévő betegség tünetei közül, nem más, mint az évek óta zajló rothadás bűze, amely most a szoktnál nagyobb mértékben csapta meg a kispolgárság kényes orrát. Ám a felszín alatt - sőt, egyre inkább a felszínen - ott vannak azok a bizonyos valós, hús-vér, igazi problémák, melyek felvetésével és persze meglovagolásával, olykor kiforgatásával Kotleba és a hozzá hasonlók sikereket érhetnek és érnek is el. Ha nagyon sürgősen nem oldják meg őket... És ha nem lenne egyértelmű: ez a történet messze nem Kotlebáról szól. A főhős az a Robert Fico, aki Szlovákia miniszterelnökeként a legalpáríbb módon tette egy magyarellen-es ki-ki meccsre a második forduló s aki ugyanilyen minőségében a magyar és a többi európai nemzet vezetőinek elfogadott tárgyalópartnere. A kutya itt van elásva”.

Akárhogy is van, Kotlebának máris sikerült aprópénzre váltania a sikert: a Polis ügynökség utolsó szeptemberi felmérése óta a Kotleba vezette Mi Szlovákiánk Néppárt népszerűsége duplájára, azaz 1,7 százalékról 3,4 százalékra ugrott. Ez ugyan Kotleba számára még nem jelenti a parlamenti részvételt, de a szavazatokért járó juttatást az állami költségvetésből igen. És hol vannak még a következő parlamenti választások...?

Bugár Béla igazi arca

Akárhogy is csúríjuk csavarjuk a dolgokat, a tény, az tény marad. Bugár Béla pártja elbukott a megyei választásokon, bár különféle számmisztikai praktikákkal a párt igyekszik ennek ellenkezőjét prezentálni. Hogy mennyire igaz a fenti állítás, bizonyítja Bugár Béla utóbbi napokban tapasztalt egyre idegesebb viselkedése, ami tulajdonképpen valahol érthető is, hiszen a választásba fektetett pénz-injekcióknak a régiókban meg kellett volna térülniük, de úgy tűnik, ez csupán hiábavaló elvárás maradt.

Gyengült a párt parlamenti képviselte, az országos szintű dolgokba való beleszólási lehetősége tán még a minimálisnál is kisebb, a regionális képviselte meg elenyésző, ami lefordítva annyit tesz, hogy Bugár Bélára és pártjára nem könnyű napok várnak az elkövetkezőkben.

Bugár idegességét nyilvánvalóan csak tovább fokozza a tény, hogy az ellenfél, a finoman szólva sem hön szeretett MKP az előző választási időszakhoz viszonyítva megyei szinten végeredményben megtartotta a helyzetét, talán kicsit még javított is azon. Ami szörnyen kellemetlen lehet a mi Bugár Bélánknak.

Olyannyira kellemetlen, hogy eddigi szerepköréből kiesve megírta a Kiáltvány a korrekt politikáért c. nyílt levelét hozzánk, felvidéki... bocsánat, szlovákiai magyarokhoz. Tekintsünk el most a levél tartalmának elemezgetésétől, felesleges lenne, végül is mindenki el tudja olvasni azt, és meg tudja ítélni annak valóságtartalmát.

Sokkal érdekesebb viszont, ami a sorok mögött lapul, ami Bugár Béla támadásának valódi oka lehet. A fentiekben már utaltam rá,

bár a választópolgárok nagy része nem igazán tudatosítja – ezt mutatja a rendkívül silány részvételi arány is –, de a megyei önkormányzatok regionális hatásköre nem elvetendő.

Egy magára valamit is adó pártnak tehát érdeke, hogy megyei szinten minél erősebb legyen a képviselte. Ha nagyon egyszerűen és érthetően akarok fogalmazni, úgy is mondhatnám: fontos, hogy legyen regionális hatalma vagy legalábbis beleszólása a regionális ügyek alakulásába, amelyek bizony sokszor sokkal közelebbről érintik az ott élőket, azaz a választópolgárokat, mint az országos szintű ügyek. Nos, ettől esett el most újabb négy évre Bugár Béla és a pártja. Ez azért elég bosszantó.

A sértett Bugár kiáltványának sorai mögül tehát a meg nem szerzett hatalom miatti felháborodás olvasható ki, ez ragadtatta valójában arra, hogy tollat ragadjon s megírja ezt a levelet. Megmutatkozott végre mindenki előtt Bugár Béla igazi arca. Mert vegyük csak a lévai példát, ahol kezdetben még volt megegyezés, amely helyi szinten mindkét pártnak megfelelt volna. De felső utasításra – bosszúból? – a Most-Híd vezetése lefújta azt. A lévai példa is azt mutatja, Bugár számára a közösség érdeke bármikor beáldozható a hatalomért vagy pusztán bosszúvágyból. Csak az érdekesség kedvéért jegyzem meg, hogy egyetlen igazán „magyar téma” sem ihlette Bugár Bélát eddig ilyen hangnű levél megírására.

Bugár idegességét jelzi azonban egy másik tény is, ahogyan a Most-Híd elnöke az MKP bejelentésére reagált, miszerint saját magyar államfőjelölt indít. Bugár az MKP eme lépését nemes egyszerűséggel felelőtlennek tartja. Bugár Béla nyilván azért ragadtatta magát erre a kijelentésre, mert megint nem protokoll szerint történnek a dolgok, ahogyan ezt esetleg előzetesen szlovák barátainak megígérte. (Csak zárójelben jegyzem meg, ilyenkor mindig nagyon számítanak a szavazatainkra akár Hrušovský, akár a többi jobboldali jelölt. Procházka például odáig elment, hogy színmagyar óriásplakátokkal kampányol Dél-Szlovákiában, pedig korábban csak hasznos idiótáknak nevezett bennünket, itt élő magyarokat.)

A jobboldal eddigi megosztottságát látva tehát úgy vélem, egyáltalán nem felelőtlen az MKP lépése, eggyel több vagy kevesebb jobboldali jelölt a helyzeten lényegesen már nem változtat. A jobboldali egység hiánya nem a mi sarunk, még csak nem is az MKP-jé. Tetszetek volna jobban kalkulálni, esetleg jobb jelöltet állítani, aki a teljes jobboldali poli-

tikai paletta számára elfogadható lett volna! (Bár az sem garancia ránc nézve semmire, mert méltán tölthette el büszkeséggel a felvidéki magyarokat, amikor az előző államfőválasztás után rajzolt térkép mindenütt vörös színben pompázott, egyedül Dél-Szlovákiában volt kék. Radičovára talán a saját pártjának szimpatizánsai sem szavaztak olyan hűségesen, mint felvidéki magyarok. Amit Iveta Radičová „rendesen” meg is hálált, amikor egy magyar ügyben alkotmánybíróvási beadványhoz kérték az MKP-s parlamenti képviselők az aláírását, de ő tömören csak annyit mondott: „Fiúk ezt mégsem tehetem meg.”) De kit válasszunk akkor mi, felvidéki magyarok az eddigi felhozatalból. Talán azt a Hrušovskýt, aki parlamenti elnökként is meg KDH-s politikusként is nem egyszer bizonyította, kicsit sem lojális

az itteni magyarok, a mi ügyeink irányában? Számtalan példát felhozhatnánk a KDH-s politikusok kicsinyességére, de hadd említsem ezen a helyen csupán a legutóbbi teljesen felesleges „hőstettüket”, amikor annyit sem mertek nyíltan felvállalni, hogy Berényinek legalább a támogatásukat kifejezzék a nagyszombati megyefőnök-választás második fordulójában. Senki sem várt tőlük valamiféle kampányt, senki sem hitte közülnk, hogy esetleg teljesen odateszik magukat az ügy mellé, ők azonban még egy semmitmondó támogató nyilatkozatot sem voltak képesek kiírni magukból, mert igazából ugyanazt gondolják, amit Fico, csak éppen nem merik, vagy taktikusan nem akarják kimondani.

Vagy netán arra a Ján Čarnogurskýra szavazzon tiszta szívvel a felvidéki magyar ember,

kor szlovák oldalon szinte mindenkit megelőzve kijelentette: „A magyar törvény elleni ellenállásban szabad keményebbnek lennünk, mint más országok, de nem szabad egyedül maradnunk”.

De szavazhatunk-e tiszta lelkiismerettel mi, magyarok arra a Radoslav Procházkára, aki egy korábbi cikkében az állampolgársági kérdés kapcsán egyszerűen hasznos idiótának nevezte a felvidéki magyart? Vagy netán Peter Osuskýra szavazzunk, akinek kétségkívül voltak pozitív gesztusai is irányunkban, de az is bizonyos, amint az egy dokumentumfilmből nemrégiben kitűnt, hogy emlékeiben meghatározó szerepet játszik nagypapja magyarokkal szembeni sérelme.

Miért kell mindig a kisebbik rosszat választanunk, miért nem lehetne nekünk is saját jelöltünk, mint az erdélyi vagy a vajdasági magyaroknak?

Ezért aztán úgy vélem, hogy Bugár Bélából megint csak a sértegettség, de az is lehet, hogy a félelem beszél. Én ugyanis vele ellentétben úgy gondolom, éppen itt az ideje, hogy saját magyar államfő-jelöltünk legyen. Sőt, megtehettük volna már jóval korábban is. Akkor is, ha mindnyájan tudjuk, ebben az országban kicsi az esélye annak, hogy bejusson a második fordulóba egy magyar jelölt, legyen az bárki is. Valószínűleg ezért nem is merte felvállalni maga, Bugár Béla sem korábban a jelölést. Nekünk viszont közösségként szükségünk van erre, hogy egységes erőt tudjunk felmutatni, ami megerősít bennünket lelkiileg. És valószínűleg ettől fél Bugár Béla.

„Egy politikai párt úgy lehet sikeres, ha őszinte a választóihoz” – írja Bugár a nyílt levelében. Talán eljött az ideje, elnök úr eszerint cselekedni...

Dunajszky Éva

KIÁLTVÁNY A KORREKT POLITIKÁÉRT

Bugár Béla nyílt levele a szlovákiai magyarokhoz

Barátaim, tisztelt szlovákiai magyarok!

Több mint húsz év tapasztalat mondatja velem, hogy egy politikai párt, egy politikus csak úgy lehet hosszú ideig sikeres és elfogadott, ha őszinte választóival, szimpatizánsaival. Úgy érzem, hogy éltél az ideje annak, hogy elmondjam a saját véleményemet rád és a szlovákiai magyarságra irányított kérdéseid, amelyek előtt meg a politika és közélet iránt érdeklődő és odafigyelő ember is gyakran értenél el. Egyben szeretném leszögezni magam és a Híd párt több képviselőjének nevében is, hogy és miért úgy fogunk politizálni a jövőben, hogy mit szeretnénk és tudunk tenni az itteni magyarság helyzetének javításáért, hogy milyen lépéseket kívánunk tenni közösségünk jövőjéért és fejlődéséért.

Úgy a helyem, ha rögtön a keblememről kezdenék. A Híd megalkutása óta folyamatosan arra törekedtem, hogy a magyarokat képviselő két párt között korrekt politikai verseny alakuljon ki. Azt szeretnék volna elérni, hogy a pártok megnevelése a munka, az eredmények alapján történjen. Pénzre elég ritkán vagyunk a politikában ahhoz, hogy jól tudjam, minden politikai versenytől jöhettek (és jönnek) olyan alkútlások. Ezekkel minden politikának, minden pártnak számolnia kell. De van egy határ. Nyíltan és határozottan kimondom: nem vagyunk hajlandók kizárólagos érdeket az állandó nemlet, vallásuk és öcsölő politikai állást, azokat a szakadatlan támadásokat, amikkel az MKP részesül immár négy éve szembesülünk tolerálni. Megalkutásunk után azt gondoltam, hogy az érintettek közötti tolerancia, és a kommunikáció elmozdult a normális emberi viszonyok felé – de még sem lett így. Nagyon sajnálom, hogy a Híd tagjai és szimpatizánsai minden szinten és minden lehetőséggel alkalmanként lecsúszást, gúnyolást, árulást, asszimilációs taktikákat a másik fél részéről. Vesszük politikánk és a Híd tagjainak MKP-budapesti barátaival is „adományozott” beszédet, misztika azt, akik rúncokat vetnek, mind valami beteg, fertőző emberek lennének. Arról nem is beszélve, hogy ahelyett, hogy befogadják és integrálnak próbálnak azokat a magyarokat, akik közösségi peremre vannak, kizárólagos óvat. Ez szigorú, embertelen és kizárólagos hozzáállás. Ez egy olyan hozzáállás, ami mostanra nem fogunk szívesen látni, elvárni, tolerálni. Ezen szavazatok a megvalósulókkal viszont jó jöttek.

Aki figyeli az itteni politikát az tudja, hogy az MKP a kampányok előtt mindig egyértelműen szándékozik rá a kizárásra, aztán meg a kampány idején gyakorlatilag csakis és kizárólag a Híd szavazásával próbálja megvalósítani az embert. Politikusa négy éve tesznek így, és mostanra a civil szférát is egyensúlyra viszik.

Az előző két héten tiszteltettnél tartottuk azt a círt, hogy ilyen világos nem tartunk Berényi, mert Mikuláš egyetemes híveid? De most elkerültem az az idő, amikor világosan ki kell mondanom: Berényi József tort közt és vezet példát.

Én, ha csak a mostani választásokról beszélek, mert közben ismét megvalósult minden „szükséges” praktika. Mondhatom, hogy az MKP az etnikai és versenyzésével elmozdította az együttműködés már jó ismert „akarat” a meg nem értés irányába, beindította a kampányt, ahol a Híd megint magyar miniszert szűrt. Most csak a „jelenlét” jellemzők előtérbe, a teljes megítélés nem kell.

A Híd és az MKP becsatlakozása megyei szervezetei elkötelezettek megnevelés az együttműködésben, ennek ellenére az MKP a kampány során saját szimpatizánsainak követelményeinek azt jósolta, hogy csak az MKP-a jelölésére szavazzanak. Látod az MKP-nak miniszterei szándékai.

A Dunaszerdahelyi és Galántai járást megosztó „Kopogató” nevű, már jó ismert szervezet és annak jósát arra használták fel, hogy a Híd-találkozást szavazzák.

Az MKP Pócsányon kezdetben eljuttatta a korrekt partnerrel és szívesen megkérte a Híd-t, hogy helyet adjon át a saját kerületből a megnevelés érdekében, és figyelemre a Híd jelöltjével vigye be a saját a megyei közgyűlésbe. Az MKP most saját sikerét beszél.

Amikor Berényi József bejött a második körbe, ahelyett hogy támogatást kért volna, levelezgetni kezdett. Ennek ellenére a Híd párt vezetősége és

választói megtagadták, aminek meg is lett az eredménye. Ezt Berényi József elfelejtette megemlíteni.

A levelezgetés az MKP-nál kétféleképpen olyan időpontok adódott a „közéleti” találkozás, amelyekről előre tudta, hogy kizárólagos lennének. Brüsszelben tárgyalás. A sajtóban azt mondta, hogy nem tudott az Európai Néppárt eszébe foglárni, ahol a Híd tagjainak döntésként, miközben csodálkozik ezek után, hogy az az újság, amely Berényi József saját bevétele szerint nem tudott, mégis megkapta az ő személyes levélét, amelyben kérte, hogy a Híd-t ne vegyék fel a Néppártba, mert az az MKP-nak nem kell meg. Sőt, erre felhívta az RMDSZ-t és a FIDESZ-t is. Az, hogy az itteni magyaroknak ez a jó, az mindig, csak konklúzió nem legyen. Vigyél szívesen csatlakozni a Fidesz ellenőrzésével sem sikerült elválni bennünket Európától.

Itt az ideje tisztázni fontossá a pohár: aki bármennyire is rállt a Nagyszombat megyei politikára, annak nyilvánvaló, hogy Berényi József meg sem próbálta legyőzni Mikulást. Hogy az MKP továbbra folytatja a „Szeretlek a megyei közgyűlésben, Berényi a töltetben és a sajtóban is állították Mikulást, elpusztulva ezzel azt a lehetőséget, amit az adott, hogy az első körben együttesen többen választották a három jobboldali jelöltet, mint a Szeretlek támogatást.

Kedves barátaim!

A levelet meg olvasni is látszik, de megint meg írták az volt. A Híd vezető politikusaival egyetemben azt gondoltam, hogy ennek ellenére ezeket a dolgokat most ki kellett mondanom, mert ez így nem lehet tovább. Itt szeretném leszögezni, hogy ez az utolsó eset, hogy Berényi József hazudozással, hitvány politikai alkutalálásokkal, tudatosság, hogy az ilyen alkutalálásokkal töltésének azonos esélyekkel harcolni. Sajnálatosan most Berényi József képtelen a korrekt politikai együttműködésre és elismerésre a harmadik körrel, amit az is bizonyít, hogy a Híd-nál együtt értelem szlovákiai párt sem támogatja.

Tisztelt szlovákiai magyarok!

A Híd továbbra is tenni fogja a dolgait, ahogy eddig is tette. Nehézségeink, ellenségeink, de megpróbálunk lépéseket tenni a helyes irányban közösségünk termelési, fejlődésiért. Ahhoz, hogy együttműködés szlovák partnereinkkel és a civil szférával is. Beccsálattal dolgozunk a párt Víz 2015 elnevezésű programján, amelyben nagyon konkrétan elmondjuk, mit szeretnénk elérni, és hogy milyen utat vezetnek ezekhez a célokhoz. Az anyagunk eddig a magyar közéletből és a gazdaságtól kezdve a szociális és egészségügyi, köznevelési politikai, jogi és európai ügyekkel kapcsolatos részéről is. A program teljes egészében a párt megalkutásának ötödik évfordulóját jel megjelölve.

A Víz több mint ötven éve igyekszik, egyfajta szerződés a párt és a választók között. Tisztában vagyunk ugyanis vele, hogy csak az őszinteséggel, a korrekt és nyílt beszédnek van jövője és értelme. Csak ezt lehet elfogadni, csak ezt értékelni választók és politikai partnerek.

A Híd ezen az úton fog tovább haladni. A jövőben csak olyan politikai együttműködésre fogunk törekedni, amely egymás megbecsülésén, megértésén és tiszteltetésén alapul. Ez működött már a szlovákiai magyar politikai színterben, amikor három párt alkot és tudott egymás mellett működni politikailag. Csak az az utat vezetnek ezekhez a célokhoz, amit tisztességgel mutat irányunk. Olyan partnerekkel tudunk együtt dolgozni, ahol a kapcsolat megteremtése helyett a közös célkitűzés mellett igyekszik és munka. Biztos vagyok benne, hogy csak ez a hozzáállás tud győzelmet hozni.

Tisztelettel

Bugár Béla

Bugár Béla írómánya a http://www.most-hid.sk/sites/default/files/spravy-files/kialtvany_a_korrekt_politikaert.pdf internetes címen olvasható

A szlovák-magyar kiegyezés napja

Duray Miklós húsz évvel ezelőtti szavait kölcsönöztük a komáromi nagygyűlés huszadik évfordulójára emlékező összeállításunk címének. 2014. január nyolcadikán lesz húsz éve annak, hogy Révkomáromban megtartották a felvidéki magyar választott képviselők és önkormányzati vezetők országos nagygyűlését. Itt gyűltek össze a magyar nemzeti közösség által lakott községek – falvak és városok – polgármesterei, az önkormányzatok képviselői, a magyar nemzetiségű parlamenti képviselők és a magyar politikai pártok, illetve mozgalmak vezetői, hogy megtárgyalják azokat az égető problémákat, amelyek a rendszerváltozás után elemi erővel a felszínre törtek és halaszthatatlanul megoldásra vártak.

Rég nem látott várakozással és érdeklődéssel övezett esemény volt ez, s egyben – a résztvevők elmondásai szerint is – lélekemelő. A rendszerváltást követően az első, de sajnos egyben az utolsó alkalom is arra, hogy a felvidéki magyarság még felemelte a fejét és a közösséget érintő égető problémákra mindenféle kertelés nélkül, világosan rámutatva kinyilvánította igényét e problémák haldéktalan megoldására.

A fenti címválasztás természetesen szándékos és megfontolt. E tömör kijelentés magába foglal mindent, amit a felvidéki magyar közösség reményei és az azóta eltelt húsz esztendő valósága jelentettek és jelentenek. Kifejezi, hogy milyen reménnyel érkeztek 1994. január nyolcadikán a küldöttek,

meghívott vendégek és az érdeklődők a – zsúfolásig megtelt – komáromi sportcsarnokba. Azzal a reménnyel gyűlt össze közösségünk vezetőinek színe-java, hogy kiegyezés szülessen egy olyan korszak reményében, amelyet tán egy másik, előző évszázadban született kiegyezés után láthatott legutóbb Európának ez a része. De benne van Duray Miklós kijelentésében – most már két évtized távlatából – az is, hogy e remény nem maradt más, csak remény. Ha egyáltalán...

1994, 2004, 2014. Húsz esztendő, évtizedes ugrásokkal, benne két korszakhatárral. Vagy legalábbis annak idején korszakhatároknak hittük őket. 1994. január 8-a feltámadó-feléledő felvidé-

ki magyar közösség napjaként lett volna hivatott bevonulni történelmünkbe. Tíz év múlva, 2004. május elsején pedig az Európai Unióhoz csatlakoztunk – újabb korszakhatár, vagy legalábbis lehetett volna közösségünk jogainak fejlődése szemszögéből nézve. Az összefüggések még így is nyilvánvalóak: 1994 most már, az elmúlt két évtizede történései fényében még akár radikálisnak is nevezhető igényeire 2004-et kínálták „megoldásul” az állam vezetői. Légiesedő határokkal, európai állampolgársággal és értékrenddel és hasonlókkal. 2014, újabb tíz esztendő, s mit látunk? Remegő térdekkel várjuk a szlovák alkotmánybíróság döntését, hogy magyarként maradhatunk-e egyáltalán annak az országnak állampolgárai, ahová születtünk. Keserűséggel figyeljük, ahogy iskoláinkat elsorvasztják és ugyanerre a sorsra szánják anyanyelvünket is. És ami a legsúlyosabb: e két évtized alatt a százezret is meghaladó lé-

lekszámmal fogatkozott meg közösségünk.

Az 1994-es komáromi nagygyűlésre visszatekintő összeállításunknak (megye a gyűlés jegyzőkönyvét veszi alapul) nem is lehet más a célja, mint az arra való felhívás: térjünk vissza gyökereinkhez, eredeti célkitűzéseinkhez. Melyek utoljára és őszintén éppen ott, a komáromi sportcsarnokban törték felszínre, húsz esztendővel ezelőtt.

Pásztor István komáromi polgármester köszöntője

A komáromi sportcsarnok zsúfolásig megtelt 1994. január nyolcadikán. Az egybegyűlteket előbb Pásztor István, a város akkori polgármestere - egyben a találkozót szervező Csallóközi Városok és Községek Társulásának soros elnöke köszöntötte.

A gyűlést övező felfokozott – és nem mindig feltétlenül baráti – ér-

deklódésről szólva kezdte mondanóját: „A Csallóközi Városok és Községek Társulása, mint rendező, tudatosítja, milyen nagy teher nehezedik rá, amikor ilyen nagyméretű találkozó megrendezését vállalja. A helyzetet nagymértékben megnehezítette az az óriási sajtókampány, amely a mai találkozót megelőzte. Már majdnem mindenki megszólalt ebben az ügyben. Sokan ki is használták a lehetőséget, és tanúbizonyságot tettek arról, mennyire „toleránsak”, hogyan képzelik el a demokrácia felépítését hazánkban, miként vélekednek a kisebbség és a többség kapcsolatáról. Itt ma rajtunk, illetve Önökön a sor. Bizonyítani kell, hogy felnőtt egy újabb generáció, mind-mind felelős emberek, akik az önkormányzatokban és a parlamentben viselik választóik gondját, intézik azok ügyes-bajos dolgait, de főleg: fel tudják mérni mai helyzetünket, felismerik a problémákat, azok okait, és meg tudják fogal-

mazni, milyen megoldásokat látnak. Ha ma közelíteni tudunk egymás véleményéhez, el tudunk fogadni közös álláspontokat, ezzel azt bizonyítjuk mindenki számára, hogy mi tárgyalóképeseek vagyunk!”

A polgármester ismertette a gyűlés napirendjét, programját, melyet a résztvevők kézfeltartással fogadtak el. Pásztor István e szavai pedig éppen két évtized tapasztalatai fényében figyelemre méltóak: „Ettől a perctől kezdve mindenki személyesen felelős minden szóért, minden gondolatért, amelyet kimond. Felelős szülei, testvérei, gyermekei és embertársai előtt, őértük és az ő nevükben”.

A községekről szóló törvény kritikai elemzése és a törvény módosításának javaslata

Az önkormányzatok jogi helyzetét Nemeskajál polgármestere, Rózsa Sándor vázolta rövid elő-

adásában, melyben kitért a községekről szóló törvény véleményezésére, valamint javaslatot tett a felmerülő kérdésekkel kapcsolatos közös állásfoglalásra is.

Ismeretes számunkra, hogy az önkormányzati rendszer egy jogállamban az állam tartóoszlopa. A szabad polgárok akaratának kifejezője, a közületi jogok rendszerének konkrét formája, vagyis az önmeghatározás, az önkifejezés és önigazgatás sokszínű gyakorlatának alapja. Országunkban az önkormányzati jogok nem kielégítőek. A tudatos korlátozásoknak, hátráltatásoknak vagyunk szenvedő alanyai és tanúi. A központi hatalom erősítése, az államigazgatási szervek felsőbbrendűségére való törekvése akadályozza a harmónia, a kívánt stabilitás létrehozását. A köztársaság alkotmányának 64-71. cikkelyében az önkormányzatok jogállása oly általánosságban van meghatározva, hogy teret ad a mindennapi megvalósítás és gyakorlat során, a vé-

geláthatatlan másod-és harmadrendű előírások tömkelegében, a félremagyarázásnak, sőt a tudatos elferdítésnek, az önkormányzatok számára káros gyakorlat alkalmazásának. Mindez ellentétben van a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájával, a dokumentum alapgondolatával, alapeszméjével, melyek a helyi demokrácia erősítését, a hatalom decentralizálását és a szerződő felek kötelezettségvállalását tartják szem előtt. A Szlovák Köztársaság mindmáig nem csatlakozott ehhez a dokumentumhoz. E nemzetközi dokumentum 12. cikkelye meghatározza, hogy az aláíró ország kötelezi magát legalább 20 pontban meghatározott jogi tétel átvitelére saját törvényhozásába, illetve alkotmányába, s ezekből legalább 10 pont az okmányban külön meghatározott tételek közül való. Ez nem kis követelmény, s minden bizonnyal ez a tényleges oka a csatlakozás halasztgatásának. Említésre méltó az önkor-

mányzatok illetőségét rögzítő tételek hiánya az alkotmányban. A teljes és kizárólagos jogkörök tételes meghatározása, avagy a pénzügyi források és feladatok összhangjának hiánya, amely összhang nélkül nincs és nem is lehet valódi önkormányzat.

Számunkra, a magyar nemzeti közösség számára hiányos az önkormányzati tevékenység tartalmilag körülhatárolt jogköre. Elengedhetetlennek tartjuk a bővítést az iskolaügy, a nemzetiségi kultúra, az egészségügy, a szociális biztosítás és gondoskodás, az anyanyelvhasználat és a tulajdonviszonyok terén. Indokolatlan az újfajta állami tulajdon ismételt létrehozása. Az ésszerű és természetes az volna, ha a község, a város kataszteri területén található valamennyi ingó és ingatlan vagyon, melynek tulajdonosa ismeretlen, a falu, illetve a város tulajdonát képeznék, nem pedig az államét.

A polgármester ezt követően pontokba szedve sorolta fel konkrét javaslatait e kérdéskörben,

melyek aztán visszaköszönnék a nagygyűlés által elfogadott közös állásfoglalásban. Ezért ezekről majd annak ismertetésénél szólnunk.

A közigazgatási és területi átszervezés

E témakörben számos érdekes, tartalmas előadásra került sor, közülük idézzük fel a talán legemlékezetesebbeket.

Pásztor István, Királyhelmec polgármestere az elmúlt 75 év közigazgatási és területi átszervezéseiről nyújtott rövid, vázlatos történelmi áttekintést, kezdve a trianon által szétszakított természetes közigazgatási egységektől: „Az új államhatár j megvonásával hét történelmi megye megcsonkítására került sor a határ mindkét oldalán. Kettévágtak olyan nemzetiségileg kompakt területeket, mint Komárom, Esztergom, Hont, Nógrád, Abaúj-Torna, Gömör és Zemplén vármegyék területei. Az 1920-ban hozott 126-os számú

törvénnyel megszüntették a történelmi vármegyéket és kialakították a nagymegyéket, amelyek 1923-ban kezdtek működni. Amikor nyilvánvalóvá vált az is, hogy az újonnan kialakított nagyobb területi egységek sem felelnek meg, az új állam központosító elképzeléseinek eredményeként 1928. július 1-jével létrehozták a tartományi rendszert az országban. Csehszlovákiát négy tartományra osztották: Csehország, Morvaország, Szlovákia és Kárpátalja.

A tartományokat kisebb területi egységekre is bontották - ezek voltak a járások.

Mindezek ellenére az 1920/223 Tt. számú törvény értelmében, ha a járás állampolgárai közül több mint 50 % „nemzetiségi“, akkor az állam nyelvén írt különböző hivatalos iratokat az illető kisebbség nyelvére is le kell fordítani. Abban az esetben, ha az adott járásban a „nemzetiségi“ lakosság létszáma meghaladja a 75 %-ot, akkor a hivatalos iratokat csak ak-

kor kell államnyelven kiadni, ha azt valaki külön kéri. A második világháborút követően a győztes hatalmak intézkedései nyomán újraszűletett Csehszlovákia. A korábban elcsatolt területek visszadásával az ott lakó magyarság újra kisebbségi helyzetbe került. Sorsukat a németekkel együtt a Kassai Kormányprogramra épülő diszkriminatív benesi dekrétumok határozták meg. A magyarság kollektív megsemmisítésére tett intézkedések száma az 1948-as kommunista hatalomátvétel után csökkent ugyan, de nem szűnt meg. Az 1948. május 9-én hozott alkotmány 1949. január elsejétől hat közigazgatási területre osztotta fel Szlovákiát, így jött létre a kerületi rendszer. A kerületek határait úgy szabták meg, hogy ezáltal a magyar lakosság aránya a lehető legalacsonyabb legyen így lehetetlenné vált a magyar többségű nagyobb területi egység létrehozása. A kerületek a mainál jóval kisebb járásokból álltak össze. Ennek következtében 1949 és

1960 között hét magyar többségű járás jöhetett létre. Az ötvenes évek kezdetén a magyarság a társadalmi és gazdasági élet területeit még kevésbé birtokolhatta, mint a szlovákok, ugyanis a hatalomból és annak gyakorlásából teljesen kimaradt. A kommunista párt és az állam központi szervei hatalmi-irányítói szerepének megszilárdítása érdekében 1960-ban területi és közigazgatási integrációra került sor. Két kerület összevonásával jött létre egy nagy kerület és általában három „kijárási” összekapcsolásával a ma is létező ún. nagy járások. Ezek az intézkedések a szigorúan vett centra-lisztikus elképzelések megvalósulását és a pártállam létrehozását segítették elő.

Az 1960-as nagy járások kialakításánál is az volt a cél, hogy minél kevesebb járásban legyen többségben a magyar lakosság”.

Mi tagadás, mintha semmi sem változott volna az elmúlt ötven évben...

Igazságos közigazgatási és területi átszervezés címmel tartott előadást Kvarda József, Csenke Polgármestere, melyben az igazságos területi felosztás megvalósításánál az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 1201-es ajánlásának alapul vételét javasolta kiindulópontként: „Itt arról van szó, hogy azokban a körzetekben, ahol a nemzeti kisebbséghez tartozó személyek jelentős számban élnek, jogosultak helyi, önkormányzati vagy autonóm szerveket alakítani, illetve különleges státuszt élvezhetnek! (mint például a regionális önkormányzat, amelyre törekszünk). A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa 1993. június 23-án elfogadott 225. számú határozatában felvállalta azt, hogy a nemzeti kisebbségek jogainak védelme és sorsának rendezése az ET említett ajánlásával összhangban valósul meg. Megdöbbenéssel kellett tudomásul vennünk, hogy a parlament ezt a határozatát megmászította, és ezáltal elutasította az

1201-es ET dokumentum ajánlásait, amelyek alapját képezték volna egy európai szintű nemzeti-ségi politika kialakításának, Egy ésszerű és minden szempontból igazságos területfelosztási szándék nem hagyhatja figyelmen kívül azt a tényt, hogy a magyar nemzeti közösségünk mindmáig megőrizte az önálló politikai struktúra kialakításának a képességét, társadalmi és demográfiai vitalitását és eredeti településszerkezetét. Ez a helyzet annak ellenére, hogy hosszú évtizedek során a mindenkor hatalom éppen a területi „szalámszeletelgetés” politikájával a más nemzetiségűek erőszakos asszimilációjára törekedett. Úgy gondoljuk továbbá, hogy a küszöbön álló közigazgatási reform és a területi átszervezés alappilléreit a városok természetes vonzáskörét alkotó települések képezzék, mert ezek valóságos gazdasági, társadalmi, kulturális és közlekedési góccok körül kialakult egységek. Ugyanakkor valamennyi települési önkormányzat illetékességét általánossá kell tenni az iskolaügy, egészségügy, településfejlesztés és építésügy, környezetvédelem és a szociális gondoskodás terén az Önkormányzatok Európai Chartájának értelmében. A helyi közigazgatást a szubszidiaritás követelményének megfelelően kell rendezni. Ez azt jelenti, hogy a felsőbbfokú közigazgatási szervek csupán azokat a feladatokat látják el, amelyek alacsonyabb szinten jó hatékonysággal nem biztosíthatók, és az állam az önkormányzatok felett csupán törvényességi felügyeletet gyakorol. Ezen elv alkalmazása egyúttal azt is jelentené, hogy a közigazgatás nem kerülne távolabb a települések polgáraitól, tehát nem jelentene távolsági problémát sem. Éppen ellenkezőleg, jelentősen lecsökkenne azoknak az ügyeknek a száma, amelyeket felsőbb szinten kellene in-

tézni, s egyben ezekben az esetekben az intézés formája, az ügyek jellegénél fogva, nem igényelné a személyes jelenlétet. A közigazgatás átszervezésénél és az új területbeosztásnál figyelembe kell venni a történelmi, kulturális, etnikai és nyelvi sajátosságokon túl a községeknek, azok társulásainak akaratát és a hovatartozás ügyében rendezett helyi és regionális népszavazások eredményeit is. Fontosnak tartjuk azt is, hogy a leendő regionális önkormányzatok területe és a másodfokú államigazgatási területek fedjék egymást. Ez egy közigazgatási területi egység hatékony működésének elengedhetetlen feltétele. Az etnikailag és nyelviileg behatárolható területek létrehozásában három arányossági határt lehet és kell megszabni. Ezek: a többségi terület, kisebbségi terület és a szórványterület”.

Száraz József udvardi polgármester az **önkormányzattal rendelkező régiók gazdasági fejlesztésének lehetőségeiről beszélt**: „A magyarok által is lakott területek gazdasági problémáinak egyik fő oka, hogy nagyon egyoldalú gazdasági szerkezettel rendelkeznek. A régió gazdasági szerkezetét főleg a mezőgazdaság, a hozzá kapcsolódó szolgáltatások és részben az élelmiszeripar képezik, melyek mind válságágazatoknak számítanak. Ezt az egyoldalúságot az első köztársaság cseh gazdaságpolitikája okozta, továbbá az, hogy Szlovákia iparosításának hőskorában, az ötvenes években is csupán elvétve került sor ipartelepítésre ezeken a területeken, s ha mégis, többségében környezetromboló eredménnyel, mint pl. a vágsellyei Duslo vegyipari vállalat, a párkányi papírgyár, a mohi atomerőmű, a bőszi vízierőmű vagy a vajáni hőerőmű esetében. E területek gazdasági stagnálásáért, illetve elszorvasztá-

sáért a volt csehszlovák állam és a szlovák politikai vezetés a felelős. Az említett mulasztásokat orvoslandó, szükséges, hogy ezek a területek önálló közigazgatási régiókká váljanak. Ezáltal végre lehetőséget és felelősséget kap a térség lakossága, hogy az általa lakott területeket gazdaságilag fejleszthesse. Ezért is fontos, hogy az állam az új közigazgatási és önkormányzati területek kialakításánál respektálja a lakosság akaratát. Az önálló regionális fejlesztés lehetőséget biztosít önálló gazdaságpolitika gyakorlására is. Az önkormányzattal rendelkező régiók önállósága relatív - nagyon széles határok között mozoghat: a formális önkormányzattól a valós önkormányzatig, mely a régiók belső életét meghatározó fontos kérdésekben önálló döntéseket hozhat. Természetes, hogy a cél a valós önállóság, a legszélesebb körű önkormányzat, amely a területileg behatárolt régió számára jelentős gazdasági, politikai, kulturális, oktatásügyi, környezetvédelmi fellendülés lehetőségét rejti magában”.

A szlovákiai magyarság alkotmányos jogállása

Ebben a témakörben két előadás hangzott el. Elsőként Dr. Szabó Olga, Path község polgármestere és Vavreczky József, Nagyölvéd első embere szólalt meg. Szabó Olga a jogász, s egyben a kisebbségi sorban élő közösség tagjának szemével vizsgálta meg a felvidéki magyarság alkotmányos jogállása körül előállt helyzetet. Előadását azzal a felvetéssel kezdte, melyet az első világháborút lezáró békediktátumok kieroszakolói figyelmen kívül hagytak, ezzel egy még nagyobb pusztulás felé taszítva Európát és a világot: „Az államok belső stabilitásának kulcsa a kisebbségek jogainak biztosítása. Nagygyűlésünk céljainak

egyike a szlovákiai magyarság alkotmányos jogállásának jövőbe mutató megfogalmazása.” A kis komáromi község polgármestere rövid, de tömörségében is alapos történeti áttekintést nyújt az elmúlt évtizedek fejleményeiről a felvidéki magyarok jogállását illetően. A következtetések pedig egyértelműek s mai szemmel nézve, aktualitásuk miatt, rendkívül lehangolóak: „A nemzeti identitástudat megtörését segíti elő, hogy nem anyakönyvezik keresztneveinket és igyekeznek szlovákosítani vezetéknévünket is, földrajzi neveinket pedig már régebben megváltoztatták. Komoly ellenállásba ütközik a történelmi helységnevek visszaállítása. Az anyanyelven megszerezhető tájékozottság korlátozását főleg a szlovákiai közszolgálati rádió és televízió magyar nyelvű adásának korlátozásával érik el. A szlovák televízió havi háromszori magyar nyelvű adásának összideje egy és egynegyed óra. Hogy betölthesse információs küldetését és hozzá-

járulhasson a magyarság állampolgári kötelességeinek kialakításához, valamint erősítéséhez, hivatott legalább negyvenszer ennyit kellene sugározni.

A csehszlovák és szlovák politikára jellemző ellenségkép alkotás oka a magyarellenesség, mely abból ered, hogy a magyaroktól megvonták az önrendelkezés jogát. A szlovák politikusok egy része azért igényli az ellenségképet, hogy ezzel leplezze pártprogramja, esetleg saját gyengeségeit és hibáit, vagy hogy az égető gazdasági és egyéb problémákról elterelje a köz figyelmét. Az anyanyelven történő kapcsolatfelvétel a közösségi együttélés alapja és a társadalmi öntudat elsődleges hordozója. Ezért a nyelvi elnyomás egy számbeli kisebbségben élő közösség elnyomásának legfontosabb eszköze”.

A vita

Harsányi Imre gútai polgármester a Dél-szlovákiai Választott

Képviselők Társulásának kezdeményezéséről szóló beszámolója után következett a nagygyűlés leginkább lendületesnek, élénknek mondható része: a vita. Ez Rózsa Ernő parlamenti képviselő rövid felszólalásával kezdődött, aki tömören csak ennyit mondott: „Én nem akarok beszámolót tartani, hanem egy rövid bejelentést tenni. Annak érdekében, hogy betartsuk az alkotmányos rendet, hogy ne nevezhessen bennünket senki törvényszegőnek, képviselőtársaim nevében bejelentem, hogy a nagygyűlés által elfogadott valamennyi határozatot megvalósítjuk. Köszönöm”.

A vitában az előzetesen megbeszéltek szerint minden felszólalónak 3 perc állt rendelkezésére – amit azonban legtöbbször igencsak nehéz volt betartani. E felszólalások ma már kordokumentumként is tekinthetők, nem véletlenül idézünk most belőlük néhányat:

Csáky Pál parlamenti képviselő,

az MKDM frakcióvezetője

Először is engedjék meg, hogy kifejezzem nagyrabecsülésemet mindnyájuknak, hogy a számos félreértés, tiltás és ijesztgetés ellenére itt ma ilyen nagy számban jelentek meg, és kulturált, civilizált, demokratikus módon fejezik ki, hogy a szlovákiai magyarság nem süppedt apátiába. Képes arra, hogy érdekeit kifejezze, és eme cél érdekében képes egymás közt is megegyezésre jutni. (...) A polgármester úr előtttem azt mondta - a belügyminisztérium és a belügyminiszter véleményét tolmácsolta -, hogy a parlamenti képviselők nem vehetnek részt olyan testületben, ahol parancsolnak nekik. Kérem tisztelettel, azt hiszem, kollégáim nevében is kijelenthetem: a magyar parlamenti képviselőknek valakik igenis parancsolhatnak. Nem a köztársasági elnök úr, nem a parlament elnöke, nem a miniszterelnök úr, csak Önök! (...) Reméljük, hogy az Önök mai egységes véleménynyilvánításából a Szlovák Köztársaság minden alkotmányos tényezője levonja a következtetéseket, és módosít a témához való eddigi negatív hozzáállásán. *A mai találkozó után mindenkinek látnia kell, hogy mi, magyarok szabadságszerető emberek vagyunk, és nem fogadjuk el, hogy szülőföldünkön bárki is másodrangú állampolgárként kezeljen bennünket*".

Papp Sándor, Kalonda polgármestere

A Losonc járásbeli Kalonda határ menti kisközség polgármestere vagyok. Az egy hónapja tartó hecckampány és a megfélemlítések ellenére kollégáimmal együtt megszerveztük a mai nagygyűlésen való részvételünket, melyre több mint 100 önkormányzati képviselő és polgármester jött volna el a palóc régióból. A reggeli

órákban azonban a helyi rendőri szervek bevonták az indulni készülő két autóbusz műszaki igazolványát. Ez tény és nem szenzációkeltés! Folytatom. Az autóbuszsofőröknek a rendőrök megsúgták, hogy nem a járművekkel van baj, hanem parancsot kaptak, hogy mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy Komáromba a Losonc és Fülek környékiek ne juthassanak el. Ebből véleményem szerint csak az következhet, hogy ma embereket korlátoznak szabad mozgásukban, Szlovákiában. Mi, akik saját személygépkocsijainkkal átjutotunk Losonctól Komáromig, 25 rendőrök által ellenőrzött ponton elhoztuk a kényszerűségből ott hon maradottak üdvözlését. Neveiket és aláírásaikat leadtuk a helyi rendezőknél. Kérem még egyszer, hogy üdvözzöljék őket Önök is. Köszönöm szépen.

Száraz Dénes, Érsekújvár önkormányzati képviselője

Az óesztendő utolsó előtti napján, Udvardon, az Érsekújvári járás 26 településének választott képviselője hatalmazott fel arra, hogy tömören tolmácsoljam a furcsa alakzatú és összetételű járás magyar nemzetiségű polgárainak érzéseit, kételyeit és nézeteit a Szlovákiában élő magyar nemzeti közösség jelenét és jövőjét illetően. E különleges fekvésű járás déli részén túlnyomórészt magyarok élnek, míg északnyugaton, az etnikai határ mentén egymást váltják a szlovák és magyar települések, sőt településen belül élnek egymás mellett, együtt békében szlovákok és magyarok. Ennek tudatában, a teljes egyenlőség elvét hirdetve, követeljük alkotmányos úton rögzíteni a minket, magyar nemzetiségű szlovák állampolgárokat megillető alapvető természetes jogokat, melyek nem a velünk együtt élő társnemzet el-

len, hanem saját jogállásunk európai szintű, humanista rendezésére irányulnak. Mindnyájan nagyon sajnáljuk, hogy ezeket az alapvető emberi szabadságjogokat a szlovák törvényhozás ezidáig nem volt hajlandó a többség nagyvonalú gesztusaként kezelni, sőt a többség ellen irányuló támadásként értékelték, ezért kénytelenek vagyunk a minket megillető jogokért egyéb törvényes úton harcolni. (...) A magyar nemzeti közösség jogállásával kapcsolatban kijelentjük, hogy a kizárólagos nemzeti érdekre épülő alkotmány megalázó a lakosság több mint 11 %-át képező magyarságára nézve, amelyet az alkotmány nem tart államalkotónak. Nem biztosítja a kisebbségek identitástudatának, fennmaradásának és természetes fejlődésének feltételeit. Továbbá nem biztosítja az öngazgatás alapján működő nemzetiségi oktatásügyet és nemzetiségi kultúrát, az anyanyelv szabad nyelvhasználatát, különösen a vegyes lakosságú területeken, a területfejlesztést és az öngazgatást a magyarság által lakott területeken, valamint az asszimilálásra való törekvés büntetőjogi következményeit. (...) Komikusnak és megalázónak tartjuk a szlovák törvényhozás mesterkedését ősi neveinkkel és helységneveinkkel. Itt nincs helye a mellébeszélésnek és a félremagyarázásnak. Az emberi méltóság tiszteletben tartásához tartozik a névhasználat tisztelete. A népakarat tiszteletben tartásához pedig a népszavazások eredményeinek a tisztelete. Sajnos ez Párkány és Kőbölkút esetében másként történt járásunkban. A nemrég még tomboló proletár nemzetköziség ideje alatt az államvezetők előszeretettel hangoztatták, hogy a magyar nemzetiség a híd szerepét tölti be a két baráti ország között, miközben a valódi hídról, a Mária

Valéria-hídról megfélekedtek Párkány és Esztergom között. Azóta is ugyanolyan gyanakodva és kérdőn néz farkasszemet a két hídcsonk a két város és a két ország között, mint ahogyan a két nemzet figyeli bizmatlanul egymást. Kacsintsunk egymásra, hogy felépüljenek az igazi és a jelképes hidak is. Végezetül szeretnénk leszögezni egyszer és mindenkorra, hogy nem vagyunk irredenták, nem célunk Szlovákia integritásának a veszélyeztetése. Hosszú idő után végre egyenrangú és egyenjogú állampolgárként akarunk élni szülőföldünkön. Ezért arra kérjük mi is a parlamenti képviselőinket, akik a magyar nemzeti közösség szabadon megválasztott törvényes képviselői, hogy a nagygyűlés által elfogadott dokumentumok szellemében használganak fel minden alkotmányos eszközt a javaslatok megvalósítása érdekében.

Batta István, az Együttélés külügyi titkára

Nagy tisztesség, hogy a volt Szövetségi Gyűlés képviselőjeként szólhatok Önökhöz. Tudomásom szerint ez az első eset, hogy a Felvidék kisebbségiek által lakott területének törvényesen megválasztott képviselői ilyen nagy számban összegyűlekeznek. Az itt napvilágot látó meglátások, érvek és javaslatok európai visszhangot keltenek. Közvetlenül és megkérdőjelezhetetlenül az érintett lakosság véleményét, akaratát tükrözik. Talán ezért is ingerült az ország hivatalos politikai vezetése. Ez a gyűlés nagy dologra vállalkozott. Állást foglalni többek között Szlovákia közigazgatási határai megvonásának mikéntjéről, az itteni magyarság alkotmányos jogállásáról.

Híves György, Lukanénye polgármestere

Eljöttünk a Nagykürtösi járásból

is mindazok, akiket nem tévesztett meg a nacionalista ellenpropaganda. A mi egyik autóbuszunkat is a Komáromi járás határán, Udvardnál megállították és visszaküldték. Köszönet azoknak, akik felvettek és elhoztak mint autóstopposokat.) Úgy gondolom, ez az egy mondat elegendő ahhoz, hogy vázoljam, milyen a helyzetünk, milyen a jogállásunk, milyen az a demokrácia, ahol egy teljesen tökéletesen, műszakilag megfelelő autóbust visszaküldenek csak azért, mert állítólag nem egyezett motorszáma a műszaki igazolványban beírt számmal, és a kilométeróra nem volt betéve a tachográf. Ez volt az ok. Ennek ellenére eljöttünk. Eljöttünk azért, hogy kinyilatkoztassuk óhajunkat, hogy mi, a Dél-Szlovákiában élő szlovák, magyar és egyéb nemzetiségű polgárok, akik többségükben mindig jól megvoltunk egymás mellett, most is, ezután is békében akarunk élni, annak elle-

nére, hogy egyesek - s meg kell jegyezni, hogy többnyire olyanok, akik sohasem éltek itt - ellenségként, minden baj okozójaként szeretnék a magyarokat bevésni a szlovák nép szívébe. Eljöttünk, hogy kinyilatkoztassuk azt, hogy az előkészítő bizottság javaslattervezetével lényegében - lehet mondani, hogy mindenben - egyetértünk, úgy, ahogyan azt megfogalmazták. Szeretnénk azonban egy kéréssel fordulni az előkészítőkhöz, a rendezőkhöz, abból a szempontból, hogy szíveskedjenek megvizsgálni: a területrendezés második variációja szerint nem lenne-e megfelelőbb meghagyni a nagykürtösi régiót, mivel úgy gondoljuk, hogy ennek a régióknak a szétvágásával veszélyeztetve lennének az ott élő magyarok, s nemcsak az ott élő magyarok, hanem a környező, tehát a Sági és a Losonci járás területén élő magyarok is. Mindenesetre ezt ne úgy vegyék, hogy nem egyezünk bele a javaslat elfogadásába, ezt csak mint kérést tolmácsoljuk. Továbbá szeretném azt is megemlíteni, jó lenne, ha ez a nagygyűlés elfogadna egy olyan dokumentumot, hogy az itt élő szlovák és magyar lakosság egy általános szlovák-magyar megbékélésnek is iniciátora, kezdeményezője legyen.

Mihályi Molnár László, Szepsi önkormányzatának képviselője

Nem egyedi esetről van szó: valóban, a Nagykürtösi, a Rimaszombati és a Losonci járásból érkezőket fordították vissza, állították az út szélére. Olyan autóbust is, ahol két parlamenti képviselő volt. Ugyanígy a Szepsiből, Kassáról, tehát a keletetből érkezők is végigjárták ezeket a tortúrákat. Nevetséges! Indítványozom képviselőinknek, hogy nyújtsanak be bizalmatlansági indítványt a belügyminiszter ellen. (...)

Üzenem ezért a szlovák közvéleménynek - akiket az utóbbi hetekben alaposan félrevezettek hazugságokkal és aljas támadásokkal a sajtóban és a tömegtájékoztató eszközökben -, hogy ne tőlünk féltsék az országot, hanem azoktól, akik tönkreteszik. Ezért vannak most oktan indulatok a szlovák közvéleményben is. Sokan, akik televíziót nézünk és rádiót hallgatunk, bővebb információt most már lassan a Szabad Európából sem tudhatunk meg. De ugyanúgy nem tudhatjuk meg a Szlovák Rádió Magyar Adásából sem, mert Szepsi környékén ezt az adást rosszabbul lehet fogni, mint annak idején a Szabad Európát Münchenből. Üzenjük továbbá, hogy a béke hívei vagyunk, és nekünk, nemzeti közösségünk józan politikai képviselőinek köszönhető, hogy ilyen körülmények között is béke van ebben az országban. Képviselőink és politikai reprezentációnk tette ezt lehetővé, józan úton tartva választópolgáraink ezreit, akik bennünk megbíznak. Ha félreállunk, nyomunkban pusztító vihar támad, mely nem válogat és nem kímél. Nem vagyok híve országok, országhatárok erőszakos megváltoztatásának. Bár nem hiszek a határok örökkévalóságában sem. Az ország vezetésének és törvényhozásának is tudatosítania kell, hogy vagy megadja és garantálja jogainkat, mint az állam egyenrangú alkotórészét, államalkotóként, vagy önként lemond arról, hogy sorsunkba beleszóljon, mert harmadik békés alternatíva nincs.

Az ország határain belül viszont, nem sértve Szlovákia szuverenitását, egyetlenegy kritérium létezik: jogaink rendezése. Ehhez kínáljuk fel tapasztalatainkat és jelenvaló javaslatainkat is. Sok százezer választónk és támogatónk erre adott megbízatást. Erre kötelez hitünk és meggyőződésünk.

Javaslom továbbá - Rózsa Ernő gondolata szerint - ha nem választunk itt egy testületet, mely ezt a fórumot valóban egy választmánnyal képviselné, határozatilag hagyjuk jóvá, hogy választott parlamenti képviselőink gyakorolják, közvetítsék a törvényhozában mindazt, amit kérünk. Érdekképviselőnk nem lehet úgy működtetni, hogy elmegyünk egy darabig, aztán sehová. Nem lehet úgy, mint a tapasztalatlan vőlegény, akinek azért nincs utódja, mert nem tudja, mit kell csinálnia. Igenis megfontoltan és határozottan kell cselekednünk. Azok a javaslatok, amelyek itt elhangzottak, az utóbbi 75 esztendőben mindig halogató fülekre találtak. Ezért is mondjuk: nincs több idő a halogatásra, hiszen nemcsak mi, elődeink, az első csehszlovák parlament képviselői is előterjesztették, s nem hallgatták meg őket. Remélem, hogy most már komolyan vesznek bennünket. Reméljük, a szlovák közvélemény részletesen tájékozódhat arról, hogy mi történt itt, illetve mit akarunk. Ehhez kívánom, hogy Isten áldjon meg bennünket jókedvvel, bőséggel, bárcsak énekelhessük is.

A komáromi nagygyűlés állásfoglalása

A komáromi nagygyűlés résztvevői az előadások és vita után elfogadták közös állásfoglalásukat, melyet Duray Miklós, Kvarda József és Rózsa Ernő készítettek elő. Alábbiakban ennek szövege, majd ezt követően az egyik szerző, Duray Miklós elemzése olvasható.

A komáromi nagygyűlés állásfoglalása

A szlovákiai magyarság az 1989 végén bekövetkezett rendszerváltozás óta két parlamenti választáson és egy alkalommal a helyha-

Sajtótájékoztató a nagygyűlés után

tósági választáson tett hitet a pluralizmus, a parlamenti demokrácia és az önkormányzati elv megvalósítása mellett.

A Szlovák Köztársaság parlamentjében jelenleg 14 képviselője van az MKDM—Együttélés koalíciónak. Ezek a politikai mozgalmak választási programjukban főleg a szlovákiai magyarság jogállásának javítását tűzték ki célul. A községi önkormányzatokban 5000 magyar képviselő és hozzávetőlegesen 400 magyar polgármester tevékenykedik.

A magyar anyanyelvűek Szlovákiában az 1991-es népszámlálás szerint több mint 600 ezer lelket számlálnak — ez az összlakosság 11,5%-a. A magyar közösség 437 városban és községben abszolút többségben él, további 85 településen a lakosságnak jelentős (10—50%) arányát alkotja. Ez az 522 község összefüggő — kompakt — területként jelenik meg a térképen, a Szlovák Köztársaság déli határa mentén. Az e területen

élő lakosságnak csaknem 70%-a magyar, mely a szlovákiai magyarság összlétszámának 92%-át teszi ki. Ezen felül még négy városban él jelentős számú (1 000—20 000 közötti lélekszámú) magyarság.

Az 1990 októbere óta folyamatosan végzett szociológiai felmérések azt bizonyítják, hogy a Szlovák Köztársaságban a magyar lakosság körében nagy a parlamenti demokrácia iránti elkötelezettség, az összlakossághoz viszonyítva a legkisebb mértékű az idegengyűlölet, az antiszemitizmus és a legnagyobb a másság iránti türelmesség. A magyarok pozitívan viszonyulnak a szlovákokhoz, és a szociológiai felmérések azt bizonyítják, hogy a magyarokkal együtt lakó szlovákok is hasonlóképpen gondolkoznak.

A nagygyűlés résztvevői ezekre a tényekre alapozva kívánják a jövőben fejleszteni a szlovákiai magyarság társadalmát és azokat a területeket, ahol a magyarok és

szlovákok együtt élnek. Tudatosítják, hogy a különböző nemzetiségűek közötti békés és törvényekkel szabályozott viszony a társadalmi béke, a fejlődés és az emberi jólét alapja. Ez az előfeltétele annak, hogy a közép-európai térségben mihamarabb végbemenjen a politikai és gazdasági rendszerváltozás, és a térség országai integrálódjanak az európai unióba.

A kommunista rendszer bukásával új feladatok megoldása előtt állnak mind a volt kommunista országok lakosai és kormányai, mind egész Európa: megteremteni az új európai biztonsági és stabilitási rendszert, amely elejét veheti mind a lokális, mind a regionális konfliktusoknak, megteremtheti az európai integráció kiterjesztésének alapfeltételeit a volt kommunista országokban is.

A közép-európai térség jellemzői közé tartoznak többek között a kiegyensúlyozatlan etnikai viszonyok és a felgyülemlett fe-

szültségek, melyek tragikus konfliktusba is torkolhatnak. Mindent elkövetünk annak érdekében, hogy hasonló konfliktusra a Kárpát-medencében ne kerüljön sor. Fel kell azonban hívni a figyelmet arra, hogy az etnikai kérdés itt is megoldást igényel.

Az 1993-ban önállósult Szlovákiában ez azt jelenti, hogy elsősorban a szlovákok és magyarok közötti viszonyt kell új alapokra helyezni. Ennek érdekében új kapcsolatrendszert kell kialakítani a szlovákok és magyarok között, ezért számos új törvényt kell alkotni. A kormány eddigi lépései a kölcsönös viszony elmérgesítéséhez járultak hozzá. Az új viszonynak meg kell erősítenie a demokrácia alappilléreit az önkormányzati rendszert, a jogállamiságot és a nemzeti közösségek alkotmányos jogállását.

A nagygyűlés résztvevői ezért három alapvető kérdésben fogalmazták meg állásfoglalásukat.

A magyarok alkotmányos jogállásáról

A nagygyűlés résztvevői megállapítják, hogy

a szlovákiai magyarság a jogkorlátozás, a többszörös üldöztetés és a második világháború óta tartó totalitárius rendszer alatti elnyomás és egyéb homogenizációs igyekezet ellenére megtartotta azt a képességét, hogy újra kifejezze politikai alanyiságát, újra megszervezze társadalmát, és megőrizze eredeti településszerkezetének nagy részét azon a területen, ahol ezer éve őshonosként él, és a helyi lakosság viszonylatában legtöbb esetben számbeli többséget alkot. Ebből fakadóan a szlovákiai magyarság nemzeti közösségként határozza meg magát, elkötelezett a mindenkit megillető egyéni jogokon túlmenően közösségi jogaiért, és közösségi státusának alkotmányos rögzítéséért.

Az ENSZ közgyűlésének abból a határozatából indulnak ki, hogy az identitáshoz való jog alapvető emberi jog, amely megillet egyéneket és közösségeket. Ezen alapszik az a meggyőződésük, hogy a szlovákiai magyar nemzeti közösségnek alapvető joga a politikai és kulturális önmeghatározás, valamint az állam keretei közötti örendelkezés.

A nagygyűlés résztvevői leszögezik:

- a szlovákiai magyar nemzeti közösség fejlődéséhez nélkülözhetetlen, hogy

- mindenütt, ahol számaránya eléri a lakosság 10%-át, használhassa anyanyelvét szóban és írásban az állami szervekkel való kapcsolatban, illetve a közéletben, és igényli a köztéri feliratok és információk magyar nyelvű feltüntetését;

- ahol a magyarság többségben él, a magyar nyelv a szlovák nyelvvel együtt legyen hivatalos nyelv;

- a Szlovák Köztársaság aláírja és ratifikálja az Európa Tanács Kisebbségi vagy Regionális Nyelvek Chartáját;

a magyarság az állami hivatalokban és közintézményekben számarányának megfelelően legyen képviselve;

számarányának megfelelően részesüljön az állami és önkormányzati költségvetésből.

A nagygyűlés résztvevői ki mondják, hogy a magyarság

- a polgári jogegyenlőség elvéből kiindulva a Szlovák Köztársaságot a szlovák nemzettel egyenrangú közösségként kívánja építeni;

- politikai alanyiságát demokratikus választás útján létrehozott saját képviseleti testületei révén a magyar koalíció képviselői által megfogalmazott alkotmánytörvény-tervezet szerint kívánja kifejezni;

- identitása védelmének érdekében az általa jelentős számban la-

kott régióknak különleges jogállást igényel.

A nagygyűlés résztvevői kifejezik meggyőződésüket, hogy az egyenrangúság egyik legfontosabb alapeleme a kölcsönösség elvének következetes betartása. Ez azt jelenti, hogy mindazon régióban vagy településen, ahol az azonos nemzetiségű, illetve anyanyelvű személyek által alkotott közösség számbeli kisebbségbe kerül, törvény biztosítsa ennek a közösségnek a művelődésre (az iskolaügyre és a kultúrára kiterjedő), a nyelvhasználatra és az anyanyelven való információszerzésre, valamint továbbadásra vonatkozó jogát. Ezen jogokat illetően a helyi vagy regionális önkormányzat és államigazgatás viszonylatában egyetértési joga legyen, azaz beleegyezése nélkül ezekben a kérdésekben ne lehessen döntéseket hozni.

A nagygyűlés résztvevői kinyilvánítják, hogy a Szlovák Köztársaság keretei között a fenti elvek megvalósítása és a magyar nemzeti közösség egyenrangú viszonya a szlovák nemzettel az államalkotásban és a jogok gyakorlásában a Szlovák Köztársaság államiságát és területi integritásának erősítését, valamint a demokratikus jogállam megteremtését szolgálja.

Szlovákia közigazgatási és területi átszervezéséről

A nagygyűlés résztvevői abból indulnak ki, hogy

- az állam a szabadságjogok és az alapvető emberi jogok megvalósításának és védelmének kerete,

- az ország közigazgatási és területi elrendezésének a közügyek intézése egységes rendszerén kell alapulnia, melynek leglényesebb elemei: a decentralizált államigazgatás, az ügyintézés gazdaságossága és az állampolgárok alapvető érdekeinek szolgálata.

A nagygyűlés résztvevői leszö-

gezik, hogy a Szlovák Köztársaság jelenlegi közigazgatási rendszere nem felel meg sem az európai követelményeknek, sem a helyi igényeknek, mert gazdaságtalan, nehézkés, túladminisztrált, a döntéshozatal körülményes, az illetékeségek tisztázatlanok. A jogkörök elosztása az államigazgatási szervek és az önkormányzatok között ésszerűtlen. A sajátos jogkörökkel felruházott, területileg összevont államigazgatási hivatalok rendszere ellentétes a helyi érdekekkel. A kormány 1990 óta tervezi a közigazgatás rendszerének átalakítását. Kezdetben a decentralizációra való törekvés volt a kitűzött cél. Ma viszont a központi hatalom érdekeit szolgáló újraközpontosítási szándék került előtérbe.

A nagygyűlés résztvevői ki mondják:

1. a szlovákiai önkormányzatok többségének nem felel meg a kormány tervezete. A magyar közösség számára az általános kifogásokon túl azért sem fogadható el ez a tervezet, mert a magyar közösség lakóterületét öt nagy közigazgatási egység — régió — között osztaná fel, ez a magyarság teljes marginalizálódásához és a saját ügyeinek intézésétől való elzáráshoz vezetne. Ez a szervezett asszimilációt segítené elő.

2. Az ország közigazgatási területeinek és közigazgatási szerveinek kialakításakor alapelvnek kell tekinteni a jogbiztonságot és a kétfokozatú közigazgatási rendszert.

3. A közigazgatást annak az alapelvnek a megtartásával kell kialakítani, mely szerint a közügyeket a lakossághoz területileg legközelebb álló szervnek kell intéznie. Ez ma Szlovákiában azt jelenti, hogy a helyi önkormányzatok jogköre mellett az elsőfokú államigazgatást a létező (vagy ezekhez hasonló) államigazgatási kör-

zetek területén kell létrehozni. Az elsőfokú közigazgatást fel kell ruházni a területet érintő ügyekre vonatkozó valamennyi közigazgatási jogkörrel, beleértve a ma működő sajátos jogkörű hivatalok működésének átruházását. Ezzel párhuzamosan meg kell szüntetni a jelenlegi járási államigazgatási hivatalokat.

4. A másodfokú közigazgatási területek kialakításakor alapelvként kell betartani, hogy ez az önkormányzatok önkéntes társulása alapján létrejött területi egységekben alakuljon meg.

5. A közigazgatási és területi átszervezés tartsa tiszteletben a magyar nemzeti közösség alapvető érdekeit

- lakóterülete ne legyen szétdarabolva olyan közigazgatási egységek között, ahol hangsúlyozottan kisebbségbe kerülne, nem nyílna lehetősége érdekeinek érvényesítésére, és nem volna beleszólása saját ügyeinek intézésébe;

- olyan közigazgatási, területi szervezés elfogadható számára, ahol a szlovákiai magyar közösség nem kerül számbeli kisebbségbe azokon a területeken, ahol jelentős számban él;

- az ország közigazgatási és területi átszervezése során legyen betartva az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 1201-es ajánlásának 11. cikkelye, amely ki mondja:

Azokban a körzetekben, ahol az egy nemzeti kisebbséghez tartozó személyek többséget alkotnak, ezen személyeknek Jogukban áll, hogy sajátos történelmi és területi helyzetüknek megfelelő és az állam nemzeti törvénykezőssével összhangban álló helyi vagy autonóm közigazgatási szervekkel vagy különleges jogállással rendelkezzenek.

A fenti igények jogosságát az alábbi adatok támasztják alá:

A szlovákiai magyar nemzeti

közösség által lakott községeket, városokat az 1991-es népszámlálás adatai alapján három kategóriába lehet sorolni:

Többségi terület — azon községek területe, ahol a magyar lakosság az összlakosságnak legalább 50%-át teszi ki. Az ilyen jellegű területet 432 település alkotja, 437 727 magyar nemzetiségű lakossal;

Kisebbségi terület — azon községek területe, ahol a magyar lakosság az összlakosságnak legalább a 10%-át, de kevesebb mint 50%-át alkotja. Ebben a kategóriába 90 község tartozik (ezekből öt községben relatív többségben élnek a magyarok), 83 125 magyar nemzetiségű lakossal;

Szóróványterület — azon községek területe, ahol a magyarság az összlakosságnak kevesebb, mint 10%-át alkotja, de lélekszáma meghaladja a 100 főt. Ebben a kategóriában 28 község és város található, 39 519 magyar lakossal. Ezek között négy olyan város van (Pozsony, Kassa, Nyitra, Nagykürtös), ahol a magyarok számai 000—20 000 között vannak.

A nagygyűlés résztvevői javasolják, hogy

A másodfokú közigazgatási rendszer a többségi és a kisebbségi kategóriába tartozó községek önkéntes társulása alapján létrehozott területi egységekhez alkalmazkodjon.

Két megoldási lehetőség nyílik:

1. egy Összefüggő közigazgatási egységként — régióként Pozsony mellékétől Kassáig, majd kis megszakítással a dél-zempléni és ungi területig. E területen 511 község és város van, 824 946 lakossal, közülük 507 073 (61,47%) magyar.

2. három közigazgatási területi egységre — régióra — bontva:

Pozsony mellékétől Ipolyságig: 526 620 lakos, ebből 331 704 magyar (63,11%), 230 község,

Ipolyságtól Kassáig: 239 341 lakos, 129 793 magyar (54,23%), 228 község,

Dél-Zemplén és Ung: 58 985 lakos, 45 576 magyar (77,27%), 53 község.

A Nyitra vidéki magyar sziget alkosson különálló területet (elsőfokú államigazgatási területet) 18 községgel, ahol a 12 895 magyar az összlakosság 51%-át alkotná.

Az ezen elv alapján kialakult első és másodfokú különleges jogállású közigazgatási területeken működő hivatalokban törvényben kell biztosítani a kétnyelvű ügyintézés valamennyi formáját — szóban és írásban.

A területi és a közigazgatási egységek intézményrendszerének a jogkörök és az illetékesség terén is azonosnak (kompatibilisnak) kell lennie egész Szlovákia területén. Ettől csak a jelentős számban élő magyarok, illetve más nemzetiségű kisebbségek által lakott területek különleges jogállása térjen el.

A nagygyűlés résztvevői elengedhetetlennek tartják, hogy

a fenti elvek és szempontok érvényesüljenek az ország közigazgatási és területi átszervezése során. Ez hozzájárulna a belső stabilitás és a társadalmi béke kialakításához.

Az önkormányzatok jogairól

A nagygyűlés résztvevői tudatosítják, hogy a jogállamiság létrehozásának egyik alappillére a széles jogkörrel felruházott önkormányzat, amelynek keretében az állampolgárok demokratikusan kinyilváníthatják akarataikat, megteremthetik érdekképviselőiket, ellenőrizhetik érdekeik érvényesítését és szabadságjogaik tiszteletben tartását.

A nagygyűlés résztvevői megállapítják, hogy a Szlovák Köztársaságban az önkormányzatok jogai nem kielégítőek. Az önkormányzatok kibontakozása akadályokba

Innováció a szlovákiai magyar politikában I.

A komáromi nagygyűlés huszadik évfordulója alkalmából a Pro Futuro Hungarica polgári társulás szervezésében, a Cse-madok színműi szervezetének anyagi támogatásával nyilvános szakmai konferenciára kerül sor 2014. január 10-én az MKP pozsonyi székházában.

Program:

10.00 Megnyitó - Csáky Pál

10.20 Miroslav Kusý (politológus): Ahogy én láttalak titeket

10.50 Öllös László (politológus): Fontos időszak 1989-2014

11.20 Jeszenszky Géza (volt külügyminiszter): Illúziók és valóság. Az Antall-kormány és a cseh-szlovák föderáció

11.40 Szabó Tibor (a HTMH volt elnöke): Kívülről nézve

12.00 Egy új generáció szemével - Gubik László (ICS), illetve Bóna Zoltán (Diákhálózat), Szabó Dávid (HÖK)

13.00 Vita

14.00 Zárszó

ütközik, jogaikat tudatosan korlátozzák, rovárukra erősödik a központi hatalom, és velük szemben az államigazgatási szervek felsőbbrendűsége érvényesül. A Szlovák Köztársaság Alkotmányának a területi önkormányzatokról szóló fejezete (64-71. cikkely) csak általános meghatározásokat tartalmaz, ezért az elvek mind a törvényekben, mind a gyakorlatban a központi hatalom érdekei szerint a felismerhetetlenségig torzíthatók.

A nagygyűlés résztvevői szükségesnek tartják, hogy az önkormányzatok jogkörét a közjog egyértelműen határozza meg, vagyis alakuljon ki olyan önkormányzati területi rendszer, amelyben az adott területeken megtermelt értékek adójának nagy részével az önkormányzat maga gazdálkodik, és biztosítja az ott élő lakosság demokratikus öngazgatását, valamint önkormányzatát

Ennek előmozdítása érdekében

A Szlovák Köztársaság mielőbb csatlakozzon a Helyi Önkor-

mányzatok Európai Chartájához, amelynek alapeszméje a demokrácia erősítése, a hatalom decentralizációja, a szubszidiaritás, valamint a szerződő felek tisztességes és nyilvános kötelezettségvállalása.

A csatlakozó nyilatkozat tartalmazza a Charta 12. cikkelyében meghatározott legalább húsz pontot, s közöttük legyen az alábbiakban megjelölt, általunk fontosnak tartott tíz pont:

2. cikkely — a helyi önkormányzatok alkotmányos és jogi megalapozása,

3. cikkely 1. pont — a közügyek túlnyomó részének saját hatáskörben és a lakosság érdekében való intézése,

4. cikkely 3. pont — a közügyeket a lakossághoz területileg legközelebb álló szerv intézze,

4. cikkely 4. pont — a helyi szervek teljes és kizárólagos jogköre,

5. cikkely — a helyi hatóságok határainak megmásíthatatlansága a lakosság beleegyezése nélkül,

8. cikkely 1. pont — az önkor-

mányzatok tevékenységének törvény által szabályozott felügyelete

9. cikkely 2. pont — a helyi hatóságok feladatainak pénzügyi fedezete,

10. cikkely 1. pont — az önkormányzatok társulási joga,

10. cikkely 2. pont — az önkormányzatok nemzetközi társulási joga,

11. cikkely — az önkormányzatok szabad joggyakorlásának bírósági védelme.

A jogbiztonság érdekében az alkotmány tételesen rögzítse az önkormányzatok rendszerét, illetőségét, jogkörét és ezek változtathatat-íanságát egyéb jogi normák által.

Az alkotmány tételesen rögzítse a kisebbségi önkormányzatok rendszerét, illetőségét és jogkörét

Az ország területi — közigazgatási rendszerének újrendezése előtt a Szlovák Köztársaság Alkotmánya 64. cikkelyének 3. bekezdése értelmében létre kell hozni

az Önkormányzatok önkéntes társulása alapján a majdani területi önkormányzatok hatáskörébe tartozó nagyobb területi egységeket, tiszteletben tartva az Európa Tanács 1201. ajánlását

Az alkotmányban rögzíteni kell az önkormányzatok teljes és kizárólagos jogkörét az önkormányzatok Európai Chartája 4. cikkelye 3. bekezdése szerint, biztosítva, hogy e jogköröket ne lehessen semmiféle központi vagy regionális előírásokkal korlátozni.

A hatalom decentralizálása, az államigazgatás ésszerűsítése, a közjogi felelősség erősítése érdekében az államigazgatási szervek jogkörének átruházásával közelebb kell vinni az ügyintézés az érintettekhez, és bővíteni kell az önkormányzatok alkotmányos jogkörét, főleg az oktatásügy, a kultúra, az egészségügy, a közbiztonság és a környezetvédelem területén.

Az önkormányzatok jogkörével és felelősségével összhangba kell

hozni a működésükhöz szükséges anyagi, gazdasági és pénzügyi feltételeket Minden olyan ingó és ingatlan vagyon, amely a község kataszteri területén van és tulajdonosa nem ismert, illesse az illetékes önkormányzatot.

A demokratikus jogrend kiépítése, a jogbiztonság és a jogállamiság szempontjából előnyösnek, megvalósíthatónak és a stabilitás érdekében szükségesnek tartjuk, hogy az önkormányzatokkal kapcsolatos valameny-nyi törvényhozási aktust a parlament háromötödös többséggel fogadja el A kisebbségi önkormányzatok esetében legyen biztosítva ezek vétőjoga a rájuk nézve hátrányos rendelkezések érvényesítésével szemben, mivel a pusztán „numerikus” demokrácia — természetéből fakadóan — nem képes a számbeli kisebbségben lévők érdekeinek teljeskörű érvényesítésére.

Duray Miklós:

A komáromi nagygyűlésen elfogadott állásfoglalás rövid elemzése

A szlovákiai magyarok választott képviselőinek országos nagygyűlésén 1994. január 8-án, Komáromban több mint háromezer közlegitimitással rendelkező személy (polgármester, önkormányzati és parlamenti képviselő) állásfoglalást fogadott el, amelyben négy fontos területen fogalmazta meg a szlovákiai magyarság jövőjét érintő elképzeléseket. Ez a négy terület — a politikai, az önkormányzati, a közigazgatási és az alkotmányjogi — szerves egységet alkot Ezeket a Dél-Szlovákiában működő magyar politikai erők ösztársadalmi konszenzus alapján határozták meg. Csak az a politikai erő számíthat a magyarság zömének a támogatására, amely vállalja ezen állásfoglalás

elveinek megvalósítását.

A komáromi nyilatkozat legfontosabb üzenete Európának és Szlovákiának az, hogy a szlovákiai magyarság jogi helyzetét tárgyalásos úton, törvényes keretek között, Szlovákia területi integritásának tiszteletben tartásával kívánja rendezni.

1. Politika

Az állásfoglalás politikai része elsősorban alapvető információt nyújt arról, hogy milyen emberi és politikai erővé! rendelkezik a szlovákiai magyarság, és milyenek a politikai és társadalmi jellemvonásai. Ebből kitűnik, hogy képes az önépítésre, jogalanyiségának és politikai akaratának kifejezésére.

Az üzenet azokról a sajátosságokról is szól, amelyek a szlovákiai magyarság magatartását, politikai kultúráját és szociológiai adottságait jellemzik. Felhívja a figyelmet azokra az értékekre, amelyek a szlovákok és magyarok közvetlen együttélése nyomán alakultak ki, elsősorban az egymás iránti türelem nagyobb fokára.

A nyugati világ számára az állásfoglalás elsősorban azt az üzenetet hordozza, hogy a szlovákiai magyarság az integrált és stabil Európa, valamint a globális európai biztonsági rendszer elkötelezettje. Orientációja fenntartások nélkül nyugati. El akar kerülni bármilyen konfliktust, de tudatosítja, hogy helyzetének megoldása a

kormányzat és a szlovákság politikai akaratán múlik. Az esetleges konfliktusveszélyt az idézi elő, hogy a megoldást lehetővé tevő politikai akarat a szlovák politikai életben és a szlovák társadalomban nem számottevő.

Az állásfoglalás alapján egyértelmű, hogy az eddigi megközelítésből nem lehetséges a szlovákiai magyarság helyzetének a megoldása. Ez azt jelenti, hogy a hagyományos kisebbségi politika csődbe jutott, és más megoldásra van szükség; egyenrangúságra épülő, partneri kapcsolatrendszerrel kell kiépíteni a szlovákok és a magyarok között, amit csak szemléletváltás és új törvények garantálhatnak.

2. Az önkormányzatok jogai

Az állásfoglalás leszögezi, hogy a jogállam alapja a széles jogkörrel felruházott önkormányzat, ami egyúttal a demokrácia egyik megvalósulási formája is. Ugyanakkor megállapítja, hogy a Szlovák Köztársaságban az önkormányzatok jogai nem kielégítőek, működésüket korlátozza a központi hatalom, az alkotmány nem tartalmaz elegendő biztosítékot az önkormányzatok kibontakozására. Két

fontos megállapítást tesz az állásfoglalás: növelni kell az önkormányzatok jogait és hatáskörét, ezzel együtt biztosítani kell anyagi függetlenségüket is.

A nagygyűlés résztvevői az állásfoglalásban követelik, hogy a kormány írja alá a Helyi Önkormányzatok Európai Chartáját, fogadja el a chartából többek között azokat a pontokat, amelyek biztosítják a szubszidiaritás elvének gyakorlati megvalósulását. Ennek lényege az, hogy a központból át kell utalni az önkormányzatoknak mindazon hatásköröket, amelyek ott is elláthatók. Tehát az ügyeket emberközelben kell intézni, ami egyértelműen a központi kormányzat befolyásának a csökkenéséhez vezet. Vonatkozik ez a közigazgatási területi egységek kialakítására és az önkormányzatok társulási jogára is. A közösségektől nagyobb közigazgatási területeket az önkormányzatok társulásai alakítsák ki, és azt csak az ő beleegyezésükkel vagy népszavazással lehessen megváltoztatni. Mindezeket a jogokat az alkotmány rögzítse.

3. A közigazgatási és területi átszervezés

Az állásfoglalás közigazgatással

kapcsolatos része két témához kapcsolódik: a jelenleg működő közigazgatás nem jó, hiszen míg az önkormányzati rendszer csak alapszinten és korlátozottan létezik, addig az államigazgatás kétszintes és bonyolult (körzeti, járási, valamint sajátos jogkörű hivatalok léteznek). A kormány által javasolt átszervezési terv pedig még rosszabb, mert korábban kívánja meghatározni az államigazgatási területeket és az államhivatalok jogkörét, mint a regionális önkormányzatokat, amelyeknek csak a maradék jogkörök jutnának. A kormány javaslata a magyarok számára azért is elfogadhatatlan, mert a magyarság lakóterületét öt közigazgatási terület között osztaná fel oly módon, hogy aránya miatt mindenütt leszavazható lenne. Tehát nem teljesülne az a követelmény, hogy saját ügyeiben önmaga dönthessen. A kormány javaslata ebben a tekintetben is egyértelműen a szubszidiaritás elvével ellentétes.

Az állásfoglalás két alternatív megoldást javasol:

- kialakítani egy nagy, kb. 8 ezer négyzetkilométer nagyságú közigazgatási területet, ahol a szlovákiai magyaroknak mintegy

90%-a él, és a magyarok a helyi lakosságnak több mint 60%-át alkotják;

– ugyanebben a térségben három közigazgatási területet alakítani ki.

Az első változat egy önálló régiót jelent saját regionális parlamenttel. A második változat szerint három regionális önkormányzati területet kellene kialakítani, amelyet vagy egy országos magyar önkormányzati tanács fogna össze, vagy egy kétkamarás parlamenti szerkezetben nyerhetnének képviselőket a régiók.

Hangsúlyozni kell, hogy a két megoldási lehetőség között akkor lehet majd választani, hogyha véglegesülnek a területi egységek számára és nagyságára vonatkozó elképzelések. A mi megoldási javaslatunkat ehhez kell majd igazítani.

4. A magyarok alkotmányos jogállásáról

Az önkormányzati rendszer és a területi átszervezés kapcsán elmondott javaslatokat az állásfoglalás ebben a részben rendszerezi oly módon, hogy ennek alapján megfogalmazhatók legyenek a szlovákiai magyarok alkotmányos jogai.

Az állásfoglalás egyik leglényesebb része a közösségi státus követelése annak kapcsán, hogy a szlovákiai magyarok magukat ezentúl nem kisebbségként határozzák meg, hanem nemzeti közösségként. Evvel kapcsolatban az állásfoglalás kihangsúlyozza, hogy a magyaroknak joguk van mind az önmeghatározásra, mind az adott államkeretek közötti önrendelkezésre, ami ugyancsak a szubszidiaritás elvének megvalósulását jelentené.

Alapkövetelménynek tekinti a magyarok közhivatali érvényesülési lehetőségének a megteremtését és a magyar nyelv használatának törvényesítését: a magyar

többségű területeken a szlovákkal egyenrangú nyelvként, a kisebbségi területeken második nyelvként.

Az állásfoglalásnak ez a része négy olyan politikai alapfogalmat tartalmaz, amelynek közvetlen jogi tartalma is van:

– a magyarság politikai alanyiságát saját választott képviselői testületek révén kívánja kifejezni – tehát önkormányzati jogokat követel;

– a magyarok által többségben lakott területeknek különleges jogállást igényel az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 1201. ajánlásának 11. cikkelye alapján. Ez annyit jelent, hogy az önkormányzatok általános jogkörén túlmenően beleegyezési jogot követel, főleg a közhivatalok, bíróságok, ügyészségek és az állami rendőrség személyi összetételére vonatkozóan.

– megköveteli az államon belüli kölcsönösség (reciprocitás) elvének alkalmazását, ami azt jelenti, hogy a magyarok körében számbeli kisebbségben élő szlovákoknak, valamint a szlovákok körében számbeli kisebbségben élő magyaroknak azonos jogaik legyenek;

– egyenrangú közösségként kíván élni a szlovák nemzettel, amely a társnemzeti kapcsolat lényege.

Az állásfoglalás mindvégig kezeli az autonómia és a kollektív jogok fogalmát.

Az autonómia jelentése ugyan azonos az önkormányzatéval, azonban az utóbbi kifejezés politikailag elfogadhatóbb, mint az autonómia, amelyet a szlovák közfelfogás az állami önállósulás első lépésének tekint.

A kollektív jogokat nemcsak politikailag utasítják el még nemzetközi fórumokon is, hanem szakmailag is tisztázatlan ez a fogalom. Az ugyan egyértelmű, hogy politikai jogokra vonatkozik, de

nem egészen világos, hogyan egyeztethető össze az egyéni jogokkal. Emiatt az állásfoglalás közösségi jogokat említ. Egyik ilyen közösségi jog az önkormányzatra való jog, amely az egyéni választói jog alapján jön létre, de csak közösség gyakorolhatja, egyén nem. A nyelvhasználatra való jog is közösségi jog — noha egyének gyakorolják —, mert alkalmazásuk a nyelvet beszélők viszonylagos számától, területi koncentráltóságától és őshonosságtól függ.

Az állásfoglalásban nem jelenik meg sehol a kulturális vagy oktatási autonómia kifejezés és követelés. Ezt az önkormányzati jogkörök átadásával kívánják biztosítani. Megjelenik azonban fogalomként a kisebbségi önkormányzat, amelyet értelmezni kell. Alkalmazása ott kézenfekvő, ahol a kölcsönösség alapelve is érvényesülhet. Kérdéses, hogy a kisebbségi önkormányzatra való jog milyen elv alapján működhet: a Bauer-Renner féle perszonális autonómia elve szerint — ez esetben a szórványokra is vonatkozhat, vagy kisközösségi elv szerint, amely feltételezi a társadalmi szervezethez.

A komáromi állásfoglalásról elmondhatjuk, hogy egy olyan koherens dokumentum, amely egymáshoz logikusan kapcsolódó elemekből áll. Az elfogadott elvek alapján fokozatosan felépíthető a szlovákiai magyarság olyan közigazgatási és önkormányzati autonómiája, amely elvezetne a szlovákok és a magyarok közötti egyenrangú partneri viszony, azaz a társnemzeti rendszer kialakításához. Az állásfoglalásban azonban kódolva van egy figyelmeztetés is: amennyiben a mindenkori szlovák kormányzat ezt a javaslatot nem veszi komolyan, és nem hajlandó a megvalósítása érdekében cselekedni, következménye a feszültség növekedése lehet.

Véget ér Kassa pünkösdi királysága

Köztudott, Kassa idén Európa kulturális fővárosa Marseille-jel együtt. Számos program valósult meg, néhány megalapozatlan és méregdrága felújítás, sok pénzt kidobtak az ablakon. Évek múlva derül majd ki, hogy a most hasznosnak mondott beruházások valóban hasznot fognak-e hajtani. Érdekes lenne összevetni a két város rendezvényeit, minden bizonnyal tanulságos lenne. De erre még van idő. A „finisben” hét napon keresztül folytatódik a csinnadratta és az elrugaszkodás a történelemtől. Ahogy a nyitórendezvény masszírozta az agyakat, Kassa légüres térben, vagyis a úrben lebeg, se múltja, se jövője. Ezt viszont az uránbányászat jelentheti, mégha egyelőre sikerült ezt a vészt elkerülni. Ez az ideiglenes győzelem a kassai aktivisták fáradhatatlan tiltakozásának eredménye.

A Kaszárnya/Kulturpark Alfa épületében december 13-án, pénteken 11 órára sajtótájékoztatót hirdettek, melyen értékelni kívánták a Kassa Európa Kulturális Fővárosa 2013 programsorozatát. Az újságírók részéről nagy érdeklődés mutatkozott. Állítólag számos külföldi kolléga is részt vett rajta. 11:15-kor bejelentették, 10 percet késnek. Nem vették észre, ezen már túl voltunk. Közben Richard Raši Kassa főpolgármestere lázasan tanulmányozta az adatokat. Végül 25 perc késéssel megkezdődött a sajtótájékoztató. Az első részben, mely majd másfél órát tartott, a rendezvénysorozatot dicsérték, majd azután beszélgetéseket lehetett folytatni a nyilatkozókkal. Jelen volt a már említett Raši, Zdenko Trebula, a Kassai Önkormányzati Kerület újraválasztott elnöke, Ján Sudzina, a Kassa 2013 igazgatója, Vladimír Beskid, a Kassa 2013 művészeti igazgatója.

Raši az elején röviden összefoglalta a rendezvénysorozat történetét. Szerinte ez mérőföldkő volt a város újabb kori történetében. Először fordult elő, hogy szlovákiai város

nyerte el ezt a lehetőséget. Ez néhány sajátos jellemvonást hozott magával. Kassa jelentős mértékben medializálódott. A BBC és a CNN felfedezte ezt a várost – lelkenedezett a főpolgármester. – Ez a legdinamikusabban fejlődő város, amiről a megvalósult létesítmények tanúskodnak. Területek, amelyek voltaképpen nem léteztek, a város részévé váltak. A műemlékvédelmet rájuk is ki lehet terjeszteni - vélte. Itt a Kaszárnya/Kulturparkra gondolt, mely azonban az átalakítás nyomán belső tereinek eredeti jellegét teljesen elveszítette. Így műemlékvédelmi szempontból, érdektelenné vált. Ez a terület évtizedekig zárt volt, mert a hadsereg birtokolta - folytatta. - Most megnyílt az összes korosztály és a modern művészet előtt. Átalakul és fokozatosan a kultúra, a kreativitás és technológia teszi magáévá.

A turisták nemcsak a kultúrát, de a történelmet és a jellegzetes atmoszférát is fölfedezhetik. Ez az év a 2008 óta folyó erőfeszítés kicsúcsozódása. Azóta a kerületben és a városban több mint 3000 rendezvény valósult meg. Nem említette, de koncertezett így egy cseh együttes is, amelyiknek nagyon gusztusos neve volt. „Sajnos” csak körülírha-

tom a nevét, mely eredetiben három szóból áll: Emberi Végtermékből Készült Női Nemi Szerv. Ez állítólag audiovizuális projektum, vagy inkább exkrementum. De ez már régen volt, még 2010-ben. Ki emlékszik rá? A legtöbb tömegember emlékezete már nem terjed odáig. A főpolgármester szerint, pozitívum, hogy a kultúrát fölfedezték a fiatalok is, így a 21-40 közötti korosztály számára a kultúra mindennapi életének részévé vált. Egy közvélemény-kutatás viszont ennek elmentmond. Ez is elhangzott a sajtótájékoztatón. Megkérdezték a fiatalokat, miért jöttek el a rendezvényre. Valami olyasmit vártak, azt fogják mondani, jó ilyenén részt venni, mert találkozhatunk a barátainkkal. A válasz azonban egyértelmű volt. Azért jöttünk, mert ingyen van! Raši szerint, ez a rendezvénysorozat arra fogja ösztönözni a fiatalokat, hogy ne Pozsonyba és külföldre menjenek dolgozni. Csak sajnos a hip-hop nem fog munkahelyet teremteni. Ez valahogy a lelkes szónok látóköri kívülrre esett. Azt sem kötötte orrunkra, hogy a céget, mely a Kaszárnya/Kulturparkban beszerezte a lifeket és fölszerelte, már három hónappal ezelőtt illett volna kifizetni. Ha így folytatódik, tönkre

fog menni, mert nem tud fizetést adni munkatársainak. Az ilyen hozzáállás aligha tartja meg a munkaerőt. Végezetül kijelentette, a rendezvénysorozat alapvető üzenete, hogy ez nem egy egyéves projekt. Számukra most kezdődik az igazi munka. A most kilövőpályára állított szellemi potenciált kívánják a továbbiakban kihasználni. Az egész évben találkoztunk, a továbbiakban élvezni fogjuk a város gyönyörű jövőjét. A technológia nem várt fejlődése következik majd be, hogy már most hiány mutatkozik kvalifikált szakemberekben. Nemcsak a gazdaság, de a társadalmi, kulturális és sportélet fellendül, amihez a város lelke járul hozzá.

Trebuľa hangsúlyozta, a kerület jelentős mértékben anyagilag is támogatta a rendezvénysorozatot és azon igyekezett, hogy az a kerületben is megnyilvánuljon. Beruházási szempontból ez hét projektet érintett, melyek teljes költségvetése 12.392.371 euróra rúgott. Ezeket a következőkben folytatni kívánják. Ezután Sudzina és Beskid következett. Bombasztikus kijelentésekből továbbra sem volt hiány. Az előbbi szerint az Európa Kulturális Fővárosok kassai programja volt a legfejlettebb e programsorozatokon belül. (Mi lehetett másutt? – teheti föl a kétségbeesett kérdést a hallgató.) A kultúrát rendszerint mint kiadást értelmezik. Majd fölsorolt számos rendezvényt és művészt, akik fölléptek. Világkongresszusokat is tartottak. Inkább kisebbeket, melyek költségei nem haladták meg a 10.000 eurót és így a város egyre ismertebb lesz. (Aki járt kongresszusokra, az tudja, hogy a szakmai rész után rendszerint alig van idő ismerkedni az adott várossal. Kapnak valamilyen „lightos” programot, azután mindenki szalad haza és öt hónap múlva csak haloványan emlékszik a résztvevő, hol is járt, mert hiszen közben további kongresszusok, élmények, utazások következnek...) A kultúrának lelki üzenete is van – fedezte föl a spanyolviaszt. Ebben a vonatkozásban a gazdasági mérleg is pozitív lett.

Ha a várost transzformálni akarjuk, azt láthatóvá kell tennünk. (Emlékszünk még, amikor Szlovákiát kívánták mindenáron láthatóvá tenni?) Ma már nem keverik össze Szlovéniát Szlovákiával - állította. Több várost látogattak meg, ahol bemutatták a szlovák kultúrát. Sok újságíró érkezett Kassára. Közben kivetítették a Budget Travel, National Geographic, Le Monde és más lapok címét. Ez a turizmusnak is jót tesz. A megnyitó rendezvényen 240 újságíró volt jelen 20 különböző országból. Hogy mi volt a megnyitó lehangoló visszhangja, arról „természetesen” megfélemedezett. Majd azt a kérdést feszegette, hogy a városnak lesz-e olyan emblematikus épülete mint Párizsban az Eiffel-torony, mellyel azonosítani fogják. A megvalósult építkezések nyomán naivan úgy vélte, Kassa ezek után könnyebben identifikálható város lesz és a Kunsthalle, a szocreál fedett uszodából létrehozott kiállítóterem ilyen ikon lesz. (Tévedni emberi dolog.)

Azon is merengtek, hogy tartsa-e egy nagy fesztivált, vagy inkább mélyebbre ássanak – osztotta meg nagyvonalúan álmatlan éjszakai kínzódságait a sajtó képviselőivel. Az utóbbi a sokkal fontosabb, mert akkor „beállíthatják az összes paramétert” és a posztindusztriális városból majd a turizmus és kreativitás városa lesz, mint ahogy ez Krakkó esetében történt. A zsidó fesztivál ötletét is onnan kölcsönözték. Ha ott korábban az ipar biztosította a bevételek 90%-át, most fordítva van. Az ausztriai Linz is hasonló módon alakult át. Azt azonban elfelejtette említeni, hogy Krakóban nagyon sok minden a múltból szól. A Posztócsarnok alatt egy olyan múzeumot alakítottak ki, ahol a legújabb technológiákkal felszerelt föld alatti múzeum nyitotta meg kapuit 2010 őszén. Itt különleges leletek és műtárgyak között kalauzolják végig a látogatót e festői szépségű város középkori történelmében. Ilyennel Kassán nem büszkélkedhetünk. Erre esély volt a citadella megtalálása alkalmával, de az igényte-

lenség győzött. Megépítették az Auparkot és a citadella elemeit eltávolították eredeti helyéről. Pedig ez óriási lehetőséget nyújtott volna rá, hogy Kassa egy olyan épülettel rendelkezzen, mely valóban egyedivé és világhírűvé tehetné volna. Dehát manapság is szokás az anyatozást tojó tyúk kinyírása. Itt ugyanis fáznak a történelemtől.

Majd az átalakított hőcserélő-állomások munkásságát dicsérte, melyek a Spots-program keretében valósultak meg. Öt év alatt azokat 42.000 ember látogatta meg. A művészek utaztatása is sikeres volt. 33 rezidens érkezett hozzánk külföldről és ugyanannyi járt külföldön. Így a nagyvilágban tapasztalatokat szereznek és a hazai konkurenciáképesek lesznek.

Beskid szerint a modern kulturális stratégiának kiegyensúlyozott programot kell biztosítani. Kellenek a hagyományos rendezvények, de az újak is. Ezt az újat képviselték a volt hőcserélő-állomások épületeiben zajló rendezvények, melyek a kultúrát kivitték a város központjából a lakótelepekre.

Majd ismertette a számokat. 2008-tól ezidáig 100 fesztivált, 470 kiállítást és vizuális rendezvényt, 250 több művészeti ágat egyesítő programot, 270 konferenciát, előadást, szemináriumot, ugyanannyi színházi és táncrendezvényt, 360 filmvetítést, 280 irodalmi rendezvényt, 770 workshopot valósítottak meg és 50 könyv kiadását támogatták.

Oelchläger Lajos életművét kiállítások ismertették Kassán, Budapesten, Kárpátalján – mindazokon a területeken ahol működött. A róla szóló kötet kitüntetésben részesült. Annak pocskék magyar fordítását és egyéb hiányosságait nem említette. Márai Sándort is megemléltette, aki szintén egyik arca volt a rendezvénysorozatnak. Vele kapcsolatosan csak annyit tudott mondani, hogy teret neveztek el róla. De ez sem nekik jutott az eszébe, hanem az egyik kassai magyar polgári társulásnak. Juraj Jakubisko filmrendező volt a következő, akinek napokat

rendeztek. Vajon Márainak miért nem? A sort Kosice Gyula, a neves argentin szobrász zárta, akinek szobra a Kunsthale előtt áll és kiállításon mutatták be alkotásainak egy szerény részét. Majd még további rendezvényeket sorolt föl. Végül sikerként fogja elkönyvelni, ha olyan rendezvények, mint a Sound City Days, Fehér éjszakák, Use the city, New Dance Days, a kortárs művészet triennáléja és egyéb indított projektek a jövőben folytatódni fognak.

Az újságíróknak szétszótott sajtóanyagban Beskid olyan mélyenszántó gondolatokat is közzétett, hogy a rendezvénysorozat „bizonyos energetikai pontokat stimulált Európa kulturális térképén, melyek folytatása fontossággal bír.” Ilyen szellemi kintorna láttán, az ember szerényen kénytelen hallgatásba burkolódní. Be kell ugyanis vallanom, ilyen szellemi magasságokba még nem tudok fölemelkedni.

Sudzina végül még kitért arra, hogy bár az anyagi vonzatokat nem lehet elhanyagolni, ám a kultúra dinamikus tényező, azért fontos. Habár jövőre értékeli ki a rendezvénysorozatot, de már most állítható, hogy anyagilag sikeres volt. Szerinte Kassa egy óriás boomot élt meg. (Kár, hogy ezt a lakosok nem érzékelték.) A Kunsthalle és a Kulturpark egészen új típusú intézmény. A jövő év folyamán az EU is hatástanulmányt készít a rendezvénysorozatról abból a szempontból, hogy milyen hatással volt a városra és annak szociális fejlődésére. Abban reménykednek, hogy olyan folyamatokat indítottak el az új stratégiák mentén, melyek a következő öt évben garantálják a harmadik szektor fejlődését. Ezután levetítettek egy rövid összefoglalót a rendezvényekről, amelyet az újságírók egy része szervilisen megtapsolt.

A sajtótájékoztató legérdekesebb része ezután következett. Egy közvélemény-kutatás előzetes eredményeit mutatták be, melyet a Kassai Műegyetem (TUKE) végzett. Ez 2007-ben kezdődött és a jövő évben ér véget. Az eredményeket a jö-

vő év végén, vagy 2015 elején tesszük közzé. Elsősorban a városban zajló kulturális események hatására voltak kíváncsiak és néhány rendezvényt külön is górcső alá vettek. Összesen 2400 kérdőívet dolgoztak föl, a végleges szám 3000 lesz. Többek között arra voltak kíváncsiak, a kassaiak miben reménykedtek ebben a vonatkozásban. Várakozásuk az volt, a város közismertté válik és több turista fog érkezni. Beruházások valósulnak meg, javul a gazdasági helyzet. A város imidzse jobb lesz és Kassa élhetőbb várossá válik. Az a várakozás tehát, hogy egész Európa Kassára fog érkezni, természetesen nem volt reális. Az a szemlélet sem helytálló, hogy lesz egy év sok kultúrával és turistával. Ennek azonban gyümölcsei a következő években érhetnek be. A külföldi turisták szkeptikusabban értékelték a rendezvénysorozat hasznát. A város képe nem sokat változik majd és annak neve sem válik egy csapásra közismertté.

A rendezvények látogatóinak nagyobbik fele 40 évesnél fiatalabb, a középfokú felsőfokú végzettségűek voltak az aktívabbak. A leglátogatottabb rendezvények a köztereken megvalósuló produkciót. Ahogy fentebb említettük, nem az élmény volt a húzóerő, hanem az, hogy ingyen lehet rajta részt venni. Arra a kérdésre, hogy milyen város Kassa, szokványos, semmitmondó válaszok érkeztek. Attraktív és történelmi város. A külföldi turisták a közbiztonságot és a város légkörét értékelték, a kassaiak erre nem figyeltek föl.

Azt is vizsgálták, sikerült-e a kultúrát a központból a perifériára eljuttatni. Kiderült két városrészt leszámítva (Észak, vagyis Ferencváros és Dél, vagyis Erzsébetváros), ahol a kulturális aktivitás csökkent, igen. Ennek nagyon pozitív hatása volt. Az emberek jelentős számban tudtak bekapcsolódni ezekbe a rendezvényekbe. Csakhogy például a Jorik alternatív színház nem tudott meghonosodni. Krakkóban viszont az ilyen színházat az egyetemisták körében népszerűek.

Az, hogy a jövőben mi fog majd ehhez a rendezvénysorozathoz kapcsolódni, nagy kérdés. Mi újat hozott? A kultúra például megjelent a villamoson. Kérdés, mi történik, ha a művészetet összekapcsoljuk a gazdasággal. Főleg aggódni, a jövő évben is számos szakember fog érkezni. A többi várossal is össze kell hasonlítani az eredményeket és meg kell fogalmazni, mi újat hozott. Hogy ez a kapcsolódás tartós legyen, szükséges Kassa számára egy vízió kialakítása.

A várost különböző jelzőkkel illeték: történelmi, a maratón városa, a kohászat városa... A Corriere della Sera lokális jelzővel illette Kassát. Ez hízelgő? Egy város számára, mely egykor Felső-Magyarország (vigyázat, ez nem a Felvidéket jelenti!), majd két évig Erdély fővárosa volt, csak visszalépés lehet. A kutatás jelenlegi állásában csak a tézisek megfogalmazásáig jutottak el. Ezeket tovább kell gondolni a dilemmákkal együtt. A város légköre a kultúrában is lecsapódik, ahogy ez a többiben is megnyilvánult. Az alkotókészséget úgy kell értelmeznünk, hogy a kultúra kreatív gazdaságot fog generálni. Ez a turizmusra is jótékony hatást fog gyakorolni. Ilyen steril gondolatiság után, az ember kéjelegve harapott bele a süteményekbe, melyeket a sajtótájékoztatón kínáltak és menekült minél távolabb a tett színhelytől.

Naivitás egy nagy műgonddal és zsíros koncert összetákolt rendezvénysorozattól elvárni, hogy lyukat fúrjon a világba. Kassa képe inkább kaotikusabbá, mintsem egységesebbé vált. Ennek oka nyilván a történelemkívüliségben való hangos és effektusokkal tele tűzdelt didergés. Ami viszont tetten érhető, a krízisélmény. Ez nem sok jóval kecsegtet a jövőt illetően minden kincstári optimizmus ellenére.

Kassa lényege a szervezők előtt elrejtőzött. Elkerülte figyelmüket. Az a gyanúnk, ilyen intellektuális hozzáállás miatt, még évtizedekig bujkálni fog!

A szlovákiai magyar közösség erősítése a civil szervezetek eszközeivel

A Nemzetközi Civil Etika Konferencián tartott előadást Budapesten Pogány Ezsébet, a Szövetség a Közös Célokért társulás igazgatója. A szlovákiai magyar civil szféra lehetőségeinek gyakorlati megközelítését nyújtó előadás szövege olvasható az alábbiakban:

A Civil Etikai Kódexet könyv alakban való megjelenése után elsőként vehettem kézbe, és nagy örömmel vállaltam, hogy a társulásunk hálózatán keresztül eljuttatjuk a szlovákiai magyar civil szervezetekhez. Még sok tennivalónk van, hogy a könyvben megfogalmazott gondolatok eljussanak az érintettekhez, és igazodási pontot jelentsenek. Erre jó alkalmat teremt a mai konferencia is, ha a sajtón keresztül eljut a nagyközönséghez is a mondanivalónk. Megtiszteltetés számomra az is, hogy a Civil Összefogás Fóruma által kezdeményezett összefogásnak a Kárpát-medencei és a nyugati szórványban élő magyarság felé is kiterjesztett változatában, a Civil Együttműködési Tanács munkájában részt vehetek megalkakulása óta.

Az előadásom első részében a Civil Etikai Kódexben megfogalmazott alapelvekre, értékes gondolatokra szeretnék reagálni: A szlovákiai magyar közösség életében is égető szükség van az etikai kódexről való közbeszéd elterjedésére, a könyvből vett találó szóhasználatból élve: Iránymutatásra. Az Előszóban Dr. Csizmadia László úgy fogalmaz: közösség nélkül törekény szalmaszálak vagyunk, együtt viszont törhetetlen kéve. És felteszi azt a kérdést is: Közös értékeink szolgálatában ké-

pesek vagyunk-e hosszú távú változás reményében önmagunk, esetleg családunk érdekein átmenetileg túllépni? Ezek húsbavágó mondatok a mi esetünkben is, ahogy a „pártsemlegesség” erőltetett megkövetelésére vonatkozó megállapításai is.

Dr. Bodó Barna egyetemi tanár a sorstársam, ő Romániában, Temesváron él, a Szórvány Alapítvány elnöke, én pedig Szlovákiában, egy Pozsony melletti kisvárosban, Somorján, ahol napról napra gyengül az érdekérvényesítő erőnk, rohamosan haladunk a szórványosodás irányába. Az etikai kódexhez írt fejezetben és más értékes dolgozataiban Bodó Barna rámutat: Kisebbségi léthelyzetben sérül a különböző (politikai, gazdasági, civil) szférák elkülönülésének az elve. A felmutatott romániai példák mellé én szlovákiai sajátosságokat hozok arra vonatkozóan, hogy a számbeli kisebbségben lévő közösségek civil társadalmát sok olyan tényező befo-

lyásolja, amivel a többségi társadalom civiljei nem szembesülnek. Bodó Barna dolgozatában bemutatja „a kisebbségi lét környezeti gúláját”, amelyet Lázár Imre rajzolt meg, ez pontosan bemutatja a felvidéki magyar közösség környezetét is.

Néhány napja emlékeztünk meg a csehszlovákiai, 1989. november 17-i rendszerváltoztató eseményekről, az ún. bársonyos forradalomról, amelyben nem leváltották, hanem fokozatosan lecserélték a kommunista pártállam parlamenti képviselőit és új képviselőket kooptáltak a prágai Szövetségi Gyűlésbe. Ne felejtjük el, az állampártot a civilek váltották le, a kommunizmus évei alatt kialakult földalatti mozgalmak, kisközösségek buktatták meg a rezsimit. A Szövetségi Gyűlésben a civilek részére fontos nap volt 1990. március 27-e, amikor egymás követően három törvényt szavaztak meg a képviselők: 83. sorszám alatt a polgárok társulásáról szóló törvényt, 84. szám alatt a szabad gyülekezésről, 85-ös sorszámmal a petíciós jogra vonatkozó törvényt. Mindhárom törvény, módosításokkal és kiegészítésekkel ma is érvényes az azóta önállósodott Szlovákiában és Csehországban, és alapját képezik a civil szervezetek tevékenységének.

Ha már Csehszlovákia különválását szóba hoztuk, nézzük meg az idén 20 éves Szlovák Köztársaság Alkotmányát, nézzük meg az alapvető emberi és szabadságjogokra vonatkozó 12. fejezetét. Sehol nincs utalás arra, hogy ezek a jogok a közösségeket is megilletik, hiszen elsősorban „közösségekben teljesezhetnek ki”, ahogy Ma-

gyarország Alaptörvényében egyértelműen megfogalmazódik. Tekintsük át, hogyan néz ki a szlovákiai civil szektor: A szlovákiai civil szervezetek működéséről legtöbb információ a Szlovákiai Nonprofit Szolgáltató Központ és a Központi Nonprofit Társaság (Slovenské neziskové servisné centrum a Centrálne nezisková spoločnosť) közös portáljáról, a Civil Szektor Központi Portáljáról (Centrálne portál pre neziskový sektor) tudhatunk meg. A portál 2010-ben indult és a legnagyobb szlovákiai alapítványok támogatják a működését, (mint az Orange Alapítványa, a Nyitott Társadalomért Alapítvány, a Közép-európai Alapítvány és mások.) Annak ellenére, hogy a támogató alapítványok az ország leggazdagabb alapítványainak számítanak, a civil portál használata sajnos nem ingyenes, a regisztráció 66.- illetve 99.- euro előfizetéshez kötött, attól függően, hogy a belépési kódot a szervezeten belül egy vagy három használó veszi igénybe, és ennek az összegnek a fejében valamilyeni információhoz, adatokhoz, előírásokhoz hozzájut a használó, törvényi változások napra készen követhetők.

A civil szektor a szlovákiai társadalomban is dinamikusan fejlődik, jelentős közhasznú feladatokat lát el, és nálunk is folyamatosan fel kell hívni a figyelmet arra, hogy miben különbözik ennek a szektornak a tevékenysége más (politikai, gazdasági) szektor működésétől, célkitűzéseitől. Ezen a fórumon nincs szükség arra, hogy ezt kifejtsem, de – hasonlóan a többi környező országhoz – Szlovákiában sem általánosan elfogadott az a tény, hogy a civil szféra a társadalom javára van, a hatalom ellenőrzésének hatékony eszköze.

Szlovákiában a nem kormányzati szervezeteknek négy alapvető

formáját különböztetünk meg: Alapítványok (nadácie) Nem befektetési alapok (neinvestičné fondy) Nonprofit közhasznú szervezetek (neziskové organizácie, všeobecne prospešné spoločnosti) Polgári társulások (občianske združenia)

Arról, hogy hány működő polgári egyesület van Szlovákiában, a Szlovák Belügyminisztérium vezet nyilvántartást, a műszaki feltételeket a Közigazgatás Informatikai Rendszerét Ellátó Szervezet (Organizácia pre informatiku verejnej správy) biztosítja, az adatbázis nyilvános, és az alábbi címen érhető el: www.ives.sk/register/.

A polgári társulás, egyesület, a legerjedtebb és legegyszerűbb formája a civilek együttműködésének Szlovákiában is. A nyilvántartásában kerekítve 36 500 egyesület szerepel, ezek közt 100 olyan, amelynek nevében szerepel a magyar szó. De száznál sokkal több a magyar szervezet, hiszen például Somorjáról, egy 12 ezres csallóközi kisvárosból közel 100 szervezetet tartanak nyilván, és ezek egyharmada köthető a magyar kultúra ápolásához, Somorjáról több szervezet neve két nyelvűen szerepel a nyilvántartásban, sőt van egy, amelyik - élve nyelvhasználati jogainkkal -, csak

magyarul tüntette fel a nevét (a somorjai Magyar Polgári Kör). Egy további kategória a polgári társulások közt – olyan szervezetek, amelyeknek tevékenysége „igazolt”, (združenia s potvrdenou činnosťou), ez a magyarországi jogrendben ismert kiemelten közhasznú szervezetnek felel meg. Jelenleg 240 ilyen „igazolt” szervezet van a nyilvántartásban, ezek közt 6 olyan, amelynek nevében szerepel a magyar kifejezés. Ide tartozik pl. a Csemadok, a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség, az Szlovákiai Magyar Írók Szövetsége, a Magyar Ifjúsági Szövetség, a Diákhálózat, a Glória egyházi társulás.

A jogi személyek érdekszövetség kategóriában több mint 1 000 szervezet található, köztük az egyik legtevékenyebb magyar érdekszövetség, a Szövetség a Közös Célokért – Združenie za spoločné ciele, mi élünk a jogunkkal és az első helyen magyarul tüntettük fel 2001-ben a nevünket. Nyolc olyan szervezetet találunk, amelynek nevében szerepel az, hogy magyar. A „nem befektetési alap” lényege, hogy közhasznú célokra, humanitárius tevékenységekre gyűjtenek pénzt. Abban különbözik az alapítványtól, hogy nem rendelkezik ingatlannal, csak pénzbeli va-

gyonnal. 600 ilyen működik, ebből csak egy tartoskeddi alap nevében szerepel a magyar szó. Dunaszerdahelyről 6 alapot tartanak nyilván, amelyek közül 4 köthető a magyar közösséghez. A nonprofit közhasznú szervezetek az államtól átvállalt közszolgáltatást látnak el, azaz az állami intézményeknek a civil szektorban működő szervezetekkel való átváltásának fontos intézményei: az oktatásügy, sport, szociális, kulturális, egyházügyi és tudományos kutatás területén tevékenykednek.

A nyilvántartásban 2500 ilyen szervezet van, nevében három magyar. Ha a Komáromból bejegyzett szervezetek számát nézem, 60 ilyen találok, tehát világos, hogy sokkal több olyan nonprofit szervezet van, amelyik a magyar közösség civil életét erősíti.

Az alapítványok a szlovák jogrendben is valójában a nonprofit szektor bankjának számítanak. A fő céljuk, hogy vagyont gyűjtenek, amelyet azután közhasznú célokra fordítva osztanak szét. Szlovákiában kizárólag magánalapítványok léteznek, amelyekre önálló törvény vonatkozik. Az alapítványok száma 660 a nyilvántartásban, köztük van a dunaszerdahelyi Kortárs Magyar Galéria, de ezen kívül csak Komáromban 6 alapítvány működik, közülük 4 köthető a magyar kultúrához.

Ha összeadom az egyes kategóriákban talált adatokat, akkor Szlovákiában eddig 41 500 nonprofit szervezetről volt szó az előadásomban, számításaim szerint. Összehasonlításhoz egy adat: 160 szlovákiai politikai párt szerepel most a nyilvántartásban. Nem szeretném Önöket statisztikai adatokkal terhelni. Amikor az előadásomra készültem, mindvégig biztos voltam abban, hogy a szlovákiai magyar civil szervezetek számáról, tevékenységéről

könnyen találok majd adatokat, hiszen sokszor találkozunk – főleg a támogatások megítélésékor – azaz, hogy különféle adatbázisok készülnek a civil szervezetekről.

A Fórum Intézet honlapján 2002-ben kiadott könyvet találtam, az intézet honlapján az ún. Adatbankban „Intézmények, szervezetek” címszó alatt 1602 szócikk van, de ebben vegyesen vannak nyilvántartva pl. könyvtárak, önkormányzatok, szervezetek is.

A magyar.sk oldal most a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának felülete lett, amely – mint a legutóbbi, november 16-i tanácskozás utáni közleményben közzétették: 130 szlovákiai magyar civil szervezet egyeztető fóruma. Induljunk ki abból, hogy a legtevékenyebb civil szervezetinkről van szó, akik a közélet iránt élénken érdeklődnek.

A saját vállalkásom alapján a szlovákiai magyar társadalmat, azon belül a civil szervezetek szerepét szeretném még röviden bemutatni, igazolva a címben megfogalmazott állításomat, hogy a felvidéki magyarság társadalmát civil eszközökkel próbáljuk erősíteni.

Hiszen a szlovák állam burkolatlan és nyíltan magyarellenessé

ramot valósít meg. A szlovákiai magyar közösségben civil szervezetek látnak el számtalan olyan feladatot, amelyet az államnak kellene biztosítania saját állampolgárai részére egyéni és közösségi fejlődésük érdekében. Közösségünkben a kultúra, az oktatás, a nyelvhasználat területén a civil szakmai szervezetek próbálnak helyt állni, időnként erejüket meghaladó mértékben.

A kultúra területén a Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség – Csemadok országos szervezet tölt be fontos szerepet. Sajátos a helyzete, hiszen a jogfosztottság évei után, 1949-ben alakult, a kommunista párt utasítására. Az országos vezetői igyekeztek is mindvégig megfelelni a felsőbb elvárásoknak, helyi szinten azonban az identitásunk megőrzésének fontos bázisa lett.

Amikor az 1989-es fordulathoz értünk, az akkori fiataloknak és időseknek Csemadokban szerzett közéleti tapasztalata volt, a szlovákiai magyar elkötelezett vezetői nagyrészt a Csemadokból kerültek ki, s lettek pártvezetők. Valószínűleg ez okozza azt a mai problémát, hogy a Csemadok keresi, de nem találja a helyét, társadalmunkban nem tölt be olyan fontos szerepet, mint 1989 előtt.

Megfigyelhetjük, nem is halad olyan ütemben a korrallal, mint a többi szervezet, sem a helyi, sem az országos eseményekről nem indul be közbeszéd. A szervezeten belüli állapotról sokat elárul, hogy ragaszkodik a mozaiknévhez, ami 1949-ből a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kultúregyesülete név rövidítése. Jelenleg 17 régióban működik ún. területi választmánya, alapszervezeteinek száma pedig 420, tehát elenyésző azon települések száma Dél-Szlovákiában, ahol nincs Csemadok alapszervezet. Elsősorban a hagyományörzés és amatőr művészeti tevékenység felkarolása a feladata. Évente megszerveznek több országos eseményt, minden régióban vagy egy-egy regionális seregszemle, ezek többsége a hagyományörzést, a népzenei és néptánc kultúránk megtartását szolgálják. A Csemadok a szlovák államtól néhány programjára kap elenyésző – évente csökkenő – összegű támogatást, a területi titkárságok hálózatának és a pozsonyi központ működésére Magyarország nyújt támogatást, mint nemzeti jelentőségű intézménynek, ezen kívül a helyi szervezetek, területi választmányok programjait is támogatja.

Szögezzük le, Szlovákiában nincs olyan állami intézmény hálózat, amely a szlovákiai magyarság kultúrájának, anyanyelvének megőrzését szolgálná.

És nincs apparátus arra sem, hogy az oktatásügyben oly sajátos helyzetben lévő, nem szlovák tanítási nyelvű iskolák szakmai, szervezési segítséget kaphatnának. Ezt a feladatot a magyar általánis iskolák irányában a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége látja el. A középiskolákkal, az egyetemmel az SZMPSZ nem foglalkozik. Érdekvédelmi, szakmai szervezetként próbál a szlovák állam újabb és újabb kísérlete ellen fellépni, a magyar iskolák megtartásáért küzd nap mint nap.

Mindkét esetben civil szervezetről van szó, polgári társulásról, amelyek minimális apparátussal a szlovákiai magyar közösség felé az állam helyett nyújtanak szolgáltatásokat.

Végül engedjék meg, hogy bemutassam a Szövetség a Közös Célokért társulást is, amelynek igazgatója vagyok, elnöke pedig Duray Miklós. Civil szervezetek, jogi személyek társulásaként jött létre 2001-ben.

A szlovákiai magyarság öt nagy

országos szervezettségű, jelentős tagsággal rendelkező szervezete hozta létre, mára további 12 szervezettel bővült, és közösen látjuk el a feladatainkat a dél-szlovákiai városokban: Tájékoztató irodahálózatot működtetünk a magyar házakban. Királyhelmetől Pozsonyig, valamilyen formában jelen vagyunk a közösségi helyen. Négy városban (Pozsony, Dunaszerdahely, Komárom, Rozsnyó) teljes munkaidejű-, 5 városban (Zselíz, Ipolyság, Galánta, Királyhelmece, Losonc,) részmunkaidős munkatárssal, és több helyen (Párkány, Léva, Nyitra, Kalonda) a magyar házat működtető szervezetnek a költségeihez járulunk hozzá annak fejében, hogy a SZAKC által ellátott feladatokra is reagálnak, együttműködnek velünk.

Ebből adódik, hogy nem a tagszervezetek számának emelése a célunk, hanem olyan helyeken szeretnénk a hálózatot kiterjeszteni, ahol a régióban szükség van a szakmai, anyagi segítségünkre a közösségi hely éltetése érdekében.

A magyar közösségi helyeken, az adott régióban sokirányú szervező, tájékoztató munkát végzünk. Hogy csak a legismertebb fórumunkat említsem, mi indítottuk és frissítjük naponta az első szlovákiai magyar hírportált immár nyolc éve, Felvidék.ma hírportált.

Rendelkezőnk tehát hálózattal és eszközökkel annak érdekében, hogy a Civil Etikai Kódex megalkotásába bekapcsoljuk a szlovákiai magyar és nem magyar civil szervezeteket is, és a közbeszéd tárgyává tegyük a témát.

Pogány Erzsébet

Csizmadia László, a CÖF elnöke és Hölvényi György

Bővülő magyar érdekképviselő vagy megosztás Krisztus nevében?

Némileg szokatlan módon – egy korábbi, kizárólag szlovák néven bejegyzett és különösebb politikai tevékenységet ki nem fejtő, szélesebb ismertségre szert nem tevő párt nevének módosításával – új pártja lett a felvidéki magyarságnak. A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség néven futó politikai tömörülést kétszeres átkeresztelés útján hívták életre: a 2004-ben indított Régiók Pártját előbb (2011-ben) Szlovákiai Vállalkozók Pártjára nevezték át, majd 2013. októberében pedig Magyar Kereszténydemokrata Pártra. Előbbi kettő esetében a hivatalos belügyminisztériumi bejegyzésben nem szerepelt a magyar megnevezés, kizárólag csak az államnyelvű.

A MKDSZ Fehér Csaba volt komáromi múzeumigazgató nevéhez köthető, de részt vesznek a párt szervezésében Sárközi János, Krivánszky Miklós és mások is. A párt előkészítő bizottsága tavaly október 22-én Búcsón jelentette be, hogy új pártot kíván alapítani. Még akkor ősszel elkezdték az ehhez szükséges tízezer aláírás összegyűjtését, amely azonban nem haladt a várt ütemben: tavasszal még csak a felénél tartottak. Noha a cél az őszi megyei választásokon való indulás lett volna. Ez azonban nem sikerült, a párt életre hívását pedig egy huszárvágással: névmódosítással valóstították meg.

Az új, etnikai alapon szerveződő felvidéki párt részletes programja egyelőre nem ismert, így azt sem tudhatjuk, mi újat is hozhat a felvidéki magyar közéletbe. Politikai alapvetésükből annyi mindenesetre azért kiderül, hogy a két világháború közötti magyar kereszténydemokrata politizálás hagyományaira, illetve Esterházy János és Szüllő Géza politikai örökségére kívánják építeni mun-

kájukat: „az MKDSZ az egységes magyar nemzet gondolatának jegyében kívánja kifejtetni politikai tevékenységét. Meggyőződésük, hogy a politikai és társadalmi élet minden területét, a kultúrát, az oktatásügyet, az ifjúságpolitikát, az egészségügyet, a gazdaság-, az adó-, a pénzügyi- és szociálpolitikát és nem utolsósorban a családpolitikát újra keresztény alapokra kell helyezni”. Céljaik megvalósítása érdekében a keresztény egyházakkal a lehető legszorosabb együttműködésben kívánják folytatni a tevékenységüket. Fehér Csaba pártelnök korábban azt is elmondta, hogy pártja az MKP-val és a Most-Híddal is párbeszédre szeretne törekedni. Hangsúlyozta: kereszténydemokrata pártként nem a megosztás a céljuk, ez ugyanis ellentétes a keresztény értékekkel.

A kérdés azonban ettől függetlenül is lóg a levegőben: qui prodest, azaz kinek is áll érdekében egy újabb politikai tömörülés „versenyeztetése” a felvidéki magyarság körében a már meglévő másfél mellett? Különösen akkor, ha tudható: a Magyar Közösség Pártja éppen ugyanezen – Esterházy által is hirdetett és képviselt – értékek és elvek mentén határozza meg önmagát mint a felvidéki magyar közösség érdekképviselőjét.

A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség az átkereszteléses alapítással mindazonáltal többet is kapott, mint a felvidéki magyar közéletben való indulást: az elődpártok tagságával az MKDSZ az Európai Parlamentben teljes jogú tagja lett az Európai Szabad Szövetségnek (EFA). Ez pedig az Európai Parlamentben a Zöldekkel alkot egy parlamenti csoportot, s a dolog innentől kezd izgalmassá válni: e közös csoport társelnöke nem más, mint az a Daniel-Cohn-

Bendit, aki Magyarország szűnni nem akaró rágalalmazása mellett kereszténygyűlöletével tűnik ki kollégái közül. Ő volt az, aki emberi mivoltából kivetkőzve fröcsögött a magyar Alaptörvény azon szakasza – a Hitvallás – ellen, amely tartalmazza Isten nevét... Meglehetősen furcsa partnerválasztás tehát ez az EFA-Zöldek társaság egy kereszténydemokrata párttól. Az MKDSZ vezetése, Fehér Csaba elnök és Sárközi János, valamint Krivánszky Miklós alelnökök december 4-én tettek látogatást Brüsszelben. Az Európai Parlament épületében az MKDSZ elnökségének tagjai tárgyalásokat folytattak Inaki Irazabalbeitia baszk és Mark Demesmaeker flamand EP képviselőkkel, akik támogatásukról biztosították az MKDSZ politikai törekvéseit. A megbeszélésen az MKDSZ meghívást kapott az EFA februári Santiago de Compostelába szervezett európai találkozójára, amelynek fő témája a soron következő EP választások lesznek.

Az új magyar párt megjelenése nem avatott osztatlan sikert a közösség berkein belül, legalábbis nemhogy különösebb lelkesedés nem övezte, de egyenesen éles kritikák láttak napvilágot a felvidéki magyar sajtóban.

Öllös László még tavasszal, az aláírásgyűjtési mizéria kellős közepén – jóval a névváltoztatásos megoldás meglépése előtt – így nyilatkozott a kezdeményezésről: „Ez a párt pár embert csoportosító mikro párt. Csak egy régió belül léteznek, Komárom környékén, és a bejegyzéshez szükséges aláírások összegyűjtésével is gondjaik vannak. Bővebben sem a hazai, sem a magyar sajtó nem ír róluk. Öllös szerint hiányzik a programjuk és annak egyértelmű lekommunikálása a választók felé. „A párt politikai

program nélkül jött létre, ami nagyon szokatlan jelenség. Csupán néhány jelszószerű szlogent hallani, de egy párt számára, amely jelentősebb sikert szeretne elérni, ez nem elég” – értékelte.

A magyarországi Kereszténydemokrata Néppárt még tavaly sürgősen elhatárolódott az MKDSZ-től, pláne hogy az új párt a KDNP kulturális szervezetének nevét vette fel. Semjén Zsolt pártelnök akkor úgy nyilatkozott, egyedül az etnikai alapon szerveződő pártot tudja elképzelni a felvidéki magyar közösség érdekeinek hiteles képviselőjeként.

És egy kis adalék végezetül: miközben az MKDSZ a névváltoztatás következtében eleve az EFA tagjává vált, addig a Most-Híd kínkeserves küzdelem árán jutott be az Európai Néppártba. Vagyis oda, ahová az MKP, vagy éppen a Fidesz is tartozik. Hogy ezek után mégis mi tárgyalnivalója akad a néppárti Bugár Bélának Bajnai Gordonnal – merthogy sor került köztük ilyen tárgyalásra – az már csak költői kérdés maradhat... (szd)

Párttobzódás Felvidéken

Tegnap este unokaaltatás közben, kölcsönös fül- és ujjcsavargatás közben, mesemondás helyett emígy aktualizáltam és felvidékiesítettem kis unokámnak a közismert bugyuta kis mondókát: Ez elment vadászni, az meglötte, ez pártot alapított, az bejegyezte, és a felvidéki magyarság meg mind bevette.

Ismerik? És az időszerűségét is? Hogy megvan a harmadik felvidéki magyar párt, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség? Heuréka! Végre!

Szinte megfiatalodva érzem magam: lélekben időutazok a közelmúltba, a kilencvenes évek első felébe, amikor a rendszerváltás utáni években még három magyar politikai tömörülés nézett farkasszemet

egymással, és próbálkozott elnyerni a bizalmát az akkor még önmagát is kereső felvidéki magyarságnak, bár sokan még a baloldal büvöletében éltek.

Most, 2013-ban pedig egy új politikai szubjektum bontott zászlót a Felvidéken. Erősen kísért a múlt, mert magyar is, meg kereszténydemokrata is, igaz nem mozgalom, hanem szövetség. Behunyjuk a szemünket, és dezsavü érzésünk van, hiszen még a Bugárunk is megvan, a nyakigláb Bélánk, csak már nem úgy vegyes a mostani pártja, hogy keresztény meg magyar, hanem másképp... Miközben volt neki kényszerből egy aktív magyar koalíciós pártvezetői korszaka is.

Csak van egy apró, de éppenséggel nem elhanyagolható különbség: a kilencvenes évek óta 100 ezerrel kevesebben vagyunk, és most ugyanúgy három magyar párt fog megküzdeni a választók bizalmaért, mint annak idején. A túlbujánzott önérdék-képviselő viszont összefogás hiányában teljes parlamenten kívüli magyar képviselőt eredményezhet. A helyhatósági választásokon pedig a magyar polgármesterek és önkormányzati képviselők számának csökkenését jelentheti. Benne volt a levegőben már jó ideje, de senki se vélte komolyan, hogy Béla királyunk után Csaba királyfi is gondol egyet, és csillagösvényre tér, táltosként valamilyen égi jelle (hullócsillag) megalapítja saját kis pártját arra (is) gondolván, hogy majd ő lesz az a kiválasztott, aki magába olvasztja a másik kettőt. Volt már régebben ilyen magyar néppártos, popélyos, tengeri kalózos próbálkozás.

Tehát nem „fehér folt” ez a fajta politikai célkitűzés a Felvidéken. Mondják, hogy már indulnak is jövőre az Európa Parlamenti választásokon. Mondják, hogy talán azért jöttek létre, hogy összefogásra kényszerítsék a másik kettőt. Meglátjuk!

Önmagát a Szlovákiai Vállalkozók Pártjának jogutódjaként aposztrofálta a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség. Hogy mire vállalkoztak? Sejtlemem sincs, de Ottó nevű barátom biztos tudja. Ő örült a Híd megjelenésének is. Mert hogy versenyhelyzet teremtődött végre a felvidéki magyar politizálásban... és hogy ennél jobb nem is történhetett volna. Pedig történt! Most tovább éleződik a versenyhelyzet. A belpolitikai helyzetünk fokozódik, mondaná Virág elvtárs a Tanúban. És mi csak nézünk, mint a moziban....

De jelenleg a megélhetési gondok mellett sokkal égetőbb problémák is foglalkoztatják a felvidéki magyar kistelepüléseken élő embereket! Például, hogy mi lesz a közoktatási törvény módosításának hatályba lépését követően a kisiskolák sorsa 2015 szeptemberét követően? Minden bezárt iskolából esetleg pártház?

Egy ilyen vízió: az üressé vált iskolaépületben az egykori III. A-ban az MKP helyi szervezete, a régi II. B-ben a hidasok, és legfiatalabbak, az MKDSZ-esek pedig az I. C-ben székelhetnek majd. A hosszú vezetőségi ülések szünetében néha kijönnek a folyosóra, és nézegetik a „végzősök” falon lógó tablóját: az FMK-ét (a későbbi MPP-ét), ahova A. Nagy Lacika járt, az Együttélését (de jó osztály volt!) a Duray Miki-kével, a MKDM-t Bugár Bécivel, (aki még sajnos, nem végzett, most egy harmadik iskolába jár...), a magyar néppártos Popély Gyuszikáét, és egy hosszú nevűét a Gyimesi Gyurikával.

Az iskolába, pardon, a pártházba lépve a megkopott faliújságon pedig ott díszleg egy Széchenyi István idézet szép nagy, piros betűkkel: „Csak a gyenge szereti önmagát, az erős egész nemzeteket hordoz szívében.”

Saját államfőjelöltje van a magyar közösségnek

A megyei választásokon elért eredményeket mérlegre téve, a közösség hosszú távú érdekeit előtérbe helyezve történelmi lépésre szánta el magát a Magyar Közösség Pártja: a jövőre esedékes államfőválasztásokon saját, magyar nemzetiségű jelöltet indít. Az anyaországtól elszakított felvidéki magyarság történetében erre most kerül sor első ízben. Az eddigi választások során – már amikor volt lehetőség egyáltalán demokratikus választásokra – az itt élő magyaroknak többnyire be kellett érni a „kisebbségi rosszra” való szavazás keserű ízével. Noha ez korántsem csak a köztársasági elnökválasztásokat illeti, de talán a leghangsúlyosabban mégis akkor mutatkozott meg ez a visszás jelenség, amikor a választék Vladimír Mečiarra és Ivan Gašparovičra korlátozódott egy korábbi választás második fordulójában...

A Berényi József által vezetett MKP azonban végre mert álmodni egy nagyot és mert szakítani ezzel a nagyon sok keserűséget és rossz üzenetet hordozó „hagyománnyal”, amely nagyban járult hozzá a magyarok politikából és közéletből való látványos kiábrándulásához. De még mielőtt a magyar jelölt személyére is kitérnénk, tekintsük át röviden a jövő évi elnökválasztást illető tudnivalókat.

Bőség zavara a kínálati oldalon

Szlovákiában a köztársasági elnököt a választópolgárok közvetlenül választják, ellentétben például Magyarországgal, ahol az Országgyűlésben ülő képviselőket illeti meg az államfő jelölésének és megválasztásának joga. A szlovák alkotmány rendelkezései szerint az új államfőt az aktuális elnök hivatali időszakának lejártá előtt legkésőbb 60 nappal meg kell választani. Ez azt jelenti, hogy – mivel Ivan Gašparovič 2014. június 15-ig tölti be tisztségét – legkésőbb április 12-ig kell megtartani a választásokat.

A választás kétfordulós, hacsak valamelyik jelölt nem szerzi meg rögtön az első fordulóban a választásra jogosult polgárok érvényes szavazatainak több mint felét. A második körbe – melyet két héttel az első forduló után tartanak – a legtöbb szavazatot szerzett két jelölt jut be. Aki pedig itt több szavazatot szerez, az költözhet a pozsonyi Grassalkovich-palotába.

A megválasztott köztársaságielnök-jelölt az eskütétel után foglalja el a tisztségét. A köztársasági elnök a parlamenti testület előtt az Alkotmánybíróság elnökének kezébe teszi le az esküt, annak a napnak a délutánján, amely napon az előző köztársasági elnök választási időszaka véget ér.

Mivel Ivan Gašparovič most tölti ki második ciklusát, az alkotmányos rendelkezés szerint ő már nem indulhat a választásokon. Az állam első emberének tisztségéért azonban nélküle is igen jelentős a tolongás, nehéz is számon tartani az éppen aktuális jelöltek nevét, számát. December elején az alábbi jelöltek nevei voltak ismertek:

Pavol Hrušovský (KDH, Most-Híd), Radoslav Procházka (jogász, volt KDH-s), Andrej Kiska (vállalkozó), Ján Čarnogurský (KDH-alapító, volt miniszterelnök), Peter Osuský (SaS), Leonid Chovanec (kassai rokkantnyugdíjas), Jozef Behýl (Nagyszombat, polgári jelölt), Milan Melník (Pozsony, gyógyszerész), Ľubica Blašková (Pozsony, orosz szakos pedagógus), Jozef Šimko (Rimaszombat polgármestere), Milan Kňažko (színesz, az 1989-es bársonyos forradalom és az egykori VPN vezéralakja). Rajtuk kívül Bócsa János komáromi polgári jogi aktivista neve is felmerült, míg december elején visszavonta indulási szándékát egy független jelölt javára. Később e visszavonást vontá vissza, mondván, az MKP jelöltje nem felel meg az ő kritériumainak és a sajtó értette félre az ő korábbi, imént hivatkozott nyilatkozatát.

December 14-től bizonyos: Bárdos Gyula a magyar jelölt

Az MKP nem sokkal a megyei választások után jelentette be, hogy saját jelöltet kíván indítani a

választásokon. Ekkor azonnal különböző találgatások kaptak szárnyra a lehetséges jelölt személyét illetően. A „legesélyesebbnek” tartottak – így Bauer Edit EP-képviselő vagy az MKP egyik ikonikus alakja, Csáky Pál – sorra cáfolták határozottan e találgatásokat, mígnem a magyar párt végre előállt a névvel: a párt december 7-i kibővített elnökségi ülése Bárdos Gyulát nevezte meg az MKP jelöltjeként. December 14-én pedig a párt Országos Tanácsa is áldását adta e választásra, így immáron hivatalos: Bárdos Gyula személyében lesz magyar jelöltje a felvidéki magyarságnak! Ha egy mondatban ki akarjuk fejezni ennek jelentőségét, Berényi József pártelnököt kell csak idéznünk: „A magyar elnökjelölt személye jelentősen hozzájárulhat ahhoz, hogy gyengítsük a Robert Fico által épített nemzetállami kereteket, és igazoljuk, egyenlő állampolgárai vagyunk Szlovákiának, akik szabadon kívánnak élni az Alkotmány adta lehetőségeikkel”.

Bárdos Gyula jól ismert szereplője a felvidéki magyar közéletnek. A Csemadok országos elnöke, a Magyar Koalíció Pártja Országos Elnökségének tagja. 1958. március 15-én született Pozsonyban. A szenci gimnáziumban érettségizett. Nős, felesége Ágnes, két lányuk van, Kinga és Judit. A család Szencen él. Bárdos Gyula diplomáját a Comenius Egyetem Bölcsészkarán szerezte 1982-ben. Polgári foglalkozása újságíró, a rendszerváltozás után a Szabad Újságnál főszerkesztő-helyettesként dolgozott, majd a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom szóvivője lett. 1994–1998 között a Magyar Koalíció parlamenti képviselője, a Közigazgatási és Nemzetiségi Bizottság tagja volt. 1998–2002-ben az MKP parlamenti képviselője, az MKP frakcióvezetője, a kulturális és sajtóbizottság, az integrációs bizottság,

a mandátumvizsgáló és mentelmi bizottság tagja. 2006-ban újraválasztották az MKP frakcióvezetőjévé, 2010-ig a mandátumvizsgáló és mentelmi bizottság, valamint a kulturális és médiabizottság tagja volt. 2010–2012 között az MKP Országos Tanácsának elnöki tisztségét töltötte be.

Maga a jelölt az elnökség ajánlása után – de még az OT döntése előtt – így nyilatkozott a Kossuth Rádiónak: „A legfontosabb döntésnek azt tartom, hogy a Magyar Közösség Pártja úgy döntött, külön magyar elnökjelöltet indít a 2014-es elnökválasztáson. Nagyon örülök ennek a döntésnek és én is részese voltam, hiszen az elnökség tagja vagyok. Ilyen jellegű döntésre nem került sor 1989-et követően, pedig lehetett volna és kellett volna. Ezt a döntést soha senki nem hozta meg, illetve senki nem vállalta: csak magyar elnökjelölttel lehet a felvidéki magyarokat az urnákhoz hívni. Az eddigi tapasztalatokat figyelembe véve csak egyetlenegy esetben lehetett megfelelően mozgósítani a felvidéki magyar választókat: a legutóbbi elnökválasztáson nagyon erős elnökjelöltje volt a jobboldalnak, Iveta Radičova, aki később egy rövid időre kormányfő is lett. Meg lehet nézni az eredményt, Dél-Szlovákiában teljesen egyértelműen, toronymagasan ő mellette tették le a voksukat a felvidéki magyarok. Most viszont annyi jobboldali jelölt van és annyira fölaprózódott a jobboldal, hogy még azt sem lehet rásütni az MKP-ra, hogy a magyar jelölt indításával gyengíti a jobboldalt. Teljesen nyilvánvaló, hogy lesz második kör. Mi nem megyünk senki ellen. A másik pártnak, a Most-Hídnek nincs jelöltje, ők csak támogatnak valakit. A mi jelöltállításunk ilyen szempontból nem a széthúzást, hanem az összefogást fogja erősíteni. Ha az első fordulóban mozgósítani tudjuk

a választókat, akkor a második fordulóban fel tudjuk mutatni, hogy a felvidéki magyarságnak milyen ereje van és akkor olyan államfő-jelöltet tudunk majd támogatni, aki az alapvető emberi jogokat, a kisebbségi jogokat is figyelembe fogja venni”.

A Smer jelöltje az igazi talány

Noha már hónapok óta Robert Fico kormányfő nevét emlegetik, mint a kormányzó Smer párt legesélyesebb elnökjelöltjét, maga az érintett nem nyilatkozott határozottan, mintha csak kéretné még magát. Tény, hogy e sorok íródásáig – azaz december közepéig – nem született még döntés a Smer illetékes szerveiben a párt hivatalos jelöltjéről. Úgy hírlik, Fico maga karácsonyig hozza meg saját döntését. Talán karácsonyi ajándéknak szánja szebb napokat is látott országa népének – ha már másra nem futja. A dilemma persze érthető. Az indulás mellett szól, hogy Fico most van politikai karrierje csúcsán, innen nagy valószínűség szerint már csak lefele vezet az út. Az államfői pozíció megszerzése – adott esetben második alkalommal is – a legragyogóbb módja egy politikus tisztes nyugalomba vonulásának. Másfelől azonban – Robert Kalinák ide vagy oda – Fico a párt igazán erős embere, félő (a Smer számára), hogy „elvesztése” esetén a párt bomlásnak indul.

De akárhogy döntsön is Robert Fico vagy a Smer, maga a jelenleg még regnáló elnök, Ivan Gašparovič nem sokat babrál: akárki legyen is a kormánypárt választottja, Gašparovič őt fogja támogatni. Erre mondják, hogy ősz-szenő, ami összetartozik.

szd

(Szerk. megj: Robert Fico azóta bejelentette: indul az elnökválasztáson)

Csáky Pál: 2014

Nem, ez az írás nem sikerhajhász utánérzés akar lenni Orwell 1984 című kiváló műve nyomán, csak az elkövetkezendő szuper választási évről akar véleményt mondani. Négy választás vár minket jövőre.

Kezdjük hátulról, mert már most látni, hogy az lesz a legdurvább. A helyhatósági választásokról beszélünk, ahol komoly közelharc várható a települések túlnyomó többségében. Ez a vetélkedés fogja meghatározni 2014 legfontosabb történéseit, s ez az esetek többségében sajnos nem lesz elkerülhető.

A tapasztaltabb helyi politikusok tudják, hogy hiába 2014 novemberében kerül csak sorra ez az eseménysor, a kampány már 2014 elején elkezdődik. Sőt, ahogy nézem az egyes települések történéseit (mondjuk Dunaszerdahelyét), már el is kezdődött. A választás tétje természetesen az, hogy településeink minél jobb polgármestereket és helyi képviselőket kapjanak az elkövetkezendő négy éves időszakra is, s ilyen szemszögből látni, hogy az MKP jelöltjei közül már nagyon sokan bizonyítottak, alkalmasságuk hasznos segítője lehet a települések további fejlődésének. Az okos helyi politikus tehát már a köztársasági elnökválasztási kampányt és az európai parlamenti kampányt is fel fogja használni, mint előkampányt, amelyekben megmutathatja magát. Május 24-én európai parlamenti választás vár bennünket. A részvételi arány a jelek szerint ismét alacsony lesz, a pártok kemény magjai fogják eldönteni a vetélkedést.

Ennek a választásnak kettős tétje van: számunkra az az első,

hogy – a brüsszeli bürokráciával kapcsolatos minden kifogásunk ellenére – bebiztosítsuk érdekképviselőtünket az Európai Parlamentben. A másik, hogy ezzel elensúlyozzuk a Smer külpolitikai túlsúlyát.

Robert Fico pártja Szlovákiában elfoglalt minden fontosabb hatalmi posztot, s elképzelni is rossz, mi történne, ha nem lenne Brüsszelben elkötelezett képviselőnk. Minden jel arra mutat ugyanis, hogy a szlovák belpolitikában az elkövetkezendő két évben sem alakul majd ki hatékony ellenzék: így sokkal inkább felértékelődik az európai politika az eddigiekhez képest. S nem utolsósorban: a Néppártban velünk szereplő partnereink körmére is oda kell néznünk, mert – főleg távollétünkben – néha veszélyesebbek lehetnek ránk nézve, mint az ellenségeink.

Ne hagyjuk ki a felsorolásból a magyarországi parlamenti választásokat, még akkor sem, ha a részvételünk ebben a folyamatban a kívánatosnál szerényebb lesz. A megosztott szlovákiai magyar szféra várhatóan itt is különböző irányokban teszi le majd a voksát: az MKP a Fidesz-KDNP pártszövetséget fogja támogatni, a vegyespárt pedig az Együtt 2014-et – ami azt jelenti, hogy a szembenállás akkor is megjelenik majd, amikor emberi számítás szerint nem volna rá különösebben szükség.

S pár hét múlva indul az elnökválasztási kampány. Szeretném ezen a ponton hangsúlyozni, hogy a magyar jelző ebben az írásban sem minőségi meghatározás, hanem identitásunk kifejezője. Tegyük tehát félre minden pozitív vagy negatív előítéletet: ha objektíve elemezzük a jelöltek is-

mertségét és felkészültségét, akkor messze nem kell szégyenkeznünk a magyar jelölt miatt, sőt. A magam részéről azt is biztosnak tartom, hogy sok szlovák, ruszin, roma stb. szavazatot is fog kapni. Talán azt sem nagy botorság feltételezni, hogy a választáson részt vevő polgárok tíz százaléka magyar lehet. Ha tehát helyesen szavaznak...

S most látom, ahogy néhányan, olvasván ezeket a sorokat, elmosolyodnak és azt gondolják, naiv vagyok. Mert már most tudjuk, hogy lesznek olyanok is, akik magyar nyelven fogják azt mondani, hogy magyarok ne a magyar jelöltre, hanem egy esélytelen szlovák jelöltre szavazzanak, akinek ráadásul a KDH-s kötődésű Ján Čarnogurský és Radoslav Procházka rontja komolyan az esélyeit.

Ez pedig nem vicc. Gondoljunk csak bele, hol tartunk 2014-ben, nézzünk csak bele azok agyába és lelkébe, akik így fognak cselekedni. Nem csak magyarként: emberként. Mekkora káosz, mekkora szakadék lehet annak a lelkében, aki komolyan amellet fog érvelni, hogy szakmailag, politikailag és erkölcsileg egy Pavol Hrušovský jobb elnöke lehetne ennek az országnak, mint Bárdos Gyula?

Pósa Lajos emlékévé 2014-ben

Noha bevezetőnkben azt írtuk: 2014 a választások éve lesz, szerencsére azért lesznek a rideg politikai valóságon túlmutató, emlékeztető és feltétlenül figyelemre méltó események is. Ilyen a Pósa Lajos Emlékbizottság kezdeményezése, amely 2014-et Pósa Lajos emlékévé kívánja szentelni.

2014-ben emlékezünk meg ugyanis „Az én Ujságom” c. gyermeklap alapító szerkesztőjeként íróbarátaival új anyanyelv-kultúrát teremtő Pósa Lajos halálának (1914. július 9.) 100. évfordulójáról. A centenáriumi év célja költőnk életművének minél teljesebb körű megismertetése a magyar irodalmat, kultúrát szerető közönséggel.

Az emlékévé lehetőséget kínál arra, hogy az évfordulóhoz csatlakozó intézmények bemutassák a népi-nemzeti irodalmi irányzat jeles képviselőjének munkásságát, életpályáját, amelynek számos részlete ismeretlen az olvasók előtt.

Ennek érdekében szervező és koordináló társaságot hoztak létre, amely „Pósa Lajos Emlékbizottság” néven fog tevékenykedni.

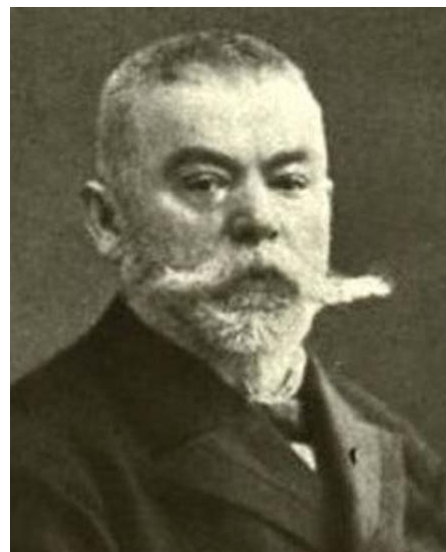
Tagjai /ábécé sorrendben/: Csipka Rozália, a budapesti Siker Kiadó vezetője; Kun Miklós Jenő Pósa-kutató Budapestről; Pósa Judit, a nem közgyűjteményekben őrzött Pósa-hagyaték gondozója

Rimaszombatból; Sebők Valéria, a Pósa Lajos Irodalmi és Közművelődési Kávéház alapító tagja Rimaszombatból; Tóth Csilla, a Csemadok Rimaszombati Területi Választmányának elnöke; Tóth Elemér, Nemesradnót község polgármestere. Az emlékbizottság felkérte Dr. Praznovszky Mihály irodalomtörténészt, hogy legyen az emlékévé védnöke, melyet örömmel vállalt el.

Az emlékbizottság egyik tagjaként, Csipka Rozáliával Nyitrai Nóra november 7-én beszélgetett a Pátria rádióban.

„Mi, akik az emlékbizottságban benne vagyunk, nagy figyelemmel kísérjük ezeket az évfordulókat. Már 2006-ban összefogtunk, s kiadtunk egy monográfiát Pósa Lajosról, melyet Praznovszky Mihály irodalomtörténész írt. Felújítottuk Pósa Lajos síremlékét a Fiumei úti temetőben. Ezt néhai Pósa Dezső, a Pósa hagyaték akkori őrzője kezdeményezte, s a hálás szülőföld erre gyűjtést rendezett” – mondta.

Az emlékbizottságnak három fő célját így fogalmazta meg: a figyelemfelkeltés, az emlékezés és az összefogás. „Figyelemfelkeltést olyan értelemben értjük, hogy Pósa Lajos neve bekerüljön a magyar köztudatba. Ennek érdekében a kiadók segítségével megjelentetünk egy albumot, Albumla-

pok Pósa Lajosnak címmel, mely már nyomdában van. Egy nagyon szép kivitelű forrásmunka ez - tele korabeli képekkel. Ezen kívül kiadunk felnőttverseket és még egy balladás könyvet, ami kuriózumnak számít majd.

Továbbá felkérjük az intézményeket Magyarországon és Felvidéken is, hogy emlékezzenek meg méltón a költőről, íróról, szerkesztőről. S ezekről a programokról majd szeretnénk a sajtón keresztül hírt adni” – nyilatkozta.

Az Emlékbizottság bízik abban, hogy az emlékévéhez csatlakozó intézmények, óvodák, iskolák, szervezetek időben hírt adnak tervezett programjaikról, s értesítik a szervező és koordináló társaságot, akik lehetőségeikhez képest támogatni tudjuk ezeket a programokat. Az emlékévé programját – könyvbemutatóval egybekötve – sajtótájékoztatót kívánják közzétenni, 2014 január végén, a Magyar Kultúra Napja alkalmából Budapesten ill. Rimaszombatban.

„Eddig várjuk a posa.emlek@gmail.com e-mail címre az intézmények jelentkezését, hogy ki mivel készül. Mi megjelentetjük ezeket a Pósa Lajos emlékévé programfüzetében, amelyet a sajtónak a rendelkezésére tudunk bocsátani” – tette hozzá Csipka Rozália.

he

Ötszázezer magyar állampolgár

Ha a szlovák Alkotmánybíróság is úgy látja jónak, két hónapon belül két csúnya, éktelen folt is eltűnhet ugyanarról a szőnyegről. Arról a szőnyegről, melyre kilenc évvel ezelőtt előbb Gyurcsány Ferenc magyar, majd hat évvel később Robert Fico szlovák kormányfő piszkított rá. Előbbi bűne a nagyobb: a magyar miniszterelnök élő egyenes adásban tagadta meg az anyaország határain kívül élő magyar nemzetrészeket, amikor a december ötödiki emlékeztetés népszavazás előtt a nemmel való szavazásra buzdította országa népét. Robert Fico is csak reflexből cselekedett akkor, amikor a 2010-es magyarországi fordulatot követően az egyszerűsített honosítási eljárásra adott válaszként megszavaztatta a parlamenttel az azóta állampolgársági ellentörvényként ismert jogszabályt.

okirat ünnepélyes átnyújtása: Bőjte Csaba ferences szerzetesnek, valamint az ő édesanyjának. **Orbán Viktor** miniszterelnök a Parlamentben 2013. december 5-én rendezett eskütételen úgy fogalmazott: Levertük a lakatot és kitértük az ajtót, hogy minden magát magyarnak valló ember be tudjon lépni rajta. Mi azt valljuk, hogy lakóhelyüktől függetlenül mindannyian a nemzetünk tagjai. Úgy döntöttünk, hogy nem akarunk lemondani azokról a magyarokról, akik más államok határai között élnek - fogalmazott. Továbbra is szükségünk van Bécsben születő, de magyarul gondolkodó Széchenyikre, a magyar nyelvet csodálatosan művelő, Nagyszalontáról jövő Arany Jánosokra, és szükségünk van Szabadkáról származó Kosztolányi Dezsőkre.

száz évvel ezelőtti, Bethlen Gábor-i aranykor, a tündérváros. Elmondta, az elmúlt húsz évben több mint ötezer gyereket fogadott be, és élete minden értéke ezekből az igenekből fakad. „Én hiszem, hogy az aranykor, a Kárpát-medence tündérvárosja az igenekből fog megszületni, abból, hogy egymás mellett élünk, bízzunk egymásban, hogy hisszük azt, hogy együtt, közösen minden könnyebb lesz”.

Mindezek után a labda most a szlovák térfélen pattog. Ezért is tekintünk nem kevés várakozással 2014 januárjára. Január 22-én ugyanis – amely egészen véletlenül a magyar kultúra napja is – a szlovák alkotmánybíróság megindítja a tárgyalást az állampolgárság ügyében. Kölcsény 1823-ban e napon tisztázta le nemzeti imádságunk, a Himnusz kéziratát, jókedvet és bőséget kért nemzetünknek az Úrtól. Mi most ugyanezt kérjük – némi bölcsességgel kiegészítve – a taláros testület tagjaira, akik döntése akár korszakhatárt is jelenthet majd a fiatal Szlovák állam történetében. A jogállamiság próbája lesz a januárban induló eljárás végén hozott döntés, hiszen a mérleg egyik serpenyőjében ott lesz maga az Alkotmány s annak minden írott és íratlan szabálya, elve, eszmeisége. A demokratikus jogállami lét fundamentuma. A másik serpenyőben pedig a pillanatnyi politikai érdekek s nem kevésbé egy súlyosan félreértelmezett nemzeti önazonosság-elem. 2014-ben Szlovákia egy kicsit valóban felnőtte válhat.

Bőjte Csaba az 500 000. határon túli magyar állampolgár

Az első szégyenfoltot Orbán Viktor kormánya és a 2010-ben összeült új magyar Országgyűlés mosta le az egyszerűsített honosítással. Melynek minden tekintetben legjellemzőbb, legszebb szimbolikus megnyilvánulása volt az ötszázezredik honosítási

Az ötszázezredik honosítási okiratot átvevő Bőjte Csaba pedig úgy fogalmazott: tudatosan nem mond le román állampolgárságáról, sőt, ha rajta múlna, felvenné az ukránt, a szlovákot, a szerbet is, mert összefogva megvalósítható a Kárpát-medencében a négy-

Három nemzedék emlékezete – elhunyt Vigh Károly

Kilencvenöt éves korában, Budapesti otthonában hunyt el a losonci születésű neves történész, Vigh Károly, a Rákóczi Szövetség egykori alelnöke. Szülőföldje és a felvidékiek nevében Duray Miklós búcsúztatta őt november 22-én a budapesti farkasréti temetőben.

Volt egyszer egy nemzedék, amely a megboldogult békeidőben, vagy már a nagy felfordulás kezdetén esetleg Károly Király alatt, az első nagy világegyetem csúcspontján született. Életkoruk szerint ma dédszülők vagy ük-szülők lehetnének a korosztályi gyorsulás függvényében. A nagy háború végének nagy fordulatai, forradalomnak nevezett gyűlölködései, Károlyi Mihály által jóváírt miniszterelnök gyilkosság, a békés közvélemény megbecsülésének örvendő polgár-embereknek, a falu bírúinak, körjegyzőknek a proletárdiktatúra nevében Szamuelyi osztagai által történő akasztása, idegen katonák és hatalmak minket és történelmünket tipró ki-be közlekedése, a vörösök terrorjának zsigeri elutasítása és az idegen megszállók alól felszabadító Stromfeld-féle vörös katonák ünneplése, az államot szabdaló átláthatatlan érdekű erőszak és az új államhatalmak hivatali és erőszakrendszerű berendezkedése közepette a családok nem tudhatták mi lesz a sorsuk, mi lesz a sorsa a jövő nemzedékének. Leginkább az nem volt előrelátható, mi lesz holnap vagy egy év múlva. Sok éves távlatban akkor senki sem gondolkodott. Száz esztendő ekkoron az idők végtelenségét jelentette. Pedig ez nem is oly nagy idő. Az elődeim elbeszélésének köszönhetően a saját élő emlékezetem is több mint százharminc évre tekint vissza, de kicsoda szörnyű évekre.

Ebbe a forgatagba született bele Vigh Károly 1918. június 28-án és ebből, a természetes emberi életre nem alkalmas kornak a valós és gúzsba kötő tér- és időszerkezetéből lépett ki 2013. november 3-án. Átlépett a végtelen időbe, az államhatárokkal nem szabdalható térbe, ahol ismét

együtt élhetjük életünket palócok és székelyek, muravidékiek és szatmáriak, mátyusföldiek temesiek, bánátiak, drávaszögiek és őrvidékiek. Mindazok, akik évszázadok óta együtt voltunk, de elválasztattunk egymástól. Abban a világban, mostantól az ő világában, ismét egy házában létezhetünk.

Vigh Károly a Monarchia fennállásának utolsó hónapjaiban született Losoncon. Abban a városban, amely a Kárpát-medence egyik legpolgárosultabb települése volt, de 1918 után elszakították a nemzet tömbje által lakott területtől – külfölddé, idegen állam részévé, peremterületté tették. Ezt a várost Mátyás Király Fekete Seregének megszervezése előtt Ján Giskra szabad csapatai dúltak, 1849-ben a magyar szabadságharcot Osztrák-Habsburg kérésre leverő orosz csapatok felperzselték. Itt született a Nagyságos Fejedelem Kancellárja, Ráday Pál és a magyar felvilágosodás egyik szellemi vezéralakja Kármán József, ahová kötődött Madách Imre. Ebben a városban a Szilassyaknak köszönhetően váltak egyenrangúvá a zsidók a többiekkel 1814-ben, az első magyar emancipációs törvény megszületésétől negyvennégy évvel korábban. Losonc a 19. század fordulójának legfejlebbő magyar városa lett csatogó gépgyáraival, élelmiszer iparával, hatalmas gőzmalmával, gabona kereskedelmével. Szülővárosa a korai középkortól számítva a kultúrák határvárosa volt. Ennek a feladatának

úgy felelt meg a város, hogy nyílt tereket adott a kultúrák találkozására, a kölcsönös gazdagodásra. Szülővárosa a középkortól számítva kereskedelmi központ is volt, ami ugyan csak a különbözőségek kölcsönösségét erősítette.

Ebben a kölcsönhatási erőterben, szellemben nevelkedett, nőtt fel Vigh Károly, a nyomdász és könyvkereskedő családban, ezt a szellemiséget közvetítette tovább felnőttként, történészként.

A nagy háború végével az összeomlás és elszakítás miatt nyakunkba zuhant kiáltalanságot az tette elviselhetővé, hogy a megelőző kor felhajtó erejének egy része, az áldásos tehetetlenség révén az összeomlás után is megmaradt. Ez tartotta életben a város magyar életét, polgárságát, maradék gazdasági és szellemi erejét, még ha jól képzett sokezeres munkássága, az új államhatalom és új gazdasági érdekek következtében megszűnt iparra miatt, és munkaalkalom híján utcát söpörni és országutat kövezni kényszerült is. Az embertelen áramlások által legelsodortabbak cigaretta csikkek gyűjtésével tengették életüket – ők voltak a „pillanatfelvétel” mesterei. Mégis Losonc lett ebben a korban az elszakított felvidék szellemi központja, hiszen a helyi szellemi és maradék gazdasági erők megteremtették ennek feltételeit. Itt alakult meg az elszakítás után a felvidék egyetlen felsőoktatási intézménye, a református teológia. Nem véletlen, hogy 1945-ben bűnös egyházzá nyilvánították a református egyházat az újraalakuló Csehszlovákiában – nehogy még egyszer szervezője lehessen a felvidéki magyarságnak.

Vigh Károly az elszakított országban ilyen környezetben élte meg ifjúkorát. Húsz éves volt, amikor szülővárosa ismét a haza részévé vált. Ekkor kapcsolódhatott vissza a nemzet természetes vérkeringésébe, amiben megmaradt élete végéig.

Nem véletlen, hogy történész lett és szakavatott kutatója a huszadik század eseményeinek. Önmaga sorát és sorstársait megnyomorító korát

vizsgálta, hogy választ kapjon a gyerekek fejével megélt érthetetlenre, felnőtt fejével nézve az elfogadhatatlanra, ámbár a létező valóságra, a haza elvesztésére.

Sajátos, párhuzamos kötődésű életet élt Vigh Károly. Egyetemista éveitől pozsonyi és budapesti lett, de mindvégig losonci és felvidéki maradt, ami számára nem a szülőföld utáni sóvárgást jelentette, hanem a valós szellemi és személyi kapcsolatokat. Én is ilyen alkalommal ismerkedtem meg vele Losoncon vagy ötven évvel ezelőtt. Akkor suttogva mondták, jön Kari, a Vigh Kari, találkozzunk vele. Kissé misztikusak voltak ezek az akkori találkozások, a Budapestre szakadt felvidékivel, aki visszajön hozzánk, nem néz le bennünket, nem tekint minket tahónak, vidéki surmónak. Nem esztet jön osztogatni, mint '38-ban a visszafoglaló „anyások”, akik számára a felvidékiek kommunisták, vagy Beneš-bérencek voltak. Ő együttgondolkodni jött azokkal, akiket a szülőföldjük védelmére kárhoztatott a sors és a történelem.

Vigh Károly a szülőföldre és Felvidékre való hazalátogatásait nem kirándulásnak tekintette, hanem szolgálatnak, egyben nagy szellemi kísérletnek, megmérettetésnek is. Még Pozsonyba is, ahová kezdő egyetemista korából érzelmi szálak kötődtek, amik idős korára sem enyésztek el. Minden egyes hazaruccanása, nem csak Losoncra, hanem Felvidék minden városába, ahol szervezett helyi magyar közösség élt, szolgálattal teli tevékenységet jelentett számára. Előadásokat tartott a nemzet 20. századi sorsfordulóiról, Trianonról, a zsákutcás magyar állapotokról, az elpackázott lehetőségekről. Előadásai mégis elsősorban arról szóltak – együttgondolkodva a helyiekkel – mindennek ellenére hogyan lehet és kell megmaradni, Magyarországon is, ahol ugyancsak veszélyben van a nemzet, de főleg az elszakítottágban. Sokszor járt Pozsonyban, kezdő egyetemista éveinek színhelyére, ahol sikeresen atletizált vágtázó futóként a visszacsatolás előtt, talán siettetve az eseményeket. Elsősorban

a fiatalok, a pozsonyi magyar egyetemisták körében érezte jól magát. Nem a versenyfutásra, az együtt haladásra biztatva őket. Emlékeim szerint 1965-től, majd a Prágai Tavasz idején, de utána is sok előadást tartott a pozsonyi József Attila Ifjúsági Klubban, az ugyancsak felvidékről elszármazott Szalatnay Rezsővel is együtt. Ittuk a szavait. Bevallom, úgy éreztem, hozzá hasonlóvá kell válnom. Fiatal értelmiségivé érlelődésem idején példaképemnek tekintetem Vigh Károlyt, de ezt soha nem mondtam meg neki – önértzetből vagy szégyenérzet miatt, már nem is tudom.

Felvidék Vigh Károly számára nem csak születésének gyökérterületét jelentette, hanem szellemi és erkölcsi elkötelezettséget is. Nem sokkal halála előtt, a kórházi kezelésből hazaindulva Katalin lánya mondta neki: apuka, megyünk haza. „Megyünk Losoncra?” – volt a kérdésszerű válasza.

Vigh Károly folyamatosan arra törekedett, hogy kapcsolatot teremtsen a Budapesten élő, elsősorban a tudományok területén tevékenykedő felvidékiek között. „Nem lehet tudni, mikor kell fellépniük szűkebb pátriánk és az ott élők védelmében” – vélekedett.

Ennek is eljött az ideje, amikor az 1970-es és az 1980-as években veszélybe kerültek a magyar iskolák a Felvidéken és veszélybe kerültek azok, akik védelmére keltek az iskoláknak, a magyar nyelvű oktatásnak. Én, személyesen sokat köszönhetek Vigh Károlynak, hiszen a kétszeri börtönzéseim idején – mások mellett – Budapestre kihelyezett felvidéki jogvédő irodaként működött a saját és az odaszármazott felvidéki értelmiségiek kapcsolatait mozgatva. Ennek a tevékenységnek mégsem a személyi vonatkozását kell hangsúlyozni, noha az egészből nem szakítható ki. A lényege, hogy az ő tevékenysége és az általa működtetett „Budapestre szakadt” felvidékiek csapata szerves részévé vált annak a nagy összefogásnak a helyi ellenállástól kezdve, a kommunista hatalomra való nyomásgyakorlásra és a budapesti „Duray Bizottságon” ke-

resztül, a helsinki folyamaton át a Magyar Emberjogi Alapítvány (HHRF) által szervezett New Yorki és Ottawai tiltakozásokig, beleértve a Révay István által kezdeményezett, később az Amerikában működő, Hites Kristóf, Chászár Ede, Majláth László által működtetett Csehszlovákiai Magyarok Nemzeti Bizottmányának tevékenységét is, amit végül siker koronázott. Nyolc év kitartó munka gyümölcseként a felvidéki magyar iskolák megmenekültek a felszámolástól, megmaradt a teljes magyar oktatás és én is szabadlábba kerültem. Ennek az összefogásnak részese és egyik szervezője Vigh Károly volt. Talán ennek is köszönhető, hogy 1989-ben létrejött a Rákóczi Szövetség, aminek tevékeny alapító tagja lett és tisztségviselője. Ennek a magatartásnak a következménye, hogy 1989-ben ő lett a nemzeti érdekek érzékenyítő szemléletének leghatározottabb képviselője az ellenzéki kerekasztal tárgyalásai során, majd a Százak Tanácsának egyik alapítója.

Családja és fiatalabb pályatársai – remélem – megbocsájtják nekem, hogy nem a történettudós Vigh Károlyról beszéltem, noha Bajcsi-Zsilinszky-hez kötődő szakmai elkötelezettsége, akár a gyökereihez ragaszkodó emberről is tanúskodnak, aki mindvégig, életútja kanyaraiban és zökkenőin elsősorban a néphez, a szülőföldhöz és az ott élőkhez fűződő hűséget tartotta a legfontosabb értéknek. Életének legtöbb energiáját erre fordította. Példaként lehet őt állítani azok elé, akik félvállról veszik és tehernek tekintik a származást, a múltat, a jelen iránti felelősséget és a jövőtervezést.

Mikor megtudtam, hogy a haza iránti ragaszkodása ellenére mégis egy távoli, más irányba tartó útra kelt, ahonnan nincs visszatérés, lélekben megkérdeztem őt: mit tartasz eddigi létedből a legfontosabbnak. Sokáig jött a válasz, hiszen már messze járt. Egy álmatlan éjszakán érkezett meg az üzenete: annyit ér az ember, amennyit az övéért tesz.

Ez maradjon meg róla az emlékezetünkben.

Duray Miklós

A múlt helyett kisiskoláinkat temethetjük

December közepén jelentette be Vladimír Mečiar korábbi háromszoros szlovák miniszterelnök, hogy távozik pártjából, a sokunk számára mondhatni fogalomná vált HZDS-ből. Amelynek regnálása egy – súlyos örökséget hátra hagyó – „sajátos” korszakát jelentette az ifjú Szlovákiának. Nos, e hír, hogy az egykori államalapító, erős ember, a HZDS mindenható ura otthagyja pártját, különösebben nem indítana meg, ha nem azt látnánk lépten-nyomon, hogy az általa elhintett magvak nemhogy szárba szökkennek, de már a fák is termőre fordultak. Nehéz ugyanis nem a mečiari örökségre gondolni akkor, amikor a magyar kisiskoláink elleni nyilvánvaló kormányzati támadásokról számolunk be olvasóinknak – vagy éppen a szlovák törvényhozás előtti tüntetésen való részvételre hívjuk őket. És temetni. De nem a múltat, hanem éppen a jövőt, amit iskoláink jelentenek, jelenténe. Ahogy ezt a parlament elé állított koporsó is jelképezte...

A kisiskolák helyzete, jövője folyamatosan napirenden volt a felvidéki magyar érdekképviselő berkein belül az elmúlt hónapokban. Hogy is ne lett volna, amikor nemzeti létünk és megmaradásunk egyik pilléréről, az iskoláról van szó. A Magyar Közösség Pártja a kisiskolák megmentése érdekében még a nyár folyamán tanácskozásra hívta a Csemadok, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége, a Szlovákiai Magyar Szülők Szövetsége és a Most-Híd párt képviselőit. Októberben pedig a megoldás keresésére irányuló párbeszéd zajlott le a Szlovákiai Városok és Falvak

Társulásának képviselői és az MKP részéről megjelent Szigeti László és A. Szabó László, valamint a Most-Híd oktatási szakértője, Ožvald Erzsébet között. Az értekezleten a közös nyilatkozat elfogadása mellett a résztvevő felek megegyeztek abban is, hogy tárgyalást kezdeményeznek az oktatási minisztérium, valamint a Szlovákiai Városok és Falvak Társulásának illetékeseivel, hogy megpróbálják megakadályozni az iskolai osztályok minimális létszámainak törvénybe iktatását, amely végzetes következményekkel járhat a kisebb tanulói létszámú iskolákat működtető települések esetében. A szeptemberben megvalósult minisztériumi egyeztetés nem sok okot adott a bizakodásra, mivel az álláspontok nem igazán közeledtek. Szigeti László, az MKP oktatási szakpolitikusa két hónappal ezelőtt még bízott abban, hogy a parlamenti képviselők megálljt parancsolnak a Caplovic-hadjáratnak a kisiskolák ellen. Mint utóbb kiderült, tévedett. Vagy éppen: ezúttal sem csatlakozott a szlovák honatyákban és honanyákban...

Tüntetés a parlament előtt

Pozsonyban a parlament előtt mintegy háromszázan tüntettek december negyedikén a kisiskolák megmaradása érdekében. Magyarok, szlovákok, diákok, pedagógusok és politikusok fejezték ki nemtetszésüket a Fico-kormány politikájával szemben. A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház nyilatkozatot adott ki iskoláink védelmében.

A tüntetésre azon a napon került sor, amikor a szlovák parlamentben a kisiskolák létét veszélyeztető törvénytervezetről szavaztak. Számos szervezet képviseltette magát, a tömegben ott volt Berényi József, a Magyar Közösség Pártjának elnöke, valamint a párt vezetőségének további tagjai, köztük A. Szabó László, Csáky Pál, Farkas Iván, Forró Krisztián, Németh Gabriella, Samu István. A Most-Híd parlamenti képviselői is – Bugár Bélával az élen – kijöttek a tüntetésre. Ott volt a Csemadok korábbi és jelenlegi elnöke, Hrubík Béla és Bárdos Gyula. Eljött a Szövetség a Közös Célokért képviselője Duray Miklóssal az élen, a Gubík László

vezette Via Nova, Mézes Rudolf, a Szlovákiai Magyar Szülők Szövetségének elnöke és több felvidéki magyar intézmény képviselője.

A tüntetés résztvevőit a szervezők nevében **Tokár Géza**, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának szóvivője üdvözölte.

Első szónokként **Pék László**, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke figyelmeztetett arra, hogy a kormány oktatáspolitikájának már eddig is számos negatív következménye volt, például az is, hogy legjobbaink külföldön kénytelenek keresni az érvényesülés lehetőségét. A kisiskolák helyzetének ellehetetlenítésével újabb vészhelyzetet teremtettek. „Köszönöm, hogy eljöttek felemelni szavukat és kifejezni határozott szándékukat a kistelepek iskoláinak megvédéséért. Tudtára kell adnunk döntéshozóinknak, a kormánynak, az oktatási miniszternek, hogy nem értünk egyet a törvénymódosításban megfogalmazottakkal. Mi nem kívánunk iskolák nélküli jövőt a vidéki településeknek és ezen belül a szlovákiai magyar közösségnek. A jövő útjait számunkra nem azok a tévutak jelentik, melyeket a gazdasági hatékonyság leple alatt ellenünk találtak ki. Ez a tiltakozás kisiskoláink megtartásáról szól. A törvénytervezet és a készülő finanszírozási törvény hatása minden ötödik szlovák és minden harmadik magyar iskolát súlyosan érintene. A kisiskolák bezárása egyrészt a műveltség rangjának, fontosságának az elismerését, másrészt a nyelvi és a kulturális sokszínűség elismerését kérdőjelezi meg a szlovák kormány részéről. Mi, a ma Európában nem a művelődési lehetőségek csorbításával és a beolvadás felvállalásával, de jogaink kiterjesztésével, a békés együttélésével és a gyümölcsöző együttműködéssel

képzeljük el a jövőnket. A parlamenti képviselőket és az oktatási miniszter urat arra kérjük, hogy a működtetés pénzügyi hatékonysága mellett legyenek tekintettel az ország településszerkezetének sajátosságaira, és a kisiskolákra vonatkozó támogatások igazságosabbá tételével mindenekelőtt az oktatás és a nevelés szempontjával hatékony iskolák segítésére összpontosítsák a figyelmüket. Hosszabb távon csak ez lehet az ország és mindannyiunk érdeke. Nekünk, a mai rendezvény szervezőinek nincs szándékunkban különösen ilyen hívős időben és az adventi elcsendesülés időszakában további tiltakozásokat szervezni. Viszont szándékunkban áll, hogy valós, országos és közösségi problémáinkat hosszú távon megegyezésre törekedve, de értekeink feladása nélkül oldjuk meg. Kérjük ehhez az elkövetkező időszakokban is az Önök cselekvő részvételét és az égiek kegyelmét –” - mondta Pék. **Érsek Árpád**, a Most-Híd parlamenti képviselője emlékeztetett arra, hogy a kisiskolák ügye nem csak a magyarok ügye, bár leginkább őket sújtja. Elmondta, nincsenek illúziói a törvénytervezet sorsáról, ők viszont a parlamentben ellene szavaznak majd. „Ma egész nap a parlamentben erről a törvényjavaslatról tárgyalunk, ami minket nagyon is érint. Érinti ez a szlovák iskolákat is, de minket ez jobban szíven érint. Ha becsukják a kisiskolánkat nem fogunk tudni az anyanyelvünkön tanulni. Ez nagy probléma! Becsukjuk akkor a templomokat is? És akkor becsukjuk a falut! Úgy gondolom én is, hogy azokat a javaslatokat, amiket ma egész nap előterjesztettünk, módosító javaslatokat, nem fogják megszavazni. Öt órákor lesz a szavazás, az itt lévő képviselők, és mi sem fogjuk megszavazni, de kevesen vagyunk. Ha ez a törvény 2015-ben

lép érvénybe, miért most kell tárgyalni? Azért, mert jövőre helyhatósági választások lesznek, és a szlovák falukban, ahol nekik is vannak polgármestereik, ezzel ki vannak védve, mert ezt a törvényt csak 2015-ben fogják bevezetni. Tehát megnyerhetik nyugodtan a választásokat, és aztán majd megmutathatják, mi van a kisiskolákkal. Most lett vége a parlamentben ennek a törvényjavaslatnak, elmondtuk és írásban is beadtuk azt, amit szeretnénk elérni. Fáj a szívem, de megmondom előre, nem leszünk sikeresek. Azért ne hagyjuk abba, mindent meg fogunk azért tenni, hogy ezeket az iskolákat megmentjük” - mondta Érsek.

A. Szabó László, a Magyar Község Pártjának oktatásügyi és kulturális alelnöke elmondta, a kormány intézkedéseivel számos iskolát szüntet meg, megmaradásukra viszont nem nyújt alternatívát. „Közösségünk elleni támadás is, de saját maguk ellen is ártanak” - hangsúlyozta. „Kisiskolákról, de nagyon nagy dolgokról beszélünk ma itt. Az előttem szólok tulajdonképpen összefoglalták, hogy miért is fontos az, hogy megmaradjanak ezek az intézmények. Miért is fontos az, hogy a kultúra gyakran egyetlen létteményese fent maradjon a falvakban. Ez a törvénymódosítás viszont nemcsak iskoláink elleni támadás, hanem a falvak, a települések, az önkormányzatok, az egyszerű emberek, közösségeink elleni támadás is, és nemcsak nemzeti-ségi kérdés. Jó lenne, ha a szlovák parlament képviselői mindannyian észrevennék, hogy saját maguknak is ártanak. Szükség lenne arra, hogy ma itt öt órákor a szavazásnál, mindannyian megvilágosodjanak, és úgy gondolják, nem biztos, hogy erről a kérdésről ma kell dönteni, hisz a törvény hatályát úgy is 2015 szeptemberére tolták ki. Hogy alibizmus-e ez? Nem tudom.

Az viszont biztos, hogy amire hivatkoznak, és ami eredetileg nem volt benne a törvénytervezetben, tehát a minimális létszámok, és azt mondják, hogy ezt a szakszervezet és a falvak és városok társulása javasolta, nem ilyen kontextusban és nem és nem ilyen céllal született meg. Teljesen más volt az elképzelés. Épp ezért talán ma mégsem kellene erről szavazni. És talán akkor beszélhetnénk egy-két, több évet is arról, hogy hogyan lehet megoldani kisiskoláink jövőjét. Köszönöm szépen, hogy eljöttek, mert ezzel azt igazolják, hogy nem közömbös számukra, hogy mi lesz kisiskoláink sorsa” - fogalmazott A. Szabó László.

Ondrej Dostál, a Polgári Konzervatív Párt (OKS) elnöke rámutatott, olyan emberként áll itt, aki a szabadságot szereti, ám a Fico-kormány ellene megy a szabadságjogoknak is.

„A kisiskolák megszüntetése nem muszáj, hogy rossz dolog legyen. De ez konkrétan, amely most a képviselők asztalán van, ehhez most két „de”-t szeretnék mondani. Első „de”: az az ember, aki szereti a szabadságot, és nemcsak a gazdaságban szereti a szabadságot, hanem az iskolaügyben is, mert azt hiszem, hogy úgy a gazdaságnak, úgy az iskolaügynek is segít a szabadság. És az a javaslat, amelyet Fico kormánya terjesztett elő, és a minisztérium, Čaplovič miniszter úr vezetésével, a szabadság ellen irányul. Úgy gondolom, hogy ez a központosí-

tás nem jó út. Második „de”: ez az intézkedés, amely ma a képviselők asztalán van, súlyosabban érinti a magyar tannyelvű iskolákat. Az iskolaügy, kultúra, az anyanyelv használata, a legfontosabb alapjog a nemzeti identitás megtartásában és pont ezért érzékenyen kell megközelíteni. Ahogy mi, szlovákok is elvárjuk, hogy azokban a községekben, ahol a szlovákok vannak kisebbségben, alapjogainkat tiszteletben fogják tartani. Nagyobb érzékenységünk lehetne arra, ha országos szinten érintve van a kultúra, az iskolaügy vagy a nyelvhasználat. Ezért remélem, hogy a képviselők is rádöbbennek, és nem fogadják el a törvényjavaslatot” - mondta Dostál.

Martin Poliačik, a Szabadság és Szolidaritás képviselője a tüntetés utolsó szónokaként annak a véleményének adott hangot, hogy „minél inkább tiszteletben tartjuk a kisebbségeket, annál inkább tekinthetjük magunkat civilizált társadalomnak”.

A tüntetés végén „Kisiskolák” feliratú koporsót vittek az ifjúsági szervezetek képviselői a parlament bejárata elé, figyelmeztetve a törvényhozást, milyen sorsot szánnak a kisiskoláknak a jogszabály elfogadásával.

A Smer pedig tovább halad a mečiari úton...

A tüntetés természetesen egyáltalán nem hatotta meg a kormánypárt képviselőit és eszük ágában sem volt átgondolni döntésük kö-

vetkezményeit. Avagy – és ez a rosszabb – természetesen tisztában voltak e következményekkel. A lényeg mindenesetre, hogy a parlament kormánypárti képviselői megszavazták az új közoktatási törvény módosítását, így több tucat falusi kisiskola kerülhet veszélybe. Az új közoktatási törvény módosításáról a magyar érdekképviselők által szervezett demonstráció után szavazott a szlovák törvényhozás. Az ülésen 142 képviselő volt jelen, közülük 81-en támogatták a módosítást, 52-en ellene szavaztak, 9-en tartózkodtak. Az új közoktatási törvény 2015-ben lép életbe, ehhez azonban a szlovák köztársasági elnöknek, Ivan Gašparovičnak a jóváhagyására is szükség van. A törvény hatályba lépésével 74 magyar tanítási nyelvű alapiskola fennmaradása kerül veszélybe. Az új közoktatási törvény értelmében, amely különösen a kisebb településeket és falvakat érinti hátrányosan, 2015-től az 1. évfolyam indításához minimum 11 tanuló szükséges, a 2-4. évfolyamokban 13 tanuló, az 5-9. évfolyamokban 15 tanuló, középiskolákban pedig 17 tanuló kell ahhoz, hogy osztályt nyithassanak az iskolák. Tovább csökkenthető a létszám, ha a településen közös alapiskola vagy szlovák és magyar alapiskola is van, vagy ha 6 km-es körzetben nincs más magyar alapiskola. Az előbbi esetben a minimális osztálylétszám két tanulóval lehet kevesebb.

Egyes vélemények szerint annak, hogy a törvény – noha most szavaztak róla – csupán 2015 szeptemberében lép életbe, politikai okai vannak. Jövőre ugyanis önkormányzati választásokat rendeznek Szlovákiában. A kormányzó Smer pedig ezzel a népszerűtlen csupán gazdasági szempontokat szem előtt tartó törvénycsomagnak az elfogadásával nem akar lépéshátrányba kerülni a helyhatósági választásokon.

Herczegh Gézára emlékeztünk

A hágai Nemzetközi Bíróság egykori magyar bírójának, alkotmánybírójának, akadémikusnak – s korunk egyik legjelentősebb nemzetközi jogi szaktekinvényének, a nagykaposi születésű Herczegh Gézának állítottak emléktáblát a nagykaposi Magyar Ház falán. Az ünnepélyes avatóra Áder János magyar köztársasági elnök jelenlétében került sor november 16-án. A magyar államfő magánlátogatásra érkezett Nagykaposra, hiszen a neves jogtudós Áder János feleségének, Herczegh Anitának az édesapja.

Herczegh Géza 1928. október 17-én született Nagykaposon. Édesapja Herczegh Károly Nagykaposon volt a járásbíró, édesapja halála után a család Budapestre költözött. Herczegh Géza 1951-ben a Szegedi Tudományegyetemen szerez jogi diplomát, szakmai területe elsősorban a nemzetközi jog. Tudományterületeket átvéelő kutatásokat végzett a nemzetközi jog szociológiája terén. A Nemzetközi Vöröskereszt szakértőjeként számos konferencián vett részt és szólalt fel nemzetközi jogi, humanitárius és egyéb kérdésekben. 1990-ben az Országgyűlés megválasztotta az Alkotmánybíróság tagjává, később a testület helyettes elnöke volt 1993-ig. Ekkor az Egyesült Nemzetek Szervezete hágai Nemzetközi Bíróságának első és eddig egyet-

len magyar tagjává választották, ahol 2003-ig tevékenykedett. Több díja és elismerése mellett a Pécsi Tudományegyetem és a Marburgi Egyetem díszdoktorává választják, szülővárosa Nagykapos 2005-ben díszpolgári címben részesítette. Édesapja emlékére nevével közösen hozta létre a Herczegh Károly Alapítványt. Az Alapítvány kuratóriuma az idén úgy döntött, hogy az alapítvány létrehozója a 2010-ben elhunyt Herczegh Géza tiszteletére emléktáblát állít a Magyar Közösségi Ház falán.

A hágai Bíróság bírójaként Herczegh Géza részt vett a szlovák-magyar viszonyt jócskán megterhelő bős-nagymarosi vízlépcső ügyében folytatott perben is. A nemzetközi jogvita az 1993-ban megkötött szlovák-magyar ún. „special agreement”- azaz lényegében a per megindítására irányuló közös megegyezés - következtében került Hága elé. Több éves pereskedés következett, mely során több ezer oldalnyi perirat és nem kevesebb tüske keletkezett mindkét fél oldalán. A Bíróság végül 1997. szeptember 25-én hozta meg híres-hírhedt ítéletét, amely sokáig volt nem csak a szakmai, de a közbeszéd tárgya is.

Herczegh Géza, mint a Nemzetközi Bíróság magyar bírójának, az ítélethez különvéleményt csatolt. Nem túlzás

azt állítani, hogy minden idők egyik legkiválóbb magyar jogtudósa az ítélkező fórum lelkiismerete is volt egyben e különvéleményével.

Számos megállapítása közül emlékeztető például a „környezeti szükséghelyzet”, mint a magyar fél egyik legfontosabb hivatkozási alapjának védelme (a bírói döntés ezt az érvelést nem kis cinizmussal - t.i. „nem állott fent közvetlen és azonnali veszély, amikor Magyarország egyoldalúan felfüggesztette a vízlépcsőhöz kapcsolódó munkálatokat - elvetette).

Herczegh úgy is mint az ügy közvetlen résztvevője, úgy is mint szakember s úgy is mint a magyar érdekek hű védelmezője ásta bele magát a vízlépcső vitájába. Nála talán senki sem ismerte jobban e következményeiben máig ható per jogi alapjait és nem kevésbé a politikai hátterét. Ezzel kapcsolatos ismereteit a Valóság 2004. évi 2. számában közölt tanulmányában (Bős-Nagymaros) osztotta meg, melynek már bevezető sorai is sokat sejtetnek: „Az alábbi sorokat nem jókedvemben írtam, nem is a nyájas olvasó szórakoztatására. Ha szórakozás helyett felháborodik, oka is, joga is van rá. Tollamat mégsem az indulat vezette, hanem az események minél hívebb rögzítésének kötelessége, az a szándék, hogy bemutassam, mi történt valójában a dunai vízlépcső pere körül és miért. Néha talán okuknak belőle”. S ha e tanulmány szórakoztatónak éppen nem nevezhető, érdekesítőnek, szakmailag kifogástalannak és - egyáltalán nem utolsó sorban! - olvasmányosnak annál inkább. Az alábbiakban e tanulmányból ragadunk ki néhány jellemző, elgondolkodató bekezdést, ezzel is tisztelegve a jogtudós, szűkebb pátriánk nagy szülőtte emléke előtt.

„Csehszlovákia már a két háború közti időben egy dunai vízi erőmű tervével foglalkozott. Az 1946-as párizsi békekonferencián arra törekedett, hogy az öt községre kiterjedő pozsonyi hídfővel olyan Duna-szakaszt szerezzen, ahol mindkét part birtokában — saját területén — erő-

művet építhet. A békekonferencia csak félig teljesítette követeléseit. Öt község helyett hármat, Oroszvárt, Dunacsúnt és Horvátjárfalut csatolták Csehszlovákiához. Erőmű építésére nem került sor, mert az építési költségek túl nagyra rúgtak volna, s a beruházás nem látszott nyereségesnek.

„A szófukar cikk (t.i. a vízlépcsőről szóló 1977-es szerződés 19. cikke - a szerk.) nem szól arról az alapvető kérdésről, hogy a vízlépcsőrendszer egésze milyen hatással lesz — vagy lehet — a természeti környezetre. Előzetes hatásvizsgálatokat a két kormány nem végeztetett. Hozzáállásukat úgy jellemezhetjük, hogy „elkezdjük a munkát, s amennyiben környezetvédelmi problémák lépnek fel, majd valahogy megoldjuk őket”.

„Az érveket és ellenérveket összegezve megállapítható, hogy sem az energiatermelés, sem a hajózás, sem az árvízvédelem céljai nem indokolták a vízlépcsőrendszer megépítését. Azok, akik a tervet szorgalmazták, arra hivatkoztak, hogy az említett célok együttesen viszont igen; ám ez nem volt igaz, de ez az érvelés tág teret nyújtott a számokkal való bűvészkedésre és néhány jóhiszemű ember megtévesztésére. Valójában arról volt szó, hogy Kádár rendszere propagandaokokból látványos presztízsberuházást igényelt. Ezt Moszkva saját érdekében szorgalmazta, tehát el kellett kezdeni.”

„A bős–nagygyarosi vízlépcsőrendszer építésével mint a rendszer hibáit összesítve megtestesítő reprezentatív létesítménnyel szemben az ellenállás egyre nőtt. Az építéséről és a róla szóló szerződés megkötéséről szűk körben, hozzá nem értő emberek döntöttek. Az országgyűlésen érdemben nem nyitottak róla vitát. Az, hogy ugyanolyan gazdaságtalan, mint jó néhány más „szocialista” nagyberuházás, s a festői Duna-kanyart el fogja csúfítani, a lakosság nagy részében tudatossá vált.

Csehszlovákiában némiképp más volt a helyzet. A cseheket nem érdekelte a vízlépcső, de a szlovákok nemzeti ügynek tekintették, hiszen a színmagyar lakosságú Csallóköz területén valószínűítették meg, annak adtak egy gigantikus létesítmény által némi szlovák színezetet.”

„Az áldatlan vízlépcsővíta a magyar–szlovák viszonyt alaposan megterhelte. Pozsony úgy érezte, hogy a jog az ő oldalán áll, s a legcsekélyebb megértést sem volt hajlandó tanúsítani a magyar részről felhozott érvek és szempontok iránt. Magyarországon és az új független Szlovákia kapcsolataira tartós árnyék vetődött.”

„Az 1994-es májusi választások nyomán Horn Gyula alakított kormányt, aki a bős–nagygyarosi vízlépcső problémájának egészen másfajta „rendezésére” gondolt, s ennek érdekében titkos tárgyalásokat kezdeményezett Mečiar szlovák miniszterelnök kormányával. E tárgyalásokat Horn megbízásából Göbölös Gábor vezette, aki tanulmányait a Lenin Intézetben végezte, majd többek között a Dolgozó Ifjúság Világszövetsége és a Béke Világtanács titkáráként tevékenykedett — így jellemzi őt Moldova György, akit nemcsak „a mozdony füstje csapott meg”, hanem a Duna vize is, mert könyvet írt a bős–nagygyarosi vízlépcső népszerűsítése érdekében. A Göbölös Gáborról adott jellemzéshez hozzáfűzi: „Az általa vezetett delegációba bekerült Prandler Árpád nemzetközi jogász, Taba Lajos volt pozsonyi konzul és Jakus György, a győri vízügyi igazgatóság vezetője, s — most figyeljünk! — néhány évvel később valamennyien részt vettek a Nemcsók által irányított tárgyalóküldöttségben.”

„Több ezer oldalnyi jogi érvelés, számtalan dokumentum és szakértői vélemény bizonyítja a nagygyarosi vízlépcső káros következményeit. Ezeket a fordítók fordítják, a bírák tanulmányozzák, várva, hogy a felek a szóbeli tárgyalás során mivel egészítik ki érvelésüket, s hogyan cáfolják egymás állításait. Mielőtt azonban a per szóbeli szakaszára sor kerülne, a Horn-kormány, amelynek külügyminiszterét, Kovács Lászlót se hagyjuk említés nélkül, megtagadva mindazt, amit addig több száz oldalon állított, elfogadja perbeli ellenfele álláspontját, s vele ilyen értelemben — egyelőre titkosan — megállapodik az alsó vízlépcső megépítéséről.”

„Tény, hogy a titkos megállapodásnál nagyobb segítséget Hornék aligha nyújthattak volna Mečiarnek és az általa képviselt álláspont sikerének,

mert ezzel aláásták a bíróság előtt képviselt magyar álláspont hitelét. A környezeti károokra való hivatkozás ugyanis rosszhiszemű érveléssé válik, ha az ezeket állító fél kész ugyanilyen következményekkel járó duzzasztó létesítésére, mint amilyennek a felépítését előzőleg elvetette. Alaposabban aligha lehetett volna lerontani a magyar esélyeket, mint ezzel a megállapodással, még ha mindez szigorú titoktartás mellett történt is. Ugyanis ha nem teszik közzé a megállapodás szövegét, valami mindig kiszivárog. Szlovákiai ismerőseimtől hallottam hónapokkal később, hogy Szlovákia azért „nyert”, mert ügyesebben lobbizott, mint Magyarország. A peres feleknek szigorúan tartózkodniuk kell a bírák befolyásolásától, s a bírának minden erre irányuló esetleges kísérletet szigorúan vissza kell utasítaniuk. A feleknek azonban módjuk van arra, hogy diplomataik révén olyan információkat juttassanak el államokhoz, amelyekről — közvetve — a bíróság tagjai is tudomást szerezhetnek. Ezek azután a szóbeli tárgyalások során elhangzott érvek erejét gyöngítik vagy erősítik. Útjukat és tartalmukat a dolog természete folytán pontosan nem lehet rekonstruálni, de tény, hogy a szlovák csapat magabiztossága Hágában a per folyamán egyre nőtt, míg a magyar együttes szárnyaszegettnek látszott. Az okokra később derült fény.”

„A bíróság ítélete egészének alapos áttanulmányozása egy képzett jogász számára is idő- és energiaigényes feladat, noha egyszeri átolvasás után is kitudódik belőle, hogy Magyarország nem köteles Nagymarosnál vagy másutt gátat építeni. Ezt pedig Horn és a mögötte álló gátépítő lobbiz nem akarta tudomásul venni. A szlovák szakértőkkel versenyezve keresték tehát, hol találnak a terjedelmes ítéletben olyan passzust, amely Magyarországot ellen érthető és alkalmazható: Nemcsók Jánosra és közeli munkatársaira várt az a bűvészmutatvány, hogy a hágai ítélet cilinderéből elővarázsolják a gátépítés nyulacskáját. Valamit, ami ugyan nincs benne az ítéletben, de aminek mégis onnan kell előkerülnie, hogy a bíróság tekintélyével lehessen takarózni a horribilis költségekkel járó, célszerűtlen és

Álom és valóság, avagy 1989 és ami utána jött...

November 17-én Szlovákia államünnepével emlékezett az 1989-es úgynevezett „bársonyos” forradalomra. Van mit ünnepelni? Az 1989-es eseményekről, élményekről, a rendszerváltás hozadékáról és máig tartó adósságáról Oriskó Norbert, a Felvidék Ma munkatársa kérdezte felvidéki közéleti személyeket, tanárokat, írókat - nevezetesen Batta Györgyöt, Csáky Pált, Csúsz Pétert, Farkas Ivánt, Flórián Lászlót, Mihályi Molnár Lászlót, Urbán Aladárt.

Batta György költő, író:

A világtörténelem ura mindenkor az Isten.

Mi, magyarok, mint már annyiszor államiságunk óta, látszólag vesztesei vagyunk a forradalmaknak, - lásd az 1848-49-es, az 1956-os, vagy az 1989-es eseményeket, ám a múlt időben végül győzteseknek láthatjuk magunkat. A szabadság népe vagyunk, s bár a történelem változásai során patalkozik a vérünk és nő az elkeseredettségünk, a később kirajzolódó új viszonyok nagy lehetőségeket rejtenek. 1989 után, az Európa Unió tagjaként szabadon utazhatunk Magyarországra vagy Erdélybe, illetve a világ számos térségébe. Mindez számunkra a magyar-magyar kapcsolatok újraépülése, a nemzetegyesítés okán a leglényegesebb. Óriási dolog továbbá, hogy az ember kimondhatja és leírhatja, amit gondol. Legnagyobb kincsünk azonban az a tapasztalás, hogy a világtörténelem ura mindenkor az Isten, aki saját hasonlatosságára teremtette az embert, szabad akaratot adott neki, de a szeretet törvényének megtartása nélkül nincs esélye lelki békére és szabadságra. Hetven évembe hány izmus fért már bele! És egyik sem hozott boldogu-

last! A kommunizmus elbukott, és összeomlik a kapitalizmus is, mert az ember egymagában nem alkalmas a világot uralni. Boldogulni csak Istennel együttműködve lehet! Ezt kell felismernünk ezekben a nehéz időkben, mert ez a történelem legnagyobb tanulsága, ezt testesíti meg a Szent Korona. Engesztelni kell hát, megbocsátásért esedezni Isten elhagyásáért és a második világháború utáni hétmillió magzat meggyilkolásáért még akkor is, ha az sokszor tudatlanságból történt. Mi Mária Országá vagyunk, elpusztíthatatlanok. Az Isten most beleszól a történelembe, s lám, a magyarság eszmélni kezd: egyre többen tudjuk, hogy a világ teremtett: öröktől fogva az Égben lakozik a hatalom, s a Földön végre megszülethet bennünk Krisztus tanítását követve a bölcsesség.

Csáky Pál politikus, író:

Tökéletlen forradalom, mint mindegyik

Manapság gyakran hall az ember lekicsinylő, sőt negatív véleményeket 1989-ről. Ez bizonyos fókig érthető, de nem elfogadható. Érthető az elégedetlenség, sőt a düh is azzal kapcsolatban, hogy világunk, amelyben élünk, mennyire tökéletlen és mennyi új problémát termelt ki 1989 óta. És sokszor fájdalmas megtapasztalni Churchill igazát: a kommunizmusban az a legrosszabb, ami utána jön.

Ez azonban nem ok arra, hogy az egész folyamatot elvessük.

Először is nézzünk szembe önmagunkkal. 1989-ben iszonyatosan naivak voltunk. Azt hittük, minden csak szebb és jobb lesz, az emberek egyszeriben angyalá válnak - s nem akartunk beengedni a tudatunkba két fontos dolgot. Az egyik az, hogy életünk, élet-

színvonalunk ugrásszerű javulásának nem voltak meg a gazdasági feltételei. A másik pedig az a tévedés, hogy azt hittük, egy demokráciában majd mindenki csak jobb, értelmesebb és szolidárisabb lehet. Ez sajnos nem így van. A szabadság felszabadította a rosszat és a szennyet is. Egy demokratikus társadalom mindig hübb képet ad az emberről, mert a szabadság magasabb foka csökkenti az emberek gátlásait is. Gyakran bizony bosszantó az a sok negatív hordalék, amelyet magunk körül tapasztalunk, de sajnos ez a szabadság velejárója. Szuper lenne persze egy tisztább, normálisabb társadalomban élni, de addig, amíg az emberek úgy hagyják magukat terelgetni, mint a birkák, s addig, amíg nem választanak maguknak értelmes vezetőket, addig mindez illúzió marad. Mert ne feledjük: minden társadalomnak olyan vezetői vannak, amelyeket megválaszt magának. Ez is képet ad az emberről, s a szabadság a tévedés szabadságát is magában hordozza.

Másodszor nézzük a kérdés politikai és társadalmi vetületét. 1989 óta felnőtt egy generáció, amelynek már nincsenek emlékei arról, hogy milyen torokszorító, emberneműző érzés volt diktatúrában élni. Néha a sok okoskodó fiatalnak, de az értetlen nyugatiaknak is kívánnék egy hétnyi korhű gulág-életet vagy néhány órát a titkosrendőrség vallatószo- báiban. Hogy arról a gyomorszorító idegességről már ne is beszéljek, ami akkor fogta el az embert, ha a határon át valami tiltott irodalmat vagy egyéb árut próbált áthozni. Már amikor egyáltalán át tudta lépni a határt: mert ez sem volt mindig olyan egyszerű. Esetleg ajánlanék néhány évi tapasztalatgyűjtést segédmunkásként va-

lamilyen építkezésen vagy fűtőként egy-egy kazánházban, csupán csak azért, mert valakije - szülei, testvére, valamelyik rokona, stb. - káderlapja nem a rendszer szeretetéről szólt. Normális ember ilyen viszonyokat nem sírhat vissza.

S nézzük harmadszorra a gazdasági törvényszerűségeket. Beszélhet ma bárki bármit, a lényeg mégis csak abban van, hogy a volt szocialista rendszer gazdaságilag összeomlott. Menthetetlen volt, mert hazugságokra épült. Mindenki tudta, hogy a statisztikák meghamisítottak, hogy a szocialista gazdaságok teljesítménye csökken, s az áruhiány pedig egyre nagyobb. Emiatt omlott össze a rubel, s ennek következményeként a Szovjetunió is. Nem volt tehát alternatív lehetőség sem gazdaságilag, sem politikailag. Aki visszaemlékszik arra a groteszk folyamatra, aminek az 1972 óta a tanúi voltunk, sírni támadhat kedve. A lényegében csökkentetten beszámítható (két agyvérzés után félhülye) Brezsnyevtől függött az egész keleti blokk jövője és innovációja. Attól a Brezsnyevtől, aki 1982-ig két agyvérzést kapott és lassan már szervezete alapfunkcióit sem tudta ellenőrizni. Utána az öregecskék, Andropov meg Csernyenkó tologatták egymást a sír felé - akkor, amikor a Szovjetuniónak a versenyképessége növelésével és ideológiája vonzóképességének emelésével kellett volna foglalkoznia. Ebből az időszakból származik a legkifejezőbb bonmot a korról, amely szlovákul pontosabb: az öregecskék (a keleti blokk urai!!!) számára a legfontosabb teendő volt: udržať moc a moč. Gorbacsovnak utánuk már esélye sem volt megreformálni a megreformálhatatlant. Egy történelmi szerepe persze kétségtelenül volt neki: nem

vetette be a szovjet hadsereget a kelt-európai változások megfékezésére. A folyamatot akkor sem lehetett volna megfordítani, de az események sokkal véresebbek és drámaibbak lettek volna - lásd Romániát.

Mindez persze nem ment fel bennünket az alól, hogy kritikusán szemléljük napjaink történetseit és megpróbáljuk azokat elfogadhatóbb irányba tolni. Ehhez viszont aktív társadalmi szerepvállalás szükségeltetik. Aki a választások alkalmával otthon marad vagy szélhámosokra adja a szavazatát, ne csodálkozzon azon, hogy a szélhámosok át is verik őt.

A demokrácia ugyanis nem a tömény szabadság maga, hanem a normálisabb társadalmi viszonyokért való küzdelem szabadsága.

Csúsz Péter tanár:

Sok pozitív hozadéka volt a novemberi eseményeknek, mint ahogy természetesen negatív hatása is. A felsorolás helyett inkább kiragadnék egyet-egyet mindkét csoportból. 1989-ben éppen katoná voltam Csehországban. A szocialista nevelés egyik fontos elemeként kötelező volt nézni a TV híradót, november 17-e után viszont már inkább tiltották, ne hogy meg legyünk „fertőzve”. A legfontosabb kérdések egyike számunkra éppen az volt, hogy bevetik-e a fegyveres erőket a sztrájkolókkal és demonstrálókkal szemben. Kínában bevetették még a tankokat is, nekünk tehát nem volt mindegy, kapunk-e ilyen parancsot vagy sem. Hála az Istennek, hogy nemhogy nem kaptunk ilyen parancsot, de még a kötelező katonai szolgálat is megszűnt. Azt viszont kifejezetten sajnálom, hogy a hivatásos katonákon kívül megjelentek az utcákon az egyenruhások. Ennek semmi helye a demokratikus világban!

Farkas Iván közgazdász mérnök, politikus:

Prága szellemisége és magyar vonatkozásairól

Farkas Iván a rendszerváltozás előzményeit t az akkori ország, Csehszlovákia fővárosában, Prágában élte meg, ahol egyetemi tanulmányait végezte. „Már 1985-ben a levegőben érezni lehetett, hogy a rendszer nem sokáig bírja, elérkezik a komoly társadalmi változások ideje. Magát a rendszerváltozás kezdetét a hadseregben éltem meg, nagyon kalandos körülmények között. Hihetetlen kontrasztus volt: a legkeményebb körülmények között rukkoltam be 1989. októberében, és a lehető legszabadabb körülmények között szabadultam 1990 júniusában.”

Flórián László politikus, diplomata

Azóta sem láttam s tapasztaltam - sajnos - olyan összefogást és optimizmust

Ha valaki azt kérdezi, mi maradt meg belőle, nehéz válaszolni. Talán emlékek, felvillanások, emberek változásai, új viselkedésformák megjelenései, de mindenképpen egy feszített, meg nem ismétlődő atmoszféra, amikor az emberek nagy része sokkal toleránsabb lett, sokkal jobban odafigyelt embertársaira s egy közös vízió jegyében tudott „együtt lépni”. Ez volt az a rövid (sajnos) időszak, amikor nem voltak sem nemzetiségi, sem politikai, sem társadalmi különbségek, csak nagy elvárások a jövővel szemben. Pontosabban voltak különbségek, de ezek inkább „kétpólusúak” voltak: a régié és az újak ellentéte. Ehhez kötődik egy emlékem, melyet talán soha nem fogok elfelejteni.

Abban az időben egy aránylag nagy (természetesen állami) külkereskedelmi cégnél dolgoztam.

A Sors - meg az a „rossz” szokásom, hogy általában ki is mondom, amit gondolok - úgy hozta, hogy amikor beütöttek a változások, engem választottak meg az akkor (cégen belül is) alakuló NyEE (VPN - Nyilvánosság az Erőszak Ellen) elnökévé. Így vált lehetővé számomra, hogy a „harcostársaim” nevében és képviselőként többedmagammal tárgyalhassam a követelményeinkről (mert voltak!) a cég kommunista vezetésével, amelyet addig szinte csak távolról szemlélhettünk. Emlékszem, mikor előadtuk követelményeinket a cégvezetéssel és általános politikai helyzettel kapcsolatban, az akkori vezérigazgató (kedvenc szavajárása volt az „ad hoc”, mert szerinte az „ad hoc”-nak nincs értelme) mindent visszautasított, s ököllel verte az asztalt: „A Szovjetunióval örök időkre és soha másképp!” Két nappal később már nem volt vezérigazgató, s elértük, hogy a „vezért” magunk (az alkalmazottak) választhattuk meg! Nem mondom, hogy ez a mi érdemünk volt, hiszen az általános tömeges „kulcscsörgetés” ehhez is nagyban hozzájárult. De jó érzés volt, hogy sikerült cégen belül is változást elérni, amire a „bársonyos” előtt még csak nem is gondolhattunk. (Más kérdés, hogy a későbbi fejlődés lassan visszafejlesztette, majd megszüntette a politikai beavatkozást a cég életébe, s az új vezérigazgató - bár évekig megmaradt posztján - sem teljesítette egészen a belé vetett bizalmat.) A NyEE (VPN) még évekig működött politikai erőként, de közben megjelent a színen az FMK, majd két újabb magyar politikai tömörülés, s természetes volt, hogy magyarként az ember elhagyta a VPN sorait... Ám az emlék megmaradt. S talán annak az érzése is, hogy sokat sikerült ugyan elérni, de azóta sem láttam s tapasztal-

tam - megint csak sajnos - olyan összefogást és optimizmust az emberekben, mint akkor. De megérte.

Mihályi Molnár László, tanár, író, költő:

Csőmörből gödörbe

Elmentek a tankok, megjöttek a bankok: egyik sem a megszentelt emberi létformát hirdeti. Egy negyedszázad távlatából, és abból, hogy kinek származott haszna belőle, arra is következtethetünk, hogy kiknek volt érdeke a váltás: a termelési értékháttérrel nem rendelkező és a kamatokból megdagadott pénzvilágnak jól jött a kommunizmus összeomlása, sőt éppen ezért dolgoztak is rajta, hogy összeomoljon, hogy aztán mindenütt a maguk ügynökhálózatával (liberális szervezetek fedőneve alatt) ügyesen megszereznek nem csupán a kelet-európai piacot, hanem a stratégiai ágazatokat is (gáz, elektromos energetika, vasutak, gyárak stb.). Ez sikerült, s ezek után már azt sem nagyon bánják, ha mostanában a gyengélkednek a liberális narancsféjű kedvencek.

Mi pedig azt hittük akkor huszonnégy éve, hogy történelmet csinálunk, pedig csak megengedték, hogy leüthető parasztként bemehettünk a saktáblára, de csak azt a meccset engedik játszani, amelyiket már előre lejátszottak.... elvettek az életünkben ők is két évtizedet, s a moszkvai ketrecből átmehettünk a brüssze-libe... unió, unió: mindkettő a kereszténység és a nemzeti értékeink felszámolásán munkálkodik. Közben sikerült a felvidéki magyarságot is szétzilálni, nem kis pénzen kitartott csábítók segítségével, a lélekromboló liberalizmus és együttműködés szólamai-val, amelyek háttérében népünk elszorvasztásának, beolvasztásának és cseléddé alázásának kal-

márszellemű szándéka áll. Demokráciát hirdetnek, és kisemmiznek, a másság tiszteletének szajkózásával az elkorcsosult elfajzást akarják egyenértékűvé tenni a valódi emberi értékekkel, s a vallásszabadság báránybőrébe bújva akarják felszámolni a keresztény egyházakat. Toleranciáról ábrándoznak, de a népünk nemzeti önrendelkezését minden erővel meggátolják, s uniós szinten tapossák sárba az emberi alapjogokat, ha azt például a felvidéki vagy erdélyi magyarság számára kellene elismerni.

A bolsevik csömörből liberális gödörbe pottyantunk, és folytathatjuk tovább az örökös küzdelmet, ami viszont életerőnket növeli, hogy népünk fennmaradjason, de ami korcs és értéktelen, az már most pusztulásra ítéltetett.

Ez vigasztal. csak az szomorít el egy kicsit, hogy a mi nemzedékünk már nem kaphat még egy esélyt.... majd a fiaink vagy unokáink! talán....

Urbán Aladár, tanár (Palócföld):
Szárnyszegetten is tenni kell a holnapért

Hittem és őszintén reméltem akkor, hogy jobbra fordul a ránk kényszerített állapot, amit addig elviselni kényszerültünk, és amelyben éltünk. Mára minden akkori hitem semmivé lett, maradt a remény. Akikkel akkor együtt izgultunk, gondolkoztunk, cselekedtünk a lehetőségeink határában belül, mára meghasonlottak, illetve saját előmenetelük könyöklő építői lettek, elsősorban a politikussá vált embereinkre gondolva... A sok csalódás azonban nem lehetetlenített el, csak elkedvetlenített... Szárnyszegetten is tenni kell a holnapért, amit lehet. Lehet még egyszer ünnep a világon...

Oriskó Norbert

A magyar diaszpóra és a kárpát-medencei szórvány kérdése nemzeti ügy

A 2010-es magyarországi kormányváltástól datálható nemzetpolitikai fordulat egyik talán kevésbé látványos, ámde annál fontosabb eleme, hogy a diaszpórában, ill. szórványban élő magyarság ügye előkerült a homályból és kezdti megkapni az őt megillető fokozottabb figyelmet. Ezt a célt szolgálja a Magyar Diaszpóra Tanács 2011-es megalakítása, de a Magyar Szórvány Napjának (november 15.) megtartása is.

A Diaszpóra Tanács legutóbb november hatodikán ülésezett Budapesten. Alapító okirata szerint, a kormány elkötelezett, hogy az alaptörvényben az egységes nemzetre megfogalmazott felelősségviselést a diaszpóra vonatkozásában is megvalósítsa. A diaszpórában élő magyarságnak – két évtizeddel a rendszerváltozás után – végre kellő figyelmet kell kapnia a nemzetpolitikában. A tanács a szétszórtságban élő magyarság szervezeteinek közös fóruma, amely a diaszpórában élők sajátos igényeit és érdekeit tartja szem előtt és megteremti annak önálló képviselését. Ennek keretében több program indult és indul. A Kőrösi Csoma Sándor-program keretén belül, mintegy száz fiatal ösztöndíjas utazik majd a diaszpóra területeire, hogy az ott élő magyarságot segítse, magyar nyelvet, néptáncot vagy történelmet tanítson. Az induló Mikes Kelemen-program célja, a diaszpóra területein fellelhető, a megsemmisülés, elkallódás által fenyegetett könyvtári hagyaték összegyűjtése. Ehhez első körben hét nagy raktaért bérelnek Ausztráliától Amerikán át Kanadáig, ahol összegyűjtik a fellelhető hagyatékot. Egy részét az Országos Széchenyi

Könyvtárban helyezik el, a többit a Kárpát-medencei iskoláknak juttatják el. A Julianus-program célja, a világban fellelhető magyar értékek, emlékek összegyűjtése és katalogizálása. Egy jövőre induló programmal is számolhatunk, amely a diaszpórában található hagyatékok felmérését és hasznosítását célozza.

A kárpát-medencei szórványmagyarság helyzetével több napos konferenciasorozat foglalkozott novemberben. Ennek apropója az, hogy november 15-e Magyar Állandó Értekezlet múlt évi döntése értelmében a Magyar Szórvány Napja. A magyar fővárosban már november 12-én elkezdődött a szórvánnyal foglalkozó szakai konferencia a Magyarországi Házában. Répás Zsuzsanna nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár megnyitó beszédében a szórványban élő magyarokat – mint nemzetünk legnehezebb sorban élő tagjait – a „nemzet határának és végvárainak” nevezte, közösségeik megtartását pedig mindannyiunk számára fontos feladatnak. Okfejtése világos: ha a „végvárak” elvesznek és a szórvány közösségek eltűnnek, azzal nemzetünk határai is bizony beljebb szorulnak. A folyamat pedig ismétli magát, hiszen ami korábban tömb volt, abból szórványok alakulnak majd ki. Világos tehát, miért közös érdekünk a szórványmagyarság védelme és támogatása. Répás Zsuzsanna beszédében felsorolt néhány konkrét intézkedést is, melyet a kormány mind ezek érdekében az elmúlt években már megtett, így példaként hozta fel a csángó oktatási program fejlesztését, a délvidéki beis-

kolázási programot vagy akár az iskolabusz programot. Az erdélyi Diaszpóra Alapítvány képviselőjében Vetési László szórványkutató szerint a szórvánnyal kapcsolatban a baj nagyobb, mint gondolnánk: az értékmentés immáron rendkívül sürgőssé vált, a lemorzsolódás ugyanis drámai mértékű. A szakértő által felhozott példa szerint a kétszáznál kisebb lélekszámú szórványközösségek két évtizedenként felével vagy negyedével csökkennek. Az asszimiláció egyértelmű nyomokat hagy ezeken a közösségeken. Vetési László a megoldási lehetőségekkel kapcsolatban több pontot is érintett. Egyrészt történelmi tényszerűen értékelte a magyar állampolgárság kiterjesztését a határon túli magyarokra, melynek hatásait fontos lenne szakmai vizsgálat tárgyává tenni. A szórványprogramokat illetően az oktatás erősítése – benne a bentlakásos többfunkciós intézményekkel – az első számú prioritás.

Bodó Barna, a Magyar Állandó Értekezlet szórvány szakbizottsága társelnöke kiemelte, a jelentősebb városokban Székelyföldön a magyarság száma nő, ugyanakkor például Temesváron több mint 30 százalékos a csökkenés. Arad, Máramaros megyében szintén csökkenés tapasztalható – jelezte. Hozzátette: a szórványprogramoknál a folyamatosság és kiszámíthatóság a meghatározó. A konferencia témái között szerepelt a szórványstratégiák, a szórványoktatás, az asszimilációs folyamatok és a megmaradás kérdése a Kárpát-medencében. A konferenciát kísérő eseményként a csángó magyarság életét bemutató fotókiállítás is nyílt. A szakmai konfe-

rencián Felvidéket Ladányi Lajos, a Zoboraljai Kht. vezetője, valamint Gyurgyík László szociológus, a komáromi Selye János Egyetem oktatója képviselte. De a Kárpát-medence valamennyi magyarok által lakott területről érkeztek szakemberek: Erdélyből Vetési László (Diaszpóra Alapítvány), Vajdaságból Joó-Horti Livia (Magyar Nemzeti Tanács), Orosz Ildikó (Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség). Előadott továbbá: Kalapis Stojan atya (Muzslyai Emmausz Kollegium, előadásának címe: Szórványkollégium – megmaradás), Kovács Attila (Etnikai Kutatóintezet, előadásának címe: Magyarul Szlovéniában), Papp Z. Attila (MTA TK Kisebbségkutató Intézet, előadásának címe: A szórványoktatás néhány jellemzője empirikus kutatások fényében), Ferenc Viktoria (Nemzetpolitikai Kutatóintezet, előadásának címe: Iskolaválasztás szórványban), valamint Erdei Ildikó (Bartók Béla Elméleti Liceum, előadásának címe: Magyar nyelvi programok Temes megyében).

Ladányi Lajos: Tömbből szórványba

Felvidéken Ladányi Lajos, a Zoboraljai Közhasznú Társaság elnöke, a magyar kormány munkáját segítő MÁÉRT szórvány szakbizottság felvidéki tagja kezdeményezett egy szakmai konferenciát, amelyre országos és regionális civil szervezetek vezetőit hívta meg. A rendezvény az Alsóbodoki Magán Szakközépiskola területén volt, hiszen ennek az intézménynek az alapítói, működtetői sokat tesznek a zoboralji magyarság szórványosodásának lassítása érdekében.

Felvidéken módszeresen öt évvel ezelőtt kezdtünk foglalkozni szórványkezeléssel. Korábban a felvidéki magyar társadalmi, poli-

itikai és kulturális szervezetek nem foglalkoztak ezzel a témakörrel, azelőtt nem készült semmilyen tanulmány, tervezet, amely a szórványgondozás problémájára irányult volna. Duray Miklóst 2007-ben megválasztották az MKP stratégiai alelnökének, és megalakult az ő a javaslatára az MKP munkáját segítő stratégiai tanács. A tanácson belül 7 műhely jött létre, köztük a szórványprogramok műhelye, amely feladatául tűzte ki a Felvidéki Szórványstratégia elkészítését. Fontos volt az erdélyi, délvidéki és a kárpátaljai szórványprogramok tanulmányozása, mert ők már több tapasztalattal rendelkeztek, mint mi.

Nagy fába vágtuk a fejszénket, amikor 2008. május 17-én Alsóbodokon az MKP Stratégiai Tanácsa és a Zoboralja Közhasznú Társaság szervezésében, a Szövetség a Közös Célokért szakmai közreműködése mellett Kárpát-medencei szórványkonferenciát hívtunk össze, amelyen külföldi és magyarországi szakemberek ismertették kidolgozott szórványprogramjaikat és stratégiai elképzeléseiket.

Az alsóbodoki kezdeményezés össznemzeti dimenziót kapott, melyet azzal érdemelt ki, hogy a

résztevők összegezték a szórványmagyarság égető gondjait és javaslatokat tettek ezek megoldására.

A szórványügyek összehangolt kezelése érdekében a tanácskozás résztvevői 2008. május 17-én nyilatkozatot adtak ki, amely záromondata így hangzik: a szórványosodás ütemének lassítása vagy megállítása nem csupán humanitárius és esélyegyenlőségi kérdés, hanem társadalmi feladat és nemzeti ügy. A Kárpát-medencei magyar szórványok zöme ugyanis valamikor a tömbmagyarság része volt. A szórványokkal való törődés a tömbnek a védelmét is jelenti.

Bizakodásra ad okot, hogy azóta a MÁÉRT szórvány szakbizottsága és a KMKF mellett működő szórvány munkacsoport megalakulásával a szórványkezelés kiemelt nemzetstratégiai feladattá vált. 2009-ben a szórványműhely életre hívta a Felvidéki Szórványtanácsot, amely a műhely által elkészített koncepció és Vetési László erdélyi szakértő útmutatásai alapján véglegesítette a Felvidéki szórványstratégia-javaslatot. Az elkészített dokumentum a Tömbből szórványba címet kapta, hogy ezzel is felhívja a figyelmet, hogy a szórványkérdés elhanyagolása vé-

gül a tömbmagyarság szórványosodásához vezethet.

A szórványstratégia kidolgozásánál alapvető szempont volt a felvidéki magyarság által lakott települések földrajzi elhelyezkedése. Pozsonytól a szlovák-ukrán határig néhol szélesebb, máshol keskenyebb, többnyire összefüggő nyelvterületet határolnak be. Az összefüggő nyelvterület Közép-Szlovákiában a Nagykürtösi járás területén több ponton is egy-egy község területére zsugorodik, majd keleten hosszabb, több kilométeres szakaszon megszakad. A harmadik, térben elkülönülő magyar nyelvterületrészt, nyelvszigetet a Nyitra-vidéki zoboralji községek alkotják. A keleti és nyugati területrészben van egy közös vonatkozás: A régiók rá vannak kapcsolódva az összefüggő Kárpát-medencei magyar nyelvterületre. A szórványosodás veszélyének északi, a szlovák többséggel érintkező peremterületeik vannak kitéve. Az elkülönülő zoboralji nyelv-sziget és a körülötte levő elszórt települések alkotják Felvidék legnagyobb szórványterületét. A Felvidéken tehát három szórványsorsot különböztetünk meg: A már említett zoboralji nyelv-sziget, a peremvidék szórványterületei, a harmadik pedig Kassa és Pozsony jelentős szórványközössége.

A nagyvárosi magyarságot két csoportra osztva kell vizsgálni. Az egyik csoportba a város őshonos lakosai tartoznak, akik különböző mértékben ismerik egymást. Ők még alkalmasak arra, hogy etnikai hovatartozásuk és lokálpatriotizmusuk - egymást támogatóan kiegészítve - erősítse magyarságadatukat. A másik csoportba a beköltözöttek tartoznak, akik kiszolgáltatottabbak, mint az őshonosok, ráadásul a városba való költözésükkor nem az identitásuk megtartásának szándéka hatotta át

őket, hanem egy új életforma vagy megélhetési körülmények megválasztása. A beköltözöttekre jellemző, hogy azonosulni akarnak új lakóhelyükkel, ezért tudatosan gyengítik eredettudatukat. Az új lakótelepeken a tömeghez, a többségi környezethez való erőteljes igazodás határozza meg életüket. Munka- és szabadidős tevékenységük döntő részét nyelvileg idegen környezetben élik le. Ez döntően befolyásolja gyermekeik számára az iskolaválasztást. A nagyváros szüli a kevert nyelvű, elszigetelődött, identitás nélküli magyart. Pozsony és Kassa esetében szembesülünk elsősorban a nagyváros keltette gondokkal, annak ellenére, hogy mindkét városnak mély, ezeréves magyar gyökerei vannak. A nagyságrendileg kisebb városok, pl. Losonc és Léva magyarjai hasonló gondokkal küzdenek, ezért hasonló szórványkezelési megoldásokat kell alkalmazni. A szórványosodó városi magyarság etnikai elbizonytalanodását csak a rendszeresen működő állandó magyar intézmények tudják ellensúlyozni. A fiatalabb nemzedék körében érdemes kihasználni a világháló közösségi oldalainak lehetőségeit is.

A szórványgondozás kapcsán két eszközrendszerre kell építeni:

- Identitásőrző programok szervezése
- Intézményrendszer létrehozása

Az identitást őrző programokat igény szerint, a helyi közösségekre támaszkodva kell megvalósítani különböző területeken: oktatásügyi, közösségfejlesztési, önkormányzati, kulturális, valamint egyházi téren.

Az oktatás ügyének elhanyagolása a szórványosodás egyik kiváltó oka. Ezért abban teljes az egyetértés, hogy az oktatásügynek, iskoláink megőrzésének kiemelt figyelmet kell szentelnünk.

Az oktatás és művelődés területén kiemelt szerepet kell, hogy kapjon az intézmények infrastrukturális fejlesztése, a szórványban tevékenykedő pedagógusok továbbképzése (emelkedik az oktatás színvonala és ezáltal vonzóbb lesz az iskola), szakmai hetek szervezése, kiegészítő támogatás a meglévő normatívához (alacsony diáklétszámú iskolák esetében), iskolabuszok üzemeltetése, utaztatási költségek térítése, kollégiumi szállásdíjhoz való hozzájárulás, testvériskolai kapcsolatok támogatása és tehetséggondozás. Az iskolai intézményrendszeren kívül fontos a különféle magyarságtudat-erősítő előadások és közösségi programok szervezése (nyelvi táborok, gyermek- és ifjúsági fesztiválok), vasárnapi iskolák létrehozása.

Az önkormányzatiság megerősítése terén rendkívül fontos a szórvány és a tömb kapcsolata. A tömbben élő magyarság létszámbeli domináns helyzetéből adódóan sokat segíthet a szórványban élőknek. A tömb és szórvány közötti kapcsolatban a magyar többségű települések védnökként szolgálhatnak a magyarok által kisebbségben lakott szórványtelepülések számára. Például rendezvények alkalmával látogatnák egymást a település lakói, később kialakulhatna egy hárompilléres kapcsolat, egy magyarországi település és egy harmadik állam területén lévő szórványmagyar település bekapcsolódásával. A közös szervezés, tanácskozások és élmények felértékelnék a magyar nyelv szerepét az adott szórványtelepülésen. Ezen a kapcsolaton belül törekedni kell arra, hogy a szórvány mindig be legyen vonva a társadalmi, kulturális és egyéb, megmaradását segítő történesekbe. A hárompilléres kapcsolaton belül az érintetteknek évenkénti találkozókra előre meg kell ter-

vezni a következő év együttműködési formáit és teljesíthető feladatokat kell megfogalmazni. Ennek a kapcsolatnak a legfontosabb küldetése a szórvány erejének fenntartása és visszacsatolásként a szórvány olyan lehetőségeinek kiaknázása, amely hasznos lehet a többségi védnöki település és a többi partnertelepülés számára. A szórványban a magyarság életének legfőbb területei a kulturális tevékenységek, melyeket az érintettek öntevékeny szinten folytatnak (amatőr művészeti csoportok, hagyományőrző együttesek, irodalmi színpadok, amatőr színjátékszók). Fontos, hogy régióként legyen legalább egy, a teljes vidéket átfogó rendezvény, amely a kultúra terjesztése mellett fórumot biztosít találkozásra, kapcsolatépítésre. Emellett szükséges a helyi szintű rendezvények, emlénapok, kulturális csereprogramok támogatása, emlékhelyek létrehozása, helyi könyvtárak magyar könyvekkel való ellátása. Nem szabad elfeledkezni a nagyvárosi értelmiségi réteg közösségépítő kezdeményezéseiről, rendezvényeiről. Egyházi téren szükségszerű a kiemelt fontosságú egyházi rendezvények támogatása (búcsúk, egyháztörténeti konferenciák), zarándokutak szervezése magyar kegyhelyekre és a magyar nyelvű lelki gondozás támogatása. Intézményrendszer létrehozása Célszerű olyan rugalmas intézményrendszer kialakítására törekedni, amely képes megfelelni a régióként és közösségenként eltérő szükségleteknek. Ugyanakkor kívánatos, hogy az erőfeszítések koncentrációjának érdekében több, kisebb, egymással is versengő intézmény helyett a szórványosodó közösségeknek lehetőleg egy erős és többfunkciós magyar intézménye legyen. Továbbra is fontosnak tartjuk egy országos felvidéki szórványközpont

létrehozását, amelynek feladata a szórványkezelésből eredő országos feladatok megvalósítása. A szórványközpont működése hatékonyabbá teszi az asszimiláció elleni küzdelmet, rendszerbe foglalja az ország különböző területein esetlegesen és öntevékenyen folyó szórványkezelési cselekvéseket. További feladata az igények koordinálása, gyűjtése és feldolgozása, a helyi tapasztalatokon alapuló módszertani tanácsadás, valamint a szórványpontok által begyűjtött információkra, adatokra támaszkodva elkészíteni az érintett közösségek bevonásával az egyes szórványvidékek rehabilitációs tervét, az oktatás, a művelődés, az érdekvédelem, a kultúra, az egyház, a gazdaság és az önkormányzat területén. Ehhez a tevékenységhez rendszeres, tervezhető és távlatokat nyújtó, több pilléren nyugvó anyagi támogatást kell hozzárendelni.

A szórványközpont létrehozásával párhuzamosan úgynevezett szórványpontokat kell kijelölnünk Pozsony és Szenc vonzáskörzetében, Léva és Losonc környékén, Kassán, valamint Bodrogköz és Ung-vidék peremterületén. A szórványpont egy működő, életképes magyar intézmény, pl. iskola, magyar ház, egyházi vagy kulturális intézmény, civilszervezet, önkormányzat lenne, amely maga köré csoportosítaná és összehangolná az adott régióban meglévő magyar intézmények, közösségek szórványgondozási cselekvéseit. Kapcsolattartónak ajánlanánk egy közismert, köztiszteletnek örvendő, szervezési és szakmai tapasztalatokkal rendelkező egyént, aki már bizonyította magyarság iránti elkötelezettségét.

Tanulságok:

A felvidéki szórványstratégiát az MKP-ban létrehozott, Duray Miklós nevéhez fűződő stratégiai ta-

nács szórványműhelyében készítettük és elsősorban az MKP struktúrájára építettük. Duray Miklós visszavonulásával az országos elnökségből és az MKP kiesésével a szlovák törvényhozásból a stratégiai tanács felfüggesztette tevékenységét és így a szórványműhely és a Felvidéki Szórványtanács sem tudta kielégítően folytatni az elkezdett munkát. Ennek ellenére szerveztünk szakmai hetet szórványiskolák számára, pedagógusfórumokon vitattuk meg az elkészített szórványkezelési anyagot, zoboralji, barsi és érsekújvári gyűjtőiskolák mellett hétvégenként vasárnapi iskolákat indítottunk. 2011 júliusában Szórványban, magyarul című nagyszabású oktatási konferenciát szerveztünk, különös tekintettel a szórványkezelésre, melynek célja a szórványiskolák szakmai együttműködése és összefogása volt. Több tapasztalatot is szereztünk a szórványszórvány és a szórvány-tömb együttműködéséről is. Például a tömbvidéken legtöbbször úgy tekintenek a magyar iskolára, mint a jövőbeni boldogulás eszközére, ezzel szemben a szórványban a magyar iskolába való beíratás a gyermek számára elsősorban a nyelvi megmaradást jelenti. A szórvány-tömb kapcsolatok építésénél azt tapasztaltuk, hogy a tömbmagyarság körében rengeteg olyan folyamat indult el, amit az ott élők még nem tudatosítanak, mivel ezeknek a folyamatoknak a hatása 10-15 év múlva fog erőteljesen megjelenni. A szórványban élők ezt a veszélyt ismerik, hiszen legtöbbször az ilyen hatások miatt kerültek szórványhelyzetbe. Például a szórványban élők hiányolják a tömbterületeken a magyar nyelv példaértékű használatát. Mivel többséget alkotnak, abba a hibába esnek, hogy azt hiszik, semmi sem veszélyeztetni nyelvüket. Különféle események, ren-

dezvények és más alkalom esetén nem az arányoknak megfelelően használják a magyar nyelv írott formáját, pedig a nyelvi jegyek, jelek, megnyilvánulások a megmaradás egyik alappillére. Ezt részben az is okozhatja, hogy Szlovákiában 2009-ben jelentősen módosították a nyelvtörvényt, amelyben számos helyen korlátozzák az anyanyelv szabad használatát. A tömbterületen levő településeken működő önkormányzatok és intézmények sokszor kifogástalanul betartják az előírt törvényt. Nyílt titok, hogy a nyelvtörvény ellenünk, a felvidéki magyarok ellen készült. Negatív hatását csak később érezhetjük, amikor már egyszerre megmutatkozik a magyar nyelv kiszorulása a köztudatból. Ennek első jeleit már ma is tapasztaljuk. A tömbben jelképesen időzített asszimilációs bombán ülnek, és ennek hatástalanításához a szórványban szerzett tapasztalatok megismerése és figyelembe vétele jelentősen

hozzájárulhat. Egyértelmű, hogy a szórványban élők saját erejük-ből képtelenek kialakítani a fennmaradáshoz szükséges feltételeket, ezért többek között a tömbben élők szolidaritására van szükségük. Például a nagy visszhangot kiváltott, a nyelvrendőrségnél feljelentett kalászi színjátszócsoporthoz a hatalommal szemben úgy tudott helytállni, hogy maga mögött érezte a tömbmagyarság támogatását. Miután a zaklatás nyilvánosságra került, sorra érkeztek a felajánlások az esetleges pénzbírság kifizetésére és több, tömbterületen működő szervezet, önkormányzat hívta meg a csoportot szimpátiaelőadásra.

Tovább lépés: A korábban felvázolt megoldásokon kívül külön figyelmet kell szentelni a Felvidéken egyre szaporodó nyelvhasználati mozgalmaknak, melyben meghatározó az ifjúság szerepe. Ezt a potenciált fel lehet használni a szórványtelepülések magyar emlékhelyei feliratozásának megvalósításá-

ban és az ott élő magyarok nyelvi jogainak érvényesítésében.

A VIA NOVA ICs megújulásának köszönhetően, szórványterületeken is megjelentek olyan ifjúsági csoportok, melyek tagjai magyarságukat bátran vállaló, elkötelezett fiatalok, akik szervezetterületen különféle identitásőrző programok megvalósításában vesznek részt önállóan vagy társszervezőként más szervezetekkel. Velük kiemelten kell foglalkoznunk, egyrészt, mert saját korosztályukat sikeresebben tudják megszólítani, másrészt a jövőbeni feladatokat nélkülük nem tudjuk megvalósítani.

Jóleső érzéssel követtük figyelemmel a szórványban nevelkedett fiataljaink részvételét a székelyek nagy metelésén.

A székely zászló tiltásakor emléktúrát szerveztek a zoborhegyi milleneumi emlékmű maradványához.

Idén is megkoszorúzták Felvidék egyetlen szórványhelyen található 1956-os emlékművét. A nagyvárosokban – Kassán és Pozsonyban, de Nyitrán és Nagyszombatban is – jelentős számú magyar egyetemista folytatja tanulmányait. Ezidáig csak az egyetemi szervezeteken keresztül tudunk velük kapcsolatot tartani. A katolikus egyház intézményesített formában szólítja meg a szülőföldjét elhagyó, egyetemi tanulmányokat folytató fiatalokat. Egyetemi lelkeszségeket hoztak létre, például Nyitrán külön magyar lelkész foglalkozik a magyar anyanyelvű egyetemisták lelki gondozásával, akivel már felvettük a kapcsolatot.

Óévi újévbe tekintő körkérdések

Az év utolsó és első napjaiban évvértékelések özönlik el az étert, a csatornákat, a hasábokat. Civilek, politikusok és közéleti szereplők mondanak véleményt az eltelt 365 napról. A Felvidéki Magyarok folyóiratnak a Milyen volt a 2013-as esztendő? Mi volt a legjobb/legrosszabb élménye? és Mi az újévi kívánsága? kilenc, magyar közösségünkől is jól ismert személyiség válaszolt:

Zsidek Veronika, Pozsony, a Csemadok Pozsonyiligetfalui Alapszervezet elnöke

Király Zsolt, Pozsony, a Körkép.sk főszerkesztője

Petheő Attila, Komárom, a Csemadok és az MKP komáromi járási elnöke

Puss Sándor, Ekecs, jezsuita szerzetes, a Jóindulat – Dobroprajnost társulás elnöke

Koczkás Beáta, Gúta polgármester helyettese

Wirth Jenő, Léva, a Reviczky Ház vezetője

Csenger Tibor, Zselíz, megyei képviselő, vállalkozó

Ladányi Lajos, Kalász, a Zoboralji Kulturális és Információs központ igazgatója

Farkas Ottó, Dobfenek, író-publicista

Milyen volt a 2013-as esztendő?

Zsidek Veronika: Minden téren kiemelten mozgalmas, eseménydús esztendőt éltem meg.

Király Zsolt: Építkező és eredményekkel teli volt az elmúlt év. Közösségünk ébredszik, lásd politikai sikerek a magyarlakta megyékben, közös tüntetés jogainkért, magyar köztársaságielnök-jelölt állítás. A Körkép.sk – a legolvasottabb szlovákiai magyar blogportál – egyre meghatározóbb, véleményformáló ereje folyamatosan erősödik. Elhivatott, tehetséges, jó emberek között lehetek, akik segítenek helytállni a napi küzdelmekben.

Petheő Attila: A magánéletemben az idei év hullámzó volt. Kétszer váltottam munkahelyet, először önszántamból, másodszer nem. A legfontosabb azon-

ban, hogy a családban mindenki egészséges volt, feleségemmel békében és harmóniában neveljük gyermekeinket.

A Csemadokban a Komáromi járásban egyre több helyi szervezet erősödik meg, és újabb tenni akaró emberek csatlakoznak hozzánk, vagy veszik át a fáklyát. Számomra örömteli, hogy a harmincas- és negyvenes generáció is megmozdult a Csemadokban. Ez egy rendkívül tiszta és kreatív közeg, ami nagy jövő előtt áll.

Az MKP-ban az idei év a Komáromi járásban az építkezésről szólt. Azon dolgoztam, amit tavalyi járási elnökké választásom alkalmával ígértem. Mindenhol ott voltunk, ahol történt valami. Reményeim szerint sikerült jó alapokat építenünk. A megyei választásokon elért sikerünket kellő alázattal kell kezel-nünk, hiszen ez csak egy lépés a cél felé. A választások megmutatták a hibáinkat és az erősségeinket egyaránt.

Puss Sándor: Számomra, jezsuita számára a szokottnál még változatosabb év volt. Kértem egy év szabadot és egy magyar templomot, ahol elmisézgethetek magamnak, megpihenhetek kicsit. Kaptam 10 települést 5 templommal – s mindehhez még szereztem 5 birkát, így igazi jópásztorként élhettem falusi életemet.

Koczkás Beáta: Jó év volt. Sok eseménnyel, rendezvénnyel és a munkában igyekezettel telt el.

Wirth Jenő: Volt már sokkal jobb évem is.

Csenger Tibor: Az elmúlt évemre leginkább a sűrű jelzőt tudnám illetni. A cégben egy komplex korszerűsítési

folyamatot hajtottunk végre, ami révén még versenyképesebbé váltunk a piacon. Ezt igazolja, hogy több rangos elismerésben, kitüntetésben is részesültünk. Valamint nem mellékesen mandátumot nyertem a Nyitra megyei közgyűlésbe. Ezek együtt sok munkánkat felemésztettek, és még többet igényelnek a jövőben.

Ladányi Lajos: A 2013-as év rövid volt, és úgy tűnik idővel minden év rövidebb lesz. Számomra 2013 nem különbözött a többi évtől. Ebben az évben is nehéz volt elválasztani a magánéletemet a közéleti tevékenységetől. Az elmúlt évben újra megbizonyosodott, hogy az életben csak annyira lehetünk sikeresek, amennyire azt a körülmények és az adott helyzet megengedi számunkra. De sokszor nem az számít, hogy mi az, amit elértünk, hanem az, hogy megtettünk-e mindent a cél elérése érdekében.

Farkas Ottó: Gyorsan véget ért ez az év, és hozott jót is, rosszat is. Tele volt meglepetéssel, s ebben nagy szerepet játszottak a könyvbemutatók.

Mi volt a legjobb/legrosszabb élménye?

Zsidek Veronika: A jó és kevésbé jó események kiegyenlítették egymást. Családon belül a legszebb esemény és élmény fiatalabbik lányom esküvője volt. A társadalmi tevékenység területén a Csemadok Pozsonyiligetfalui Alapszervezete rendezvényei ismét sikeresnek mondhatók. Felkeltették az

érdeklődést, mellyel hozzájárultunk a pozsonyi magyar közösségünk összetartásához.

Király Zsolt: Legjobb élményem India és a Himalája volt. Idén sikerült megmásznom életem első hategesét, a Stok Kangrit. Legrosszabb élményre nem emlékszem.

Petheő Attila: A legrosszabbal kezdeném. Olyan emberekben kellett csatlódnom többször, akikkel azt gondoltam, hogy egy hajóban evezek. Olyanokkal hozott össze a feladat, akik a maguk boldogulását mindenáron a közösség elé helyezik. Majd egyszer talán megosztom ezeket a történeteket, közös okulásként.

Jó élményekből több volt az idén is. Megváltottam életem első Fradi bérletét. Jókat kirándultunk nyáron a családdal. Megyei képviselő lettem, és járási elnökként bevitettem az MKP járási csapatát a megyei közgyűlésbe. Ezért nagy-nagy hálával tartozom az alap-szervezeteink tagjainak és szimpatizánsainak is. Régi barátokkal találtunk újra egymásra.

Puss Sándor: Egy rosszat említenék meg. Mint egyetemi tanár a helyi kiegészítő magyar szakközépiskolába jelentkeztem munkára. Még a római Gergely egyetemen sem volt olyan nehéz a tanítás, mint itt. És nem is a testi, szellemi fogyatékosok végett, hanem főleg az érzelmi sérültségek okoznak komoly problémát.

Koczás Beáta: Nem emlékszem rossz élményre, pár pillanatnyi idegeskedést leszámítva minden napot nyugalomban, örömben, szeretetben éltem meg. Igyekeztem megfelelni a feladatoknak. Egyik legjobb élményem az volt, amikor a nagyobb családjunk újra összegyűlt, és találkozhattam régen látott unokatestvéreimmel, nagynénimmel, nagybácsimmal.

Wirth Jenő: Fizetéscsökkenés (harmadára) – ez volt a legrosszabb ebben

az évben. A válság, sajnos nem csak cégünket sújtotta, és amire szervezet-átalakítási intézkedésekkel is reagálnunk kellett, hanem ez személyesen engem is érinteni fog majd jövő márciustól.

Csenger Tibor: Nem tudnék egy konkrét élményt kiemelni, inkább az egész folyamatot említeném, azt hogy városunkban, Zselízen egy elhivatott csapat elkezdett közösséget építeni. Különböző közhasznú tevékenységeket végzünk. Az, hogy én is részese lehetek ennek, hatalmas élmény, és rengeteg erőt lehet belőle meríteni a mindenféle probléma megoldására.

Ladányi Lajos: Apaként családom boldogságának tudok a legjobban örülni. Gyermekeim közül idén lányom új fejezetet nyitott meg számunkra, ugyanis férjhez ment. Úgy vélem, gyermekem megszületése óta ez volt a legszebb pillanat, amit átélhettem.

Sajnos ebben az évben az élet megmutatta sötét oldalát is, hiszen több fiatalok barátságát is búcsúznom kellett, akiket az Isten hirtelen magához szívt. Az ilyen történeteket az ember nehezen tudja feldolgozni.

Farkas Ottó: A legszebb élményem az volt, hogy teljesült egy gyermekkori vágyam - sőt egy év alatt nem is egyszer. Nagy álomról ritkán beszél az ember, én például sohasem említettem, mert olyan elérhetetlennek tűnt. Gyermekkorom óta arra vágytam, hogy oda-haza, a könyvespolcomon legyen egy általam írt könyv is. Most van három.

Mi az újévi kívánsága?

Zsidesk Veronika: Újévi kívánságomat Sík Sándor költő egyik versének idézetével fejezem ki: „Ments meg Uram! / A virágtalan, gyümölcstelen ágtól, / a meddőségtől, lanyhaságtól, / a naptalan és esőtlen égtől: / ments meg Uram a szürkéségtől!”

Király Zsolt: Irigység helyett empátiát kívánok. Negatív helyett pozitív hozzáállást egymás iránt.

Petheő Attila: Csak egészséget kívánok a barátainknak és a hozzátartozóinknak. Ennél fontosabb nincs. Megvalósításra váró tervem rengeteg van, itt nem elég a kívánság, ezeken dolgoznom kell. De szeretek dolgozni.

Puss Sándor: A 2014-es év Jubileumi év lesz a jezsuiták számára. Azt kívánom, hogy tudjak másokat is arra bátorítani, merjenek változtatni, újrakezdeni, ha túlságosan terhesnek érzik az életüket.

Koczás Beáta: Szeretném élni, örömet okozni másoknak ez a legfontosabb, valamint, hogy tudjunk azon az úton járni, amit Isten számunkra eltervezett.

Wirth Jenő: Fizetésemelést szeretnék, illetve új lehetőségek kiaknázását a gyarapodáshoz. Természetesen alázattal fogadom a változásokat, és hiszek a szebb jövőben.

Csenger Tibor: Azt kívánom, hogy azt az élményt, amit én az elmúlt évben Zselízen megéltem, mindenki tapasztalja meg. Ilyen közösségekben rejlik fennmaradásunk záloga. Illetve azt kívánnám, hogy a felvidéki magyarság végre találja meg önmagát. Párt, világnézet vagy egyéb szempontok ne lehessenek önazonosságunk meghatározó tényezői.

Ladányi Lajos: A kívánságom a jövőre nem is lehetne más, mint hogy ma, mikor az egész világ nagy változásokon megy keresztül, akkor mindenki megtalálja a neki szánt helyet, és képességéhez mérten végezze el a feladatát, mert mindenkinek küldetése van ezen a Földön.

Farkas Ottó: Nincs újévi kívánságom. Újévkor nem szoktam se fogadkozni, se kívánságokat fogalmazni. Terveim vannak, azokat szeretném megvalósítani.

A Felvidéki Magyarok és Felvidék.ma szerkesztősége is csatlakozik a jókívánságokhoz. Békés, boldog, eredményekben gazdag új évet kívánunk! Maradjanak hűséges olvasóink, segítőink a 2014-es esztendőben is!

Felvidéki Magyarok - elektronikus folyóirat - Kiadta a SZÖVETSÉG A KÖZÖS CÉLOKÉRT (SZAKC)

Felelős kiadó: POGÁNY ERZSÉBET, a SZAKC igazgatója / Kapcsolat: 815 57 Pozsony, Május 1. tér 10-12.

815 57 Bratislava, nám. 1. mája 10-12., e-mail: szovetseg@szakc.sk

Szerkesztette: SZÚCS DÁNIEL * Műszaki szerkesztő: ORISKÓ NORBERT

2013-4.

A FOLYÓIRAT MEGJENÉST A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP TÁMOGATTA.

2014

Naptár

Fotók: Thaler Tamás

Szepes vára

2014 JANUÁR

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

2014 FEBRUÁR

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28		

2014 MÁRCIUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

2014 ÁPRILIS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

2014 MÁJUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
		1	2	3	4	
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

2014 JÚNIUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

2014 JÚLIUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

2014 AUGUSZTUS

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

2014 SZEPTEMBER

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

2014 OKTÓBER

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

2014 NOVEMBER

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

2014 DECEMBER

H	K	SZ	CS	P	SZ	V
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

www.felvidek.ma

Felvidék Ma - Az első szlovákiai magyar hírportál

Szepeshely, Szent Márton-székesegyház

JANUÁR / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
		1 Újév Fruzsina	2 Ábel	3 Benjámín Genovéva	4 Leona Titusz	5 Simon
6 Vízkereszt Boldizsár	7 Attila Ramóna	8 Gyöngyvér	9 Marcell	10 Melánia	11 Ágota	12 Ernő
13 Veronika	14 Bódog	15 Loránd Lóránt	16 Gusztáv	17 Antal Antónia	18 Piroska	19 Márió Sára
20 Fábián Sebestyén	21 Ágnes	22 Artúr Vince	23 Rajmund Zelma	24 Tímót	25 Pál	26 Paula Vanda
27 Angelika	28 Karola Károly	29 Adél	30 Gerda Martina	31 Marcella		

Felvidék Ma - Az első szlovákiai magyar hírportál

Szepesolaszi, városháza

FEBRUÁR / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
					1 Ignác	2 Aida Karolina 5
3 Balázs	4 Csenge Ráhel	5 Ingrid Ágota	6 Dorottya Dóra	7 Rómeó Tódor	8 Aranka	9 Abigél Alex 6
10 Elvira	11 Bertold Marietta	12 Lídia Livia	13 Ella Linda	14 Bálint Valentin	15 Georgina Kolos	16 Julianna Lilla 7
17 Donát	18 Bernadett	19 Zsuzsanna	20 Aladár Álmos	21 Eleonóra	22 Gerzson	23 Alfréd 8
24 Mátyás	25 Géza	26 Edina	27 Bátor Ákos	28 Elemér		9

Felvidék Ma - Az első szlovákiai magyar hírportál

PODOLIN, A MENNYBE FELVETT SZŰZ MÁRIA TEMPLOM ÉS HARANGTORONY 1659-BŐL

MÁRCIUS / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
					1 Albin	2 Lujza
3 Kornélia	4 Kázmér	5 Adorján Adrián	6 Inez Leonóra	7 Tamás	8 Zoltán	9 Fanni Franciska
10 Ildikó	11 Szilárd	12 Gergely	13 Ajtony Krisztián	14 Matild	15 1848-49 Nemzeti ünnep Krisztof	16 Henrietta
17 Gertrúd Patrik	18 Ede Sándor	19 Bánk József	20 Klaudia	21 Benedek	22 Beáta Izolda	23 Emőke
24 Gábor Karina	25 Irisz Iren	26 Emánuel	27 Hajnalka	28 Gedeon Johanna	29 Agusztá Agusztá	30 Zalán
31 Árpád						

Felvidék Ma - Az első szlovákiai magyar hírportál

A lőcsei városháza és harangtornya

ÁPRILIS / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
	1 Hugó	2 Áron	3 Buda Richárd	4 Izidor	5 Vince	6 Biborka Vilmos 14
7 Herman ☾	8 Dénes	9 Erhard	10 Zsolt	11 Leó Szaniszló	12 Gyula	13 Ida 15
14 Tibor	15 Anasztázia Tas ○	16 Csongor	17 Rudolf	18 Andrea Ilma	19 Emma	20 Húsvét Tivadar 16
21 Húsvét Konrád	22 Csilla Noémi ☾	23 Béla	24 György	25 Márk	26 Ervin	27 Zita 17
28 Valéria	29 Péter ●	30 Katalin Kitti				18

Felvidék Ma - Az első szlovákiai magyar hírportál

Gimeskosztolány, Szent György-templom

MÁJUS / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
			1 Munka ünnepe Fülöp Jakab	2 Zsigmond	3 Irma Tímea	4 Flórián Mónika 18
5 Györgyi	6 Frida Ivett	7 Gizella ☾	8 A fasizmus feletti győzelem napja Mihály	9 Gergely	10 Pálma Ármin	11 Ferenc 19
12 Pongrácz	13 Imola Szervác	14 Bonifác ○	15 Szonja Zsófia	16 Botond Mózes	17 Paszka	18 Alexandra Erik 20
19 Ivó Milán	20 Bernát Felicía	21 Konstantin ☾	22 Júlia Rita	23 Dezső	24 Eliza Eszter	25 Orbán 21
26 Evelin Fülöp	27 Hella	28 Csanád Emil ●	29 Magdolna	30 Janka Zsanett	31 Angéla Petronella	22

Körmöcbánya, Szent Katalin-templom

JÚNIUS / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
						1 Tünde 22
2 Anita Kármén	3 Klotild	4 Bulcsú	5 Fatime ☾	6 Cintia Norbert	7 Róbert	8 Pütkösd Medárd 23
9 Pütkösd Félix	10 Gréta Margit	11 Barnabás	12 Villő	13 Anett Antal ◯	14 Vazul	15 Jolán Vid 24
16 Jusztin	17 Alida Laura	18 Arnold Levente	19 Gyárfás ☾	20 Rafael	21 Alajos Leila	22 Paulina 25
23 Zoltán	24 Iván	25 Vilmos	26 János Pál	27 László ●	28 Iván Levente	29 Péter Pál 26
30 Pál						

Felvidék Ma - Az első szlovákiai magyar hírportál

Selmezbánya, Óvár

JÚLIUS / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
	1 Annamária Tihamér	2 Ottó	3 Kornél Soma	4 Ulrik	5 Cirill és Metód Emese Sarolta	6 Csaba
7 Apollónia	8 Ellák	9 Lukrécia	10 Amália	11 Lili Nóra	12 Dalma Izabella	13 Jenő
14 Stella Örs	15 Henrik Roland	16 Valter	17 Elek Endre	18 Frigyes	19 Emília	20 Illés
21 Daniella Dániel	22 Magdolna	23 Lenke	24 Kincső Kinga	25 Jakab Kristóf	26 Anikó Anna	27 Liliána Olga
28 Szabolcs	29 Flóra Márta	30 Judit Xénia	31 Oszkár			

Pozsony, a régi városháza

AUGUSZTUS / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
				1 Boglárka	2 Lehel	3 Hermina 31
4 Dominika Domonkos ☾	5 Krisztina	6 Berta Bettina	7 Ibolya	8 László	9 Emőd	10 Lőrinc ☉ 32
11 Tiborc Zsuzsanna	12 Klára	13 Ipoly	14 Marcell	15 Mária	16 Ábrahám	17 Jácint ☾ 33
18 Ilona	19 Huba	20 Szt. István Nemzeti ünnep	21 Hajna Sámuel	22 Menyhért Mirjam	23 Bence	24 Bertalan 34
25 Lajos Patricia ●	26 Izsó	27 Gáspár	28 Ágoston	29 SZNF Beatrix Erna	30 Rózsa	31 Bella Erika 35

Felvidék Ma - Az első szlovákiai magyar hírportál

Lőcse, Sarlós Boldogasszony-kegytemplom

SZEPTEMBER / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
1 Az SZK Alkotmányának napja Egon Egyed	2 Dorina Rebeka ☾	3 Hilda	4 Rozália	5 Lőrinc Viktor	6 Zakariás	7 Regina 36
8 Adrienn Mária	9 Ádám ○	10 Hunor Nikolett	11 Teodóra	12 Mária	13 Kornél	14 Roxána Szeréna 37
15 Hétfájdalmú Szűz Mária Enikő Melitta	16 Edit ☾	17 Zsófia	18 Diána	19 Vilhelmina	20 Friderika	21 Mirella Máté 38
22 Móric	23 Tekla	24 Gellért Mercédesz ●	25 Eufrozina Kende	26 Jusztina	27 Adalbert	28 Vencel 39
29 Mihály	30 Jeromos					40

Márkusfalva, a Máriássyak kastélya

OKTÓBER / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
		1 Malvin ☾	2 Petra	3 Helga	4 Ferenc	5 Aurél 40
6 Brúnó Renáta	7 Amália	8 Koppány ○	9 Dénes	10 Gedeon	11 Brigitta	12 Miksa 41
13 Ede Kálmán	14 Helén	15 Teréz ☾	16 Gál	17 Hedvig	18 Lukács	19 Nándor 42
20 Vendel	21 Orsolya	22 Előd	23 1956 Nemzeti ünnep Gyöngyi ●	24 Salamon	25 Bianka Blanka	26 Dömötör 43
27 Szabina	28 Simon Szimonetta	29 Nárcisz	30 Alfonz	31 Farkas ☾		44

Felvidék Ma - Az első szlovákiai magyar hírportál

Késmárki Szent Kereszt-templom harangtornya

NOVEMBER / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
					1 Mindenszentek Marianna	2 Achilles 44
3 Győző	4 Károly	5 Imre	6 Lénárd ○	7 Rezső	8 Zsombor	9 Tivadar 45
10 Réka	11 Márton	12 Jónás Renátó	13 Szilvia	14 Aliz ◐	15 Albert Lipót	16 Ödön 46
17 1989 Gergő Hortenzia	18 Jenő	19 Erzsébet	20 Jolán	21 Olivér	22 Cecília ●	23 Kelemen Klementina 47
24 Emma	25 Katalin	26 Virág	27 Virgil	28 Stefánia	29 Taksony ◐	30 Andor András 48

Krasznahorka vára

DECEMBER / 2014

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
1 Elza	2 Melinda Vivien	3 Ferenc Olívia	4 Barbara Borbála	5 Vilma	6 Miklós ○	7 Ambrus 49
8 Mária	9 Natália	10 Judit	11 Árpád	12 Gabriella	13 Luca Otília	14 Szilárda ☾ 50
15 Valér	16 Aletta Etelka	17 Lázár Olimpia	18 Augusta	19 Viola	20 Teofil	21 Tamás 51
22 Zénó ●	23 Viktória	24 Szenteste Ádám Éva	25 Karácsony Eugénia	26 Karácsony István	27 János	28 Kamilla ☾ 52
29 Tamara Tamás	30 Dávid	31 Szilveszter				1

